

ĐẠI HỌC QUỐC GIA THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH

Mùa hè xanh 2018

(XEM BÀI TRANG 45)

ĐHQG-HCM những dấu ấn đầu năm 2018

(XEM BÀI TRANG 10)

"Tốt nghiệp", tác phẩm cuộc thi ảnh Xanh trong ánh mắt - Ban truyền thông Đoàn trường ĐH Bách Khoa.

Ảnh: Nguyễn Thành Đạt

Chịu trách nhiệm xuất bản

PGS.TS Huỳnh Thành Đạt

Hội đồng biên tập

PGS.TS Huỳnh Thành Đạt
(Chủ tịch)

ThS Nguyễn Văn Hà
(Thường trực)

ThS Dương Thị Kim Anh
TS Nguyễn Hoàng Tú Anh
TS Nguyễn Khắc Cảnh

PGS.TS Nguyễn Ngọc Điện
TS Nguyễn Kim Quang
ThS Võ Tấn Thông

Tổng biên tập

Nguyễn Văn Hà

Thư ký tòa soạn

Đoàn Thị Minh Châu

Trị sự

Phạm Hữu Nghĩa

Trình bày

Đặng Đức Lợi

TRONG SỐ NÀY

TIÊU ĐIỂM - SỰ KIỆN

4. Cách mạng Tháng Tám, ưu điểm và nhược điểm
8. ĐHQG-HCM đứng tên trong Bảng xếp hạng QS World
10. ĐHQG-HCM những dấu ấn đầu năm 2018
12. ĐHQG-HCM: Ký kết nhiều hợp tác quốc tế
14. Hội nghị quốc tế về Kỹ thuật Y sinh lần VII

KHOA HỌC - GIÁO DỤC

16. Cần tìm cho mình môi trường phù hợp
19. Sự kiên trì là điều cần thiết nhất với nhà khoa học
21. Arvid Carlsoon - cha đẻ của trị pháp bệnh Parkinson
24. Đề thi Đánh giá năng lực: Hay và mới lạ
26. Sự tàn nhẫn của "Đám đông thụ động"

VĂN HÓA - NGHỆ THUẬT

28. Chứng tích đầu tiên của tiểu thuyết Quốc ngữ
31. Lưu Quang Vũ và triết lý về cái sai của bác thợ mộc
34. Những vọng âm khác biệt của chiến tranh
36. *The Thief* và phận người thời hậu chiến
38. Chuyện chữ chuyện nghĩa
40. Lịch sử loài người của Lê Thượng
42. Mùa thu của bồ
44. Thơ: Thu/Phố người mùa thu

NHỊP SỐNG TRẺ

45. 3.700 sinh viên tham gia chiến dịch MHX 2018
47. Khi đoàn trường... livestream
48. Trạm xe buýt xanh
50. "Rich Kids": Chỉ là một trò lưu vui
52. Mùa World Cup đáng nhớ
54. Bánh xèo bông đên diễn
56. Sài Gòn ơi, sao vội thê!
57. Truyện ngắn: Làng Nuôi Gió

Cách mạng Tháng Tám, **ƯU ĐIỂM VÀ NHƯỢC ĐIỂM**

Trường Chinh

LTS: Bài viết này của Trường Chinh đăng trên Tạp chí *Sự thật* số 50, ngày 24/8/1946, thời điểm tròn một năm sau khi Cách mạng Tháng Tám nổ ra và gần kề ngày Toàn quốc kháng chiến. Với cái nhìn cận cảnh của người trong cuộc, Trường Chinh đã nhận diện, phân tích ưu điểm và "vạch ra một cách thẳng thắn" nhược điểm của Cách mạng Tháng Tám. Đó không chỉ là bài học thiết thực cho phong trào cách mạng và kháng chiến đương thời mà còn là kinh nghiệm hữu ích cho công cuộc đổi mới đất nước hiện nay. *Bản tin ĐHQG-HCM* trân trọng giới thiệu những ý chính của bài viết này*, nhân dịp kỷ niệm 73 năm ngày Cách mạng Tháng Tám thành công (19/8/1945-19/8/2018).

Ưu điểm

Cuộc Cách mạng Tháng Tám, như chúng ta thấy, nổ ra rất kịp thời.

Nếu sau ngày 9/3/1945, Nhật vừa đánh đổ Pháp mà cuộc Tổng khởi nghĩa đã nổ ra ngay thì cách mạng có thể tổn thất nhiều và chính quyền cũng chưa thể thành lập trong toàn quốc, vì lực lượng Nhật lúc đó còn khá mạnh, có thể tiêu diệt quân cách mạng ở những nơi không có địa hình, không có thế giấu. Cho nên lúc đó chỉ khởi nghĩa bộ phận, giành chính quyền địa phương. Nhưng nếu sau khi Nhật đầu hàng Đồng minh, mà dân ta bị động, trông đợi quân Đồng minh vào “giải phóng” cho, không tức thời nổi dậy giành chính quyền toàn quốc thì sẽ ra sao? Hai trường hợp có thể xảy ra được: hoặc bọn bù nhìn tay sai của Nhật vỗ ngực “thoát ly ảnh hưởng của Nhật” và tự xưng là “độc lập”, “dân chủ” để đầu hàng Đồng minh hơn là để giải phóng dân tộc (vì đó cũng là một cách chuộc tội (!) của chủ nghĩa cơ hội). Hoặc Pháp sẽ ngóc đầu dậy, thu thập sức tàn ở Đông Dương và đem tàn quân chạy ra ngoài hồi tháng 3 trở lại cùng bọn Việt gian thân Pháp lập chính quyền bù nhìn thân Pháp trong toàn quốc. Cả hai trường hợp ấy đều vô cùng nguy hiểm.

Nhưng may mắn thay, Việt Minh đã lãnh đạo nhân dân kháng Nhật cứu nước, giành chính quyền địa phương sau cuộc chính biến 9/3/1945 và tích cực tạo ra điều kiện thắng lợi cho cuộc Cách mạng Tháng Tám. Và đến khi Nhật sập bại (13/8/1945), Việt Minh lập tức hạ lệnh Tổng khởi nghĩa giành lấy chính quyền từ tay Nhật và tổ chức chính quyền mới. [...].

Cuộc Cách mạng Tháng Tám còn thành công ở chỗ toàn dân đoàn kết, ở chỗ quần chúng nổi dậy. Thật thế, cuộc Cách mạng Tháng Tám đã lôi cuốn được đại đa số quần chúng nổi dậy,

là làm tê liệt hẳn số ít bọn phản động. Đó là một hiện tượng vô cùng quan trọng. Vì nếu Tổng khởi nghĩa không lôi cuốn được toàn dân thì một là thực dân Pháp còn có chỗ lách mìn lên được, chúng còn lợi dụng được số quần chúng không nổi dậy hay không tán thành cách mạng mà lôi kéo về ảnh hưởng của chúng, rồi chúng vin vào số quần chúng ấy mà tuyên bố với các nước Liên hợp, với thế giới là nhân dân Việt Nam trông chờ chúng trả lại cai trị, đồng thời chúng sẽ đỡ cho quân khởi nghĩa là “phiến loạn”, ngăn cản chúng thi hành nhiệm vụ tước vô khí của quân Nhật và lập lại hòa bình, trật tự ở Đông Dương... Hai là, bọn phản động quốc tế có thể lợi dụng chỗ không thống nhất của dân ta mà đào thêm cái hố giữa các tầng lớp dân ta. Hơn nữa, chúng có thể gây ra nội chiến, hâm hại dân tộc ta vào tình thế chia rẽ, hỗn độn, làm cho lực lượng ta yếu đi để chúng thống trị cho dễ. Song may thay, dân tộc ta cực khổ dưới hai tầng áp bức, bóc lột của Nhật Pháp, đã xiết chặt hàng ngũ dưới lá cờ đỏ sao vàng, nổi dậy giành lấy tự do, không ý lại vào ai hết.

Có được ưu điểm trên đây là hoàn toàn nhờ vào lực lượng tổ chức hùng hậu của Mặt trận dân tộc thống nhất Việt Minh. Nhất là chủ trương bảo vệ nhân quyền, dân quyền và tài quyền, chủ trương không tịch thu ruộng đất của địa chủ, chủ trương tôn trọng các quyền tự do tín ngưỡng, dân tộc bình đẳng, nam nữ bình quyền, thực hiện đại đoàn kết.

Ta có thể nói rằng, nếu không có Việt Minh thì cách mạng sẽ chuyển sang một tình thế khác. Nếu Việt Minh không thống nhất được các tầng lớp, không có uy tín trong dân gian, không lãnh đạo được các tầng lớp nhân dân nổi dậy giành chính quyền thì cách mạng có thể thất bại được. Những cuộc vận động giải phóng của các bậc tiền bối nước ta chống Pháp đã thất bại, một nguyên nhân chính là ở chỗ

không thực hiện được mặt trận dân tộc thống nhất chống thực dân Pháp và các cuộc khởi nghĩa trước đây bị tiêu diệt, nhờ phần lớn cũng bởi nó chỉ là những cuộc cách mạng của một phái hay một nhóm chiến sĩ, của riêng đội tiền phong nhỏ bé, không phải là “một cuộc cách mạng sâu rộng của nhân dân” [...]. Cuộc khởi nghĩa Tháng Tám đã đạt mục đích giành chính quyền, mục đích trực tiếp của mọi cuộc cách mạng, vì đó là sự nghiệp của toàn dân đoàn kết, phán đấu do Việt Minh lãnh đạo.

Không thể không nói đến vai trò lãnh đạo và tổ chức của Việt Minh, đến cái thuật lãnh đạo và sửa soạn của Việt Minh, trước khi khởi nghĩa - một ưu điểm nữa của cuộc Cách mạng Tháng Tám. [...].

Trước hết, Việt Minh - trong đó có Đảng Cộng sản Đông Dương, một đảng có kinh nghiệm - chủ trương triệt để lợi dụng tình hình thế giới chiến tranh mà ra sức sửa soạn khởi nghĩa và giành độc lập. Chiến tranh làm cho các nước đế quốc, cả Pháp và Nhật, măc đánh nhau, không thể tập trung lực lượng tiêu diệt cách mạng Việt Nam được.

Hơn nữa, Việt Minh chủ trương đúng hẳn về phe chống phát xít xâm lược mà đánh Nhật Pháp, góp sức vào công cuộc chiến đấu tiêu trừ chủ nghĩa phát xít trên thế giới, tất nhiên Việt Nam sẽ có nhiều bạn đồng minh trên thế giới, sẽ được dư luận thế giới ủng hộ.

Việt Minh lại lợi dụng triệt để sự mâu thuẫn, xung đột giữa bọn thống trị Nhật, Pháp để củng cố thực lực [...]. Việt Minh đoán trước rất đúng

thế nào Nhật Pháp cúng bắn nhau, mà một khi Nhật Pháp bắn nhau, Việt Minh lập tức thay đổi chiến lược, xông thẳng tới bằng Tổng khởi nghĩa.

Chiến thuật của Việt Minh hết sức linh hoạt và thiết thực.

Về tuyên truyền, chuyển tất cả trực tâm của công tác tuyên truyền vào một số vấn đề cốt yếu: vạch mặt bọn giả nhân, giả nghĩa của phát xít, quân phiệt Nhật, đánh đổ tất cả những ảo tưởng lợi dụng Nhật, hợp tác với Nhật hòng dùng những “khả năng hợp pháp”, đòi “cải cách” [...].

Về tranh đấu, bám lấy vấn đề thiết thân của quần chúng - vấn đề giải quyết nạn đói - mà lãnh đạo quần chúng phá những kho thóc của Nhật, tùy tình thế biến những cuộc biểu tình đi xúc thóc ấy thành những cuộc biểu tình thị uy vô trang. [...].

Về tổ chức, khôn khéo vận dụng những “tổ chức quá độ” (tạm thời) để thực hiện chính quyền địa phương, làm tê liệt chính quyền của đế quốc, đặc biệt phát triển những đội Tự vệ cứu quốc và Tự vệ chiến đấu (hay tiểu tổ du kích), tổ chức các đội dân quân. [...]

Cách mạng Tháng Tám không phải là một hiện tượng tự phát. Trước nó là một cuộc tranh đấu có tổ chức, có sửa soạn. Tổ chức tinh mỉ, sửa soạn có nghệ thuật [...]. Ta càng thấy sự quan trọng đặc biệt của những ưu điểm trên đây nếu ta xét rằng: bao nhiêu cuộc cách mạng của ta và các nước trên thế giới thất bại cũng chỉ vì sửa soạn hay tổ chức không chu đáo.

Trường Chinh (1907-1988), tên khai sinh Đặng Xuân Khu, là một trong những nhà lãnh đạo nổi bật nhất ở Việt Nam thế kỷ XX. Ông từng giữ chức vụ Tổng bí thư Đảng Cộng sản Việt Nam (1941-1956 và từ tháng 7-12/1986), Chủ tịch Quốc hội Việt Nam (1960-1975 và 1976-1981).

Ông không chỉ là một nhà lý luận chính trị, nhà lý luận văn hóa marxist với các tác phẩm tiêu biểu như *Vấn đề dân cày* (viết chung với Võ Nguyên Giáp) (1938), *Đề cương văn hóa Việt Nam* (1943), *Chủ nghĩa Mác và vấn đề văn hóa Việt Nam* (1948), *Bàn về cách mạng Việt Nam* (1951)...; mà còn là một nhà báo, đã tham gia viết, làm chủ bút,

chủ nhiệm cho nhiều tờ báo như *Cờ giải phóng* (1940), *Tin tức* (1941), *Tạp chí Cộng Sản* (1943), *Nhân Dân* (1951)...

Trường Chinh cũng là một nhà thơ với bút danh Sóng Hồng (*Thơ Sóng Hồng*, tập, 1960; tập II, 1974).

Nhược điểm

Bên cạnh những ưu điểm trên đây, Cách mạng Tháng Tám có nhược điểm gì không? Có.

Trước hết, cuộc Tổng khởi nghĩa không nổ ra đều trên khắp ba kỳ. Nhật đầu hàng, các nơi nổi dậy ngay, trong tuần lễ đầu. Nhưng Sài Gòn mãi 25 mới nổi dậy [...]. Nhược điểm trên đây cũng do tổ chức Việt Minh ở Nam bộ trước giờ khởi nghĩa không được mạnh lăm, hàng ngũ mặt trận dân tộc thống nhất trong Nam không được thuần túy, và cũng vì xa cơ quan chỉ đạo toàn quốc, chủ trương của Việt Minh trong Nam không được sát, không hoàn toàn ăn khớp với đường lối chung của đoàn thể [...].

Nhược điểm thứ hai của Cách mạng Tháng Tám là trong giờ khởi nghĩa không thực hiện triệt để được khẩu hiệu tước vô khí của quân Nhật trước khi quân đội Đồng minh vào nước.

Thực ra, khẩu hiệu ấy đã thực hiện được một phần. Nhưng so sánh sức ta và sức Nhật, nhiều nơi đã không dùng bạo lực tước vô khí quân Nhật, không đụng đến họ nếu họ chịu đứng trung lập cho ta tổ chức chính quyền nhân dân. Ở vào tình thế tháng tám năm ngoái, chủ trương ấy nói chung cố nhiên là đúng, vì người cách mạng không dùng máu quần chúng một cách vung phí, không được chủ trương phiêu lưu để được tiếng “anh hùng”. Cái làm không phải ở chỗ ngoại giao với Nhật, cái làm của chúng ta chính là ở chỗ không dùng triệt để sức mạnh của quần chúng vũ trang làm áp lực ngoại giao, ép Nhật phải nhường thêm vũ khí, và hơn nữa không nhanh tay, để Nhật đốt phá đi mất nhiều vũ khí hết sức tinh xảo. [...].

Nhược điểm thứ ba của Cách mạng Tháng Tám là chính quyền cách mạng một khi đã thành

lập, không kiên quyết tẩy trừ các hạng Việt gian phản quốc, không kiên quyết đối phó với bọn thực dân Pháp và tay sai của chúng [...]. Vì không đối phó kiên quyết với bọn phản động bên trong nên phản động Pháp và phản động quốc tế lợi dụng được bọn đó làm khó dễ cho chính quyền cách mạng, chia rẽ hàng ngũ dân tộc. [...].

Khuyết điểm thứ tư của Cách mạng Tháng Tám là quân khởi nghĩa không chiếm được Ngân hàng Đông Dương và không thu tiêu được độc quyền tài phiệt Pháp ở Đông Dương. Chẳng những thế, quyền kiểm soát ngân hàng cũng không giành được. Sau này thực dân Pháp có thể dùng ngân hàng mà tấn công ta về mặt tài chính, gây ra nạn giấy bạc 500 đồng, chồng chất thêm những khó khăn trên bước đường kinh tế của ta. [...].

Bốn nhược điểm trên đây của Cách mạng Tháng Tám đều có lý do. Song đúng về khách quan mà phê bình, không thể không vạch ra một cách thẳng thắn. Ai cũng biết vì lẽ này hay khác, những nhược điểm ấy là khó tránh khỏi đối với một cuộc cách mạng như Cách mạng Tháng Tám. Nhưng cái lối của các nhà Cách mạng Tháng Tám là không biết lợi dụng cao trào cách mạng lúc đó và tinh thần quyết tâm hy sinh của quần chúng trong giờ phút quyết liệt mà hết sức thu hẹp những nhược điểm nói trên ■

* Văn bản bài *Cách mạng Tháng Tám, ưu điểm và nhược điểm* được trích từ cuốn *Từ Cách mạng Tháng Tám đến Toàn quốc kháng chiến - Tư liệu và suy nghĩ*, tập II, do Cao Tự Thanh tuyển chọn, chỉnh lý và giới thiệu, NXB Văn hóa - Văn nghệ TP.HCM ấn hành, 2015, (tài liệu số 501, trang 240-248). Những đoạn trong ngoặc vuông là các đoạn ngắn, phần lớn là ví dụ minh họa, BBT xin lược qua.

ĐHQG-HCM ĐÚNG TÊN TRONG BẢNG XẾP HẠNG QS WORLD

Ngày 7/6/2018, Tổ chức giáo dục Quacquarelli Symonds (QS), Anh quốc, đã công bố Bảng xếp hạng đại học thế giới năm 2019 - The QS World University Rankings 2019 (QS World) cho 1.000 đại học hàng đầu thế giới. Lần đầu tiên, Việt Nam có hai đại học xuất hiện trong bảng xếp hạng này là ĐHQG-HCM đứng trong nhóm 701-750 và ĐHQG Hà Nội đứng trong nhóm 801-1.000.

Thái Việt

Với kết quả trên, ĐHQG-HCM được xếp vào top 69% đại học hàng đầu có tên trong Bảng xếp hạng QS World 2019, và thuộc nhóm 4% đại học hàng đầu thế giới trên tổng số 23.000 đại học.

Hai tiêu chí ĐHQG-HCM vào top 500

QS World ra đời vào năm 2009, là bảng xếp hạng uy tín, được sự quan tâm của các trường đại học và chính phủ của nhiều quốc gia. TS Nguyễn Quốc Chính, Giám đốc Trung tâm Khảo thí và Đánh giá chất lượng đào tạo ĐHQG-HCM cho biết với tiêu chí đánh giá toàn diện sứ mệnh của một trường đại học bao gồm đào tạo, nghiên cứu khoa học, phục vụ cộng đồng, các bảng xếp hạng của QS đã và đang được chọn làm cơ sở để cải tiến chất lượng tổng thể của các trường đại học trên thế giới.

Bảng xếp hạng QS World gồm 6 tiêu chí: Danh tiếng học thuật (40%), Danh tiếng với nhà tuyển dụng (10%), Tỷ lệ trích dẫn bài báo trên giảng viên (20%), Tỷ lệ giảng viên trên sinh viên (20%) Tỷ lệ giảng viên quốc tế (5%) và Tỷ lệ sinh viên quốc tế (5%).

Ông Chính phân tích: "Với 50% số điểm được tính từ các ý kiến phản hồi của các đối tác học thuật về chất lượng nghiên cứu khoa học và ý kiến của các nhà tuyển dụng đến chất lượng sinh viên của nhà trường, bảng xếp hạng QS

World thể hiện quan điểm đánh giá chất lượng trường đại học căn cứ trên tác động thực tế của nhà trường đến xã hội".

Để có cơ sở dữ liệu khách quan cho việc đánh giá, QS World đã phân tích hơn 97 triệu trích dẫn từ 14 triệu bài báo trên hệ thống Scopus, tiếp nhận phản hồi từ 1,2 triệu học giả và 200.000 nhà tuyển dụng trên phạm vi toàn cầu để xác định các trường đại học xuất sắc nhất về đào tạo, nghiên cứu và phục vụ cộng đồng.

Ngoài ra, QS World xem xét 4.763 trường đại học từ 151 quốc gia dựa trên cơ sở phương pháp luận, các thang đo được thiết kế khoa học và các nguồn dữ liệu tin cậy để chọn ra 1.000 trường đại học của 85 quốc gia để vinh danh trong bảng xếp hạng QS World University Rankings 2019. Trong đó, ĐHQG-HCM là một trong số 60 trường đại học lần đầu tiên góp mặt trong bảng xếp hạng này.

Kết quả xếp hạng của QS World 2019 cho thấy ĐHQG-HCM nằm trong nhóm trung bình của thế giới với vị trí thứ hạng tương đối theo từng tiêu chí, trong đó có hai tiêu chí đứng vào top 500 đó là: Tỷ lệ giảng viên trên sinh viên xếp hạng 375, Danh tiếng học thuật xếp hạng 497.

Vị trí của ĐHQG-HCM trong cả hai bảng xếp hạng QS (thứ 142 trong bảng QS Asia, và nhóm 701-750 trong bảng QS World) thể hiện sự công nhận của thế giới đối với chất lượng nghiên cứu khoa học và đào tạo của ĐHQG-HCM. Đây là kết quả của sự nỗ lực không ngừng của toàn thể cán bộ, giảng viên, sinh viên ĐHQG-HCM.

Xếp hạng quốc tế là nhiệm vụ của các trường đại học

PGS.TS Huỳnh Thành Đạt, Giám đốc ĐHQG-HCM cho biết từ những ngày đầu thành lập, ĐHQG-HCM đã có chiến lược về công tác đảm bảo chất lượng. Cụ thể, năm 1999, ĐHQG-HCM thành lập Trung tâm Khảo thí và Đánh giá chất lượng và triển khai các chủ trương lớn về đảm bảo chất lượng. Trong đó, có ba bước lớn về đảm bảo chất lượng của ĐHQG-HCM. Thứ nhất là đảm bảo chất lượng về chương

Academic Reputation	497	
Employer Reputation	501+	
Citations per Faculty	601+	
Faculty Student	375	
International Faculty	601+	
International Students	601+	

At 375 globally, the Faculty Student is the strongest indicator for Vietnam National University - Ho Chi Minh City (VNU-HCM).

Hai tiêu chí của ĐHQG-HCM trong top 500 QS World: *Ảnh: QS World*

“ Vị trí của ĐHQG-HCM trong cả hai bảng xếp hạng QS (thứ 142 trong bảng QS Asia, và nhóm 701-750 trong bảng QS World) thể hiện sự công nhận của thế giới đối với chất lượng nghiên cứu khoa học và đào tạo của ĐHQG-HCM. Đây là kết quả của sự nỗ lực không ngừng của toàn thể cán bộ, giảng viên, sinh viên ĐHQG-HCM. ”

trình đào tạo, cụ thể là áp dụng học chế tín chỉ cung như công nghệ đào tạo tiên tiến CDIO của các trường đại học hàng đầu thế giới; Thứ hai là xây dựng và phát triển hệ thống đảm bảo chất lượng bên trong cũng như tham gia công tác đánh giá, kiểm định chất lượng quốc tế và trong nước; Thứ ba là chủ động tham gia công tác xếp hạng đại học thế giới. Như vậy, việc chủ động tham gia công tác xếp hạng đại học thế giới là một trong ba bước khẳng định chất lượng của ĐHQG-HCM.

Theo PGS.TS Huỳnh Thành Đạt, các nước

trên thế giới đều có đề án, kế hoạch cho việc xếp hạng đại học. Ông cho biết ở Nhật Bản, từ 2014 đã có Đề án các trường đại học hàng đầu thế giới (Top Global University Project), trong đó 37 trường đã được chọn lựa để tập trung phát triển. Tại Đức, từ 2004 đã có Đề án cho các trường xuất sắc (Project for Excellent Universities); năm 2015 Đức đã chi 1,9 tỷ euro cho các trường đại học tốt nhất của họ. Nước Ngacó Đề án 5-100 nhằm tăng cường tính cạnh tranh của các trường đại học hàng đầu của Nga với các trung tâm đào tạo và nghiên cứu toàn cầu. Riêng Trung Quốc, ngay từ 1995 đã có Đề án 211 (211 Project), hỗ trợ hơn 110 trường đại học tăng cường tính cạnh tranh trong thế kỷ XXI; năm 1998 có Đề án 985 (985 Project) hỗ trợ cho 39 trường đại học hàng đầu của đất nước; và từ 2012, bắt đầu Đề án 2011 (2011 Project) nhằm phát triển năng lực nghiên cứu cho 38 trường đại học.

"Tuy còn nhiều khó khăn khách quan và chủ quan, thậm chí có thể còn có những băn khoăn nhất định, song công tác tham gia xếp hạng và phấn đấu, nỗ lực đạt được thứ hạng cao trong các bảng xếp hạng thế giới cần xác định là một trong những công việc cần làm và là một trong những nhiệm vụ của các đại học hàng đầu Việt Nam hiện nay" - PGS.TS Huỳnh Thành Đạt nhấn mạnh ■

Năm đầu tiên ĐHQG-HCM tổ chức thi Đánh giá năng lực. *Ảnh: Đức Lộc*

ĐHQG-HCM những dấu ấn đầu năm 2018

Ngày 19/7, ĐHQG-HCM tổ chức Hội nghị Giao ban ĐHQG-HCM. Hội nghị đã nghe báo cáo Tình hình hoạt động của ĐHQG-HCM 6 tháng đầu năm 2018; Kế hoạch hoạt động 6 tháng cuối năm 2018 và định hướng kế hoạch hoạt động năm 2019; Báo cáo tình hình kỳ thi THPT và tuyển sinh đại học năm 2018 tại ĐHQG-HCM; Báo cáo chuyên đề Công nghệ Blockchain và ứng dụng trong đời sống.

Mỹ Lợi

7 hoạt động nổi bật

Trong sáu tháng đầu năm 2018, ĐHQG-HCM có nhiều hoạt động, sự kiện nổi bật, trong đó có 7 điểm nhấn quan trọng. Nổi bật nhất là ĐHQG-HCM đứng trong top 701-750 trong Bảng xếp hạng QS World. Đây là lần đầu tiên Việt Nam có hai trường đại học xuất hiện trong

bảng xếp hạng 1.000 trường đại học tốt nhất thế giới.

PGS.TS Huỳnh Thành Đạt, Giám đốc ĐHQG-HCM cho biết tham gia xếp hạng và phấn đấu, nỗ lực đạt được thứ hạng cao trong các bảng xếp hạng thế giới là việc nên làm và có thể xem là một trong những nhiệm vụ của các đại học hàng đầu Việt Nam hiện nay. Theo ông, việc chủ động tham gia công tác xếp hạng đại học thế giới là một trong ba bước khẳng định chất lượng của ĐHQG-HCM.

Để hoàn thiện bộ máy nhân sự, trong sáu tháng đầu năm 2018, Giám đốc ĐHQG-HCM đã bổ nhiệm hiệu trưởng, viện trưởng các đơn vị thành viên. Trong đó, bổ nhiệm mới Hiệu trưởng Trường ĐH Bách Khoa, Trường ĐH KHXH&NV, Trường ĐH Quốc Tế, Viện trưởng Viện Môi trường và Tài nguyên. Bổ nhiệm lại Hiệu trưởng Trường ĐH KHTN. Như vậy, ĐHQG-HCM đã hoàn thiện cơ cấu bộ máy nhân sự tại các đơn vị thành viên.

ĐHQG-HCM cũng đã ký kết nhiều hợp tác trong và ngoài nước. Cụ thể, trong nước là các ký kết với Ủy ban Văn hóa, Giáo dục, Thanh niên, Thiếu niên và Nhi đồng Quốc hội; và Tỉnh Tây Ninh. Trong lĩnh vực hợp tác quốc tế, ký kết mới và tái ký với ĐH Andrews (Hoa Kỳ); ĐH Tổng hợp Quốc gia Saint Petersburg (Nga), Trường Chính sách công Lee Kuan Yew, ĐHQG Singapore; Trường ĐH Dublin (Ireland); Tổ chức Finland University (Phần Lan); ĐH Deakin (Úc). Đồng thời ký kết ghi nhớ hợp tác với ĐHQG Lào; ĐH Kyushu (Nhật Bản), ĐH Công nghệ Auckland và ĐH Waikato (New Zealand).

Hoạt động KHCN của ĐHQG-HCM trong sáu tháng đầu năm có nhiều khởi sắc. Nổi bật là hai tạp chí khoa học của Trường ĐH KHTN có tên trong danh mục Scopus và nhiều nhà khoa học, sinh viên ĐHQG-HCM được trao các giải thưởng khoa học uy tín trong và ngoài nước.

Năm 2018 cũng là năm đầu tiên ĐHQG-HCM tổ chức kỳ thi Đánh giá năng lực. Kết quả

kỳ thi được sử dụng như một phương thức tuyển sinh. Kỳ thi chú trọng vào việc sử dụng ngôn ngữ, tư duy logic, xử lý số liệu, giải quyết vấn đề nhằm đánh giá năng lực cơ bản để học đại học của thí sinh. TS Nguyễn Quốc Chính, Giám đốc Trung tâm Khảo thí và Đánh giá Chất lượng Đào tạo cho biết, kỳ thi năm nay có gần 5.000 thí sinh dự thi tại TP.HCM, Cần Thơ và Quy Nhơn.

Cũng trong năm nay, ĐHQG-HCM có thêm 69 giáo sư, phó giáo sư nâng tổng số giáo sư, phó giáo sư lên 369 người, chiếm 15% đội ngũ giảng dạy của ĐHQG-HCM.

Bên cạnh đó, Dự án Easy Move với 100 xe đạp thông minh năng lượng mặt trời lần đầu tiên được đưa vào sử dụng tại Khu Đô thị ĐHQG-HCM đã góp phần nâng cao đời sống sinh viên, cán bộ, giảng viên ĐHQG-HCM.

Sáp nhập các trung tâm

Trước đó, vào ngày 28/6 Hội đồng ĐHQG-HCM họp phiên thứ 6 khóa IV tại Chu Lai, Quảng Nam. Tại kỳ họp này, các thành viên Hội đồng đã đề nghị rà soát, chỉnh sửa Kế hoạch chiến lược ĐHQG-HCM giai đoạn 2016-2020, trong đó đảm bảo tính mềm dẻo, linh hoạt, mang hơi thở của Cách mạng công nghiệp 4.0.

Hội đồng thống nhất thành lập Ban nghiên cứu khả thi đề án Xây dựng Trung tâm hợp tác Đại học - Doanh nghiệp và đề án Nâng cấp Tạp chí Phát triển KH&CN của ĐHQG-HCM đạt chuẩn quốc tế.

Ngoài ra, Hội đồng ĐHQG-HCM tán thành chủ trương sáp nhập Trung tâm Đại học Pháp (PUF) vào Viện Đào tạo Quốc tế (IEI). PUF và IEI có những điểm tương đồng về loại hình tổ chức và chức năng nhiệm vụ. Cả hai đơn vị đều tự đảm bảo kinh phí hoạt động, được giao quyền tự chủ, tự chịu trách nhiệm. Cả hai đơn vị cùng quản lý các chương trình đào tạo quốc tế trên cơ sở các thỏa thuận hợp tác được ĐHQG-HCM ký kết với các trường đại học.

Theo đề án, nguồn thí sinh sử dụng tiếng Pháp ngày càng ít và gây khó khăn cho việc tuyển sinh của PUF. Khi sát nhập, hai bên sẽ có cơ hội tái cấu trúc, thu gọn đầu mối đào tạo quốc tế và thêm chức năng đào tạo và cấp bằng kép cho IEI.

Trước đó, vào tháng 4 ĐHQG-HCM đã quyết định sáp nhập Trung tâm Khảo thí tiếng Anh vào Trung tâm Khảo thí và Đánh giá Chất lượng Đào tạo ■

ĐHQG-HCM ký kết với Đại học Tổng hợp Saint Petersburg. *Ảnh:TL*

ĐHQG-HCM: KÝ KẾT NHIỀU HỢP TÁC QUỐC TẾ

Với phương châm chú trọng chất lượng hợp tác quốc tế, ĐHQG-HCM đã có sự sàng lọc kỹ về đối tác và cân nhắc tính khả thi của các dự án hợp tác. Nhiều văn bản hợp tác với các đối tác nước ngoài đã được ĐHQG-HCM ký kết trong nửa đầu năm 2018. Trong đó có nhiều đối tác mới, mở ra nhiều chương trình đào tạo liên kết.

Hữu Nghĩa

Những đối tác châu Á mới

Trong khuôn khổ chuyến công tác của Đoàn Đại biểu TP.HCM do Bí thư Thành ủy Nguyễn Thiện Nhân làm Trưởng đoàn tại Nga và Israel vào cuối tháng 5/2018, lãnh đạo ĐHQG-HCM đã ký kết hợp tác với Đại học Tổng hợp Saint Petersburg (Nga) và thảo luận các chương trình

hợp tác với ĐH Hebrew (Israel).

Đây là hai đối tác mới trong khu vực châu Á, các ký kết sẽ bổ sung, hỗ trợ các mảng nghiên cứu mới của ĐHQG-HCM trong tương lai.

Tại ĐH Tổng hợp Saint Petersburg, hai bên hợp tác nghiên cứu trong các ngành khoa học tự nhiên, kinh tế, quản trị kinh doanh, luật, xã hội học, Đông phương học; giảng dạy tiếng Việt và tiếng Nga cho sinh viên hai nước và các hoạt động khác trên cơ sở thế mạnh của mỗi bên. Giám đốc ĐHQG-HCM PGS.TS Huỳnh Thành Đạt bày tỏ kỳ vọng sự hợp tác của hai ĐH sẽ góp phần nâng quan hệ hợp tác giữa Việt Nam và Liên bang Nga, đem lại các sản phẩm nghiên cứu và đào tạo đột phá phục vụ cho hai quốc gia và nhân loại.

Tại ĐH Hebrew, PGS.TS Huỳnh Thành Đạt giới thiệu về ĐHQG-HCM và thảo luận các chương trình hợp tác. Trong tương lai, hai ĐH sẽ hợp tác nghiên cứu chủ yếu về lĩnh vực nông nghiệp công nghệ cao. Hai bên trao đổi về

việc bảo tồn nguồn gen động thực vật quý hiếm và bản địa của các vùng miền tại Việt Nam phù hợp với xu hướng phát triển nông nghiệp 4.0.

Các ký kết hợp tác quốc tế không chỉ tăng năng lực cho ĐHQG-HCM mà còn giải quyết các vấn đề xã hội cho TP.HCM nói riêng và Việt Nam chung. Ngày 15/7, ĐHQG-HCM làm việc với Trường ĐH Kyushu, Nhật Bản. Hai bên thảo luận thúc đẩy các hoạt động hợp tác trong lĩnh vực nghiên cứu ứng dụng công nghệ cao trong nông nghiệp cho TP.HCM và các tỉnh Đồng bằng Sông Cửu Long. Hai bên cũng đề xuất các hợp tác nghiên cứu mô hình chống ngập hiệu quả cho TP.HCM; quy hoạch, thiết kế xây dựng khu đô thị sáng tạo; thúc đẩy hoạt động khởi nghiệp đổi mới sáng tạo.

Cũng trong năm nay, ĐHQG-HCM đã ký kết hợp tác với Trường Chính sách công Lee Kuan Yew (ĐHQG Singapore) và ký kết thỏa thuận ghi nhớ với ĐHQG Lào. Các thỏa thuận này đang triển khai đồng bộ với các hoạt động chung của ĐHQG-HCM và ứng dụng vào trong việc giải quyết các vấn đề của TP.HCM.

Tăng các chương trình liên kết

Qua việc ký kết hợp tác với các đại học hàng đầu thế giới, ĐHQG-HCM đã mở thêm nhiều chương trình liên kết đào tạo mới. Đây được coi là một hướng đi đột phá, phù hợp với bối cảnh hội nhập giáo dục toàn cầu hiện nay. Các chương trình liên kết đào tạo sẽ thêm cơ hội lựa chọn cho sinh viên, nâng cao năng lực giảng dạy của giảng viên, tăng khả năng cạnh tranh của sinh viên trong nước với sinh viên quốc tế, giúp gia đình và xã hội giảm gánh nặng học phí và ngoại tệ so với đi học ở nước ngoài.

Năm nay là năm đầu tiên ngành Công nghệ Thông tin chuyên ngành Quản lý An ninh mạng

liên kết giữa ĐHQG-HCM với Đại học Finland tuyển sinh. Sinh viên sẽ học hai năm tại Viện Đào tạo Quốc tế ĐHQG-HCM và một năm tại Trường ĐH Turku, Đại học Finland (Phần Lan).

Chương trình Cử nhân Truyền thông chuyên ngành Báo chí liên kết 2+2 với Trường ĐH Deakin (Úc) đang tiếp tục tuyển sinh khóa 2018. Sinh viên học hai năm tại ĐHQG-HCM và hai năm tại Trường ĐH Deakin. Chương trình này đào tạo nguồn nhân lực có trình độ chuyên môn cao, sáng tạo, năng động và làm việc hiệu quả trong môi trường quốc tế.

Chương trình đào tạo Cử nhân Quản trị Kinh doanh phối hợp cùng ĐH Andrews (Hoa Kỳ) là chương trình đào tạo tập trung, được giảng dạy hoàn toàn tại Việt Nam trong thời gian 4 năm. Việc đào tạo tại Việt Nam giúp giảm chi phí học tập nhưng vẫn đảm bảo chất lượng đầu ra.

Cùng với ĐH Deakin (Úc), ĐHQG-HCM còn ký kết với Trường ĐH Công nghệ Auckland (AUT) và ĐH Waikato (New Zealand) dưới sự chứng kiến của Thủ tướng Nguyễn Xuân Phúc trong chuyến công tác ngày 13/3. Theo đó, ĐHQG-HCM và Trường ĐH Công nghệ Auckland sẽ thúc đẩy việc trao đổi giảng viên, nghiên cứu viên, sinh viên; trao đổi thông tin, án phẩm và tài liệu cho các mục đích học thuật trong phạm vi luật bản quyền; hợp tác hoạt động nghiên cứu chung và các dự án trong nước, quốc tế.

PGS.TS Vũ Hải Quân, Phó Giám đốc ĐHQG-HCM đã đại diện ký kết với Trường ĐH Waikato. Hai bên cùng chia sẻ lợi ích chung trong các chương trình nghiên cứu quốc tế, thúc đẩy trao đổi giảng viên, nghiên cứu sinh. Hai bên cùng tổ chức các hội thảo, hội nghị chuyên đề và tham gia các dự án được quốc tế tài trợ.

Trong năm nay, ĐHQG-HCM còn ký kết với Trinity College Dublin (Ireland). Với kết quả này, ĐHQG-HCM gần như thiết lập được mối quan hệ hợp tác rộng khắp khu vực và quốc tế. Qua đó, vai trò đầu tàu trong hệ thống giáo dục đại học Việt Nam của ĐHQG-HCM được thể hiện rõ nét trong bức tranh giáo dục đại học toàn cầu ■

Trường ĐH Deakin - nơi các sinh viên sẽ học hai năm cuối trong chương trình đào tạo liên kết với ĐHQG-HCM. *Ảnh: Deakin*

Các đại biểu chụp hình lưu niệm tại Trường ĐH Quốc Tế.

HỘI NGHỊ QUỐC TẾ VỀ KỸ THUẬT Y SINH LẦN VII

Từ ngày 27-29/6, Trường ĐH Quốc Tế ĐHQG-HCM đã tổ chức Hội nghị quốc tế về Kỹ thuật Y sinh tại Việt Nam lần VII năm 2018 (BME7). PGS.TS Huỳnh Thành Đạt - Giám đốc ĐHQG-HCM, TS Hồ Nhựt Quang - Phó Hiệu trưởng Trường ĐH Quốc Tế đồng chủ trì hội nghị.

Khánh Lâm

Hội nghị có sự tham dự của hơn 500 đại biểu của 19 nước: Úc, Canada, Trung Quốc, Cộng hòa Séc, Pháp, Đức, Israel, Ý, Nhật Bản, Hàn Quốc, Phần Lan, Tây Ban Nha, Singapore, Thụy Sĩ, Đài Loan, Thái Lan, Anh, Hoa Kỳ và Việt Nam với 202 báo cáo xoay quanh chủ đề: "Khoa học và công nghệ ứng dụng trong lĩnh vực chăm sóc sức khỏe cho các nước đang phát triển". Trong đó, có các diễn giả nổi tiếng trong lĩnh vực này như: GS Jeff Bulte - Giám đốc Khoa Hình ảnh Tế bào, Viện Kỹ thuật Tế bào, Trường ĐH Y khoa Johns Hopkins, Mỹ;

GS.TS Võ Văn Tới, Trưởng Bộ môn KTYs, Trường ĐH Quốc Tế và GS.TS.BS Raekil Park, Trưởng Bộ môn Kỹ thuật và Khoa học Y sinh, GIST ký kết MOU.

GS Nigel Culkin - Ủy viên, Nguyên Viện trưởng Viện Khởi nghiệp và Quản lý Doanh nghiệp vừa và nhỏ (ISBE), Đại học Herfordshire, Anh; GS Guillaume Haiat, Giám đốc Nghiên cứu

tại Trung tâm Nghiên cứu Khoa học Quốc gia Pháp...

15 diễn giả khách mời đã trình bày một số chủ đề đang được rất nhiều người quan tâm hiện nay như: Thiết bị y tế và khởi nghiệp, vật liệu ứng dụng trong y sinh và công nghệ in 3D, thuốc nano và hệ mang thuốc, quang tử y tế, cơ sinh học, khoa học và công nghệ ứng dụng trong lĩnh vực chăm sóc sức khỏe cho các nước đang phát triển, tiến bộ về tin học và thực nghiệm hiện đại trong y học phân tử, y học tái tạo và kỹ thuật mô, công nghệ Lab trên con chip và y tế tại chỗ, xử lý tín hiệu và hình ảnh y sinh, y tế cộng đồng, liệu pháp ung thư và phẫu thuật tái tạo, công nghệ tiên tiến trong chuẩn đoán các bệnh lý về giác ngủ.

GS.TS Võ Văn Tới, Trưởng Bộ môn Kỹ thuật Y sinh, Trưởng Ban tổ chức hội nghị cho biết, một trong những điểm nhấn của hội nghị là hội thảo liên kết Việt Nam - Vương quốc Anh trong lĩnh vực kỹ thuật y sinh, do Quỹ Newton Researcher Links của Hội đồng Anh tài trợ. Hội thảo quy tụ các nhà nghiên cứu đến từ Vương quốc Anh và Việt Nam để cùng xác định các cơ hội hợp tác lâu dài, hướng đến việc thiết lập mạng lưới khoa học trong lĩnh vực hạch lưu, vật liệu nano trong y sinh và chăm sóc tại chỗ; cũng như hợp tác nghiên cứu, chuyển giao công nghệ và hỗ trợ khởi nghiệp giữa Vương quốc Anh và Việt Nam. Hội thảo có sự tham dự của 15 nhà nghiên cứu đến từ 11 trường đại học ở Anh. Họ đã cùng các nhà nghiên cứu Việt Nam thảo luận bàn tròn để giới thiệu các nguồn quỹ tài trợ nghiên cứu và xây dựng các dự án hợp tác giữa hai bên.

Trong khuôn khổ hội nghị còn diễn ra lễ trao giải thưởng của Phòng thí nghiệm Keylab cho GS Ruth Nussinov - Chủ nhiệm Nghiên cứu của Viện Ung thư Quốc gia Hoa Kỳ và Đại học Tel Aviv, Israel; lễ ký kết Biên bản ghi nhớ (MOU) giữa Trường ĐH Quốc Tế và ĐH Quốc gia Chung Hsing, Đài Loan; lễ ký kết MOU giữa Bộ môn Kỹ thuật Y Sinh Trường ĐH Quốc Tế và Bộ môn Kỹ thuật và Khoa học Y Sinh, Viện Khoa học và Công nghệ Gwangju (GIST), Hàn Quốc.

Kết thúc hội nghị, các đại biểu đã đi tham quan nhà máy sản xuất và công ty thiết bị y tế trong Khu công nghệ cao; tham gia các hoạt động xã hội, tìm hiểu về nền văn hóa Việt Nam ■

PGS.TS Phạm Văn Hùng. Ảnh: Mạnh Tùng

Cần tìm cho mình môi trường phù hợp

Phiên An

Ở tuổi 44, PGS.TS Phạm Văn Hùng để lại dấu son trên con đường nghiên cứu của mình bằng công trình nhằm tìm ra các loại tinh bột có chỉ số đường huyết ở mức trung bình - thấp để tạo ra sản phẩm dùng cho bệnh nhân tiểu đường và béo phì. Đối với ông, nghiên cứu là một niềm vui vì đó là hành trình tìm tòi những ý tưởng mới.

12 lần chỉnh sửa bài báo khoa học

* Tháng 5 vừa rồi, ông là một trong hai nhà khoa học được Bộ KH&CN trao giải thưởng chính của Giải thưởng Tạ Quang Bửu. Ông chia sẻ cảm nhận của mình khi nhận giải thưởng này?

- Giải thưởng Tạ Quang Bửu là giải thưởng uy tín dành cho các nhà khoa học nghiên cứu cơ bản về tự nhiên và kỹ thuật. Đây là một giải thưởng lớn của Bộ KH&CN. Với tôi đây một niềm vui và là động lực để làm nhiều nghiên cứu tiếp theo. Hơn nữa, giải thưởng còn là sự ghi nhận xứng đáng cho nỗ lực nghiên cứu của các nhà khoa học.

* Nhiều người cho rằng nhà khoa học thường có rất ít thời gian dành cho gia đình và bản thân. Ông nghĩ sao về quan niệm đó?

- Đúng là làm nghiên cứu luôn tốn rất nhiều thời gian, từ việc đưa ra ý tưởng, hướng dẫn nhóm nghiên cứu đến việc vùi đầu ở phòng thí nghiệm. Khi có kết quả nghiên cứu lại phải tổng hợp và phân tích số liệu để viết những bài báo. Mà để hoàn tất một bài báo khoa học chất lượng cũng phải tiêu tốn không ít thời gian và công sức. Do đó, phần lớn nhà khoa học, ngoài thời gian làm việc chính thức ban ngày, họ còn tranh thủ cả buổi tối hay lúc sáng sớm để tìm ý tưởng hoặc chỉnh sửa các bài báo. Đối với họ thời gian dành cho gia đình luôn quý hiếm và họ thực sự cần sự

ủng hộ, cảm thông của vợ con.

Mỗi ngày tôi luôn cố gắng tranh thủ dành khoảng 2 - 3 tiếng sinh hoạt cùng gia đình và chơi với con. Sau đó, quay lại làm công việc của mình. Nhưng ngày cuối tuần tôi không làm việc gì hết để dành toàn bộ thời gian cho gia đình.

Khi làm nghiên cứu ở nước ngoài, những lúc rảnh rỗi tôi thường xem phim. Nhưng hiện nay tôi gần như không còn thời gian để xem phim nữa. Thay vào đó, tôi nghe nhạc để thư giãn. Tôi nghe nhạc theo cảm hứng với nhiều thể loại khác nhau. Khi trời trở lạnh, tôi thích nghe những bài về Hà Nội, như Nhớ mùa thu Hà Nội vì trước đây mình từng gắn bó với Hà Nội. Còn mùa hè, tôi thích những bản nhạc vui vẻ quê hương, đặc biệt dân ca ba miền.

* Được biết ông tốt nghiệp tiến sĩ tại Trường ĐH Osaka (Nhật Bản), rồi tiếp tục nghiên cứu sau tiến sĩ tại Nhật Bản và Canada. Quá trình đó đã ảnh hưởng đến con đường nghiên cứu của ông thế nào?

- Thực ra, quá trình làm luận án tiến sĩ ở Nhật là thời gian có ý nghĩa quyết định nhất để tôi đi theo con đường nghiên cứu khoa học. Vì đó là lúc tôi mới được tiếp cận với rất nhiều tài liệu của nước ngoài. Tôi dành khá nhiều thời gian để đọc các tạp chí khoa học chuyên ngành để có những ý tưởng nghiên cứu. Khi càng đọc tôi càng thấy

những kiến thức mình đã học trước đó thực sự quá lạc hậu. Tôi tự nhủ với mình cần phải cập nhật hơn nữa. Từ đó, niềm đam mê, sự tìm tòi, khám phá lớn dần trong tôi.

Khi học ở Nhật, thầy hướng dẫn luận án của tôi - GS Morita, là một người rất cần cù và chăm chỉ. Thầy làm việc bất kể ngày đêm và khi có ý tưởng mới, thầy luôn chia sẻ với sinh viên mình. Ban đầu, đối tượng nghiên cứu của tôi là lúa mì giống mới của Nhật, nhưng do khoa Nông Nghiệp của trường trồng thử nghiệm không thành công nên trong suốt 6 tháng tôi chờ nguyên liệu để nghiên cứu đều không có. Lúc đó, thầy Morita nói, thôi, làm tự do vậy. Đối với tôi, đó là sự khuyến khích để tự tìm tòi hướng nghiên cứu mới. Tôi biết, khi ấy thầy rất tin tưởng mình nên mới đồng ý như vậy. Và sau 6 tháng, tôi hoàn thành bản thảo của một bài báo khoa học.

Nhưng vừa đọc xong, thầy trả lại, bảo về chỉnh sửa. Và sau 12 lần chỉnh sửa dưới sự góp ý của thầy, tôi gửi bài báo đến tạp chí. Thật bất ngờ, một tuần sau, ban biên tập hỏi đáp rằng họ chấp nhận đăng bài báo của tôi. Tôi hiểu rằng, kết quả đó là nhờ thầy đã rất mục ân cần và kiên nhẫn với mình. Đây là kỷ niệm sâu sắc của tôi với thầy Morita. Ở thầy, tôi học được sự nghiêm cẩn, tận tụy và luôn khích lệ học trò mình sáng tạo.

Đến bây giờ, tôi vẫn nhớ khi lần đầu bước chân sang Nhật, đến sân bay Kansai, tôi bị trực trặc giấy tờ. Tôi đâu biết rằng thầy Morita đã ngồi đó suốt 4 tiếng đồng hồ để đón mình. Lúc gặp được thầy, thầy chỉ nói: "Tôi đã đi trước đây gần 4 tiếng để đợi cậu". Tôi và thầy chưa gặp nhau bao giờ, trước đó chỉ là những trao đổi qua email. Vậy mà thầy đã ra tận sân bay để đợi cậu học trò của mình lâu đến thế. Đáng tiếc thay, khi tôi nghe tin mình được trao giải thưởng Tạ Quang Bửu thì cũng là lúc thầy mất ở bên ấy. Tôi vẫn chưa kịp "khoa" với thầy niềm vui này.

Tôi muốn làm việc cho nước mình

* *Chia sẻ với một tờ báo, ông cho rằng Nhà nước cần giảm các thủ tục về cấp và thanh toán kinh phí để các nhà khoa học được tập trung hơn vào công việc của họ. Chắc ông từng gặp những khó khăn về vấn đề này?*

- Có lẽ không riêng tôi mà rất nhiều người đều gặp phải vấn đề về thanh quyết toán đề tài. Hiện nay, Chính phủ đã ban hành Thông tư 55 để khoán chi một phần và tăng tính tự chủ của các thành viên thực hiện đề tài. Tuy nhiên, phần thủ tục thanh quyết toán về hóa chất, thiết bị nghiên cứu vẫn phải theo quy chế trước đó. Do vậy, nó vẫn còn gây nhiều rắc rối khăn trong quá trình làm đề tài.

PGS.TS Vũ Hải Quân trao thư chúc mừng của Giám đốc ĐHQG-HCM cho PGS.TS Phạm Văn Hùng khi ông được trao giải thưởng Tạ Quang Bửu. *Ảnh: Thái Việt*

Tôi muốn làm việc cho đất nước, muốn được góp sức để xây dựng nền học thuật nước nhà. Khi về Việt Nam, tôi cũng trăn trở rất nhiều thứ. Câu hỏi đầu tiên của các nhà khoa học bao giờ cũng là làm thế nào để sống? Sau đó, là làm thế nào để có đê tài nghiên cứu và các tài trợ nghiên cứu.

Ở Nhật, mình cần mua một loại hóa chất nào thì trường luôn có một nhà cung cấp loại hóa chất ấy mà không cần có hóa đơn đỏ hay thủ tục gì hết. Nhưng khi về Việt Nam, mua cái gì cũng cần phải hóa đơn. Do đó, nếu chúng ta chuyển sang mô hình quỹ, các vấn đề về xét duyệt đê tài, kinh phí thực hiện sẽ được công khai. Việc đánh giá, nghiệm thu sẽ minh bạch và nhanh chóng hơn.

Hiện nay, Quý phát triển khoa học và công nghệ quốc gia (NAFOSTED)- mô hình quỹ đầu tiên của Việt Nam đã góp phần khắc phục những hạn chế trên. Các thủ tục về tiếp nhận, đánh giá, xét chọn, công bố, nghiệm thu, thanh lý đê tài đều minh bạch và thuận tiện.

* Khi về nước, hẳn nhiên, ông hiểu rõ những thách thức mà mình phải đối mặt. Điều này có ảnh hưởng đến việc nghiên cứu của ông?

- Mong muốn về nước làm việc của tôi là có thật. Tôi muốn làm việc cho đất nước, muốn được góp sức để xây dựng nền học thuật nước nhà. Khi về Việt Nam, tôi cũng trăn trở rất nhiều thứ. Câu hỏi đầu tiên của các nhà khoa học bao giờ cũng là làm thế nào để sống? Sau đó, là làm

thế nào để có đê tài nghiên cứu và các tài trợ nghiên cứu. Ban đầu tôi gặp khó khăn ở cả hai vấn đề này. Nhưng sau khi về Trường ĐHQG Quốc Tế ĐHQG-HCM, tôi không còn lo lắng nhiều về những vấn đề ấy nữa.

Tôi cho rằng, mỗi người muốn phát triển được thì phải tìm thấy cho mình một môi trường phù hợp. Nếu một người giỏi về Việt Nam, họ không có môi trường thì cũng không phát huy được. Và nếu một người không giỏi, dù có ở lại cũng khó làm được việc gì. Khi chuyển đổi môi trường nghiên cứu và lựa chọn về nước thì có khó khăn hơn. Về Việt Nam át phải theo cái guồng của Việt Nam, nó vẫn là lương theo quy định, và nhiều người không nhìn thấy được tương lai của mình sẽ như thế nào. Do đó, chúng ta cần có cơ chế thông thoáng và hiệu quả hơn để thu hút nhân tài.

* Dự định sắp tới của ông là gì?

- Sắp tới, tôi mong sẽ phát triển nhóm nghiên cứu của mình hơn nữa để trở thành một trong những nhóm nghiên cứu mạnh của ĐHQG-HCM theo hướng dinh dưỡng thực phẩm. Kế đến là hy vọng những kết quả nghiên cứu của nhóm sẽ có khả năng ứng dụng, tạo ra các sản phẩm thực tế và được các doanh nghiệp hỗ trợ để thương mại hóa sản phẩm.

* Ông có gợi ý gì cho những bạn trẻ đam mê nghiên cứu khoa học hiện nay?

- Nếu đã có sự yêu thích và niềm đam mê nghiên cứu, các bạn cần cố gắng tìm tòi. Thứ nhất là tìm đọc tài liệu, sách báo khoa học để nâng cao trình độ của mình. Thứ hai, phải tìm được người thầy để hướng dẫn, trao đổi đê tài và tham gia các nhóm nghiên cứu để nâng cao kiến thức, kỹ năng. Thứ ba, các bạn phải xác định rõ hướng đi cho riêng mình. Thiếu ba điều trên, các bạn sẽ khó theo đuổi và tiến xa trên con đường nghiên cứu khoa học mai sau ■

40 bài báo trên tạp chí thuộc danh mục ISI

PGS.TS Phạm Văn Hùng tốt nghiệp kỹ sư ngành Công nghệ thực phẩm, Trường ĐH Bách Khoa ĐHQG Hà Nội khóa 1993-1998. Năm 2002 ông làm nghiên cứu sinh tiến sĩ và sau tiến sĩ tại Nhật Bản và Canada.

Năm 2009, ông về nước, công tác tại Trường ĐH Quốc Tế ĐHQG-HCM, sau đó làm Trưởng Bộ môn Công nghệ thực phẩm và được phong phó giáo sư năm 2014.

PGS.TS Phạm Văn Hùng là tác giả chính của 40 bài báo khoa học trên các tạp chí thuộc danh mục ISI và 30 bài báo trên các tạp chí chuyên ngành trong nước và quốc tế khác. Ông từng hướng dẫn 10 học viên cao học và hiện hướng dẫn ba nghiên cứu sinh, đều theo hướng nghiên cứu tinh bột kháng tiêu hóa.

TS Vòng Bính Long (ngoài cùng bên trái) tại lễ tuyên dương Thanh niên tiên tiến làm theo lời Bác năm 2018. *Ảnh: NVCC*

SỰ KIỆN TRÌ LÀ ĐIỀU CẦN NHẤT VỚI NHÀ KHOA HỌC

Đó là chia sẻ của TS Vòng Bính Long (sinh năm 1984) - Giảng viên Khoa Sinh học - Công nghệ Sinh học Trường ĐH Khoa học Tự nhiên ĐHQG-HCM.

Đức Lộc

TS Vòng Bính Long. *Ảnh: NVCC*

TS Long lấy bằng tiến sĩ ngành vật liệu sinh học (Đại học Tsukuba - Nhật Bản) năm 31 tuổi. Trong quá trình học tập và nghiên cứu, anh đã có 15 bài báo quốc tế được đăng trên các tạp chí chuyên ngành có uy tín. Đồng thời, anh cũng là tác giả của năm bằng sáng chế và hai chương sách tham khảo. Vòng Bính Long được T.U Đoàn chọn là đại biểu tiêu biểu của Đại hội Thanh niên tiên tiến làm theo lời Bác năm 2018.

Quan tâm đến sức khỏe con người

TS Vòng Bính Long cho biết anh "bị cuốn hút khi có cơ hội tiếp cận lĩnh vực công nghệ nano dùng trong y học". Thế nên từ lúc sang Nhật Bản đến nay, anh tập trung nghiên cứu về vật liệu nano - polymer có hoạt tính sinh học để điều trị các bệnh viêm nhiễm và cả bệnh ung thư.

TS Long đạt nhiều thành quả nghiên cứu ở lĩnh vực này, trong đó nổi bật nhất là hai hướng

nghiên cứu chính: "Phát triển liệu pháp thuốc nano dùng để trị bệnh viêm và ung thư đại tràng" đăng trên tạp chí *Gastroenterology* năm 2012 và *Biomaterials* năm 2015; "Gel có khả năng làm tăng sinh mạch máu tại những vùng mô bị thiếu máu trong điều trị bệnh tim mạch" được công bố năm 2018 trên tạp chí *Biomaterials*. Anh mong muốn sớm có thể ứng dụng các liệu pháp điều trị này trên người bệnh.

Lĩnh vực công nghệ nano dùng trong y học được nghiên cứu và phát triển trên thế giới hơn 40 năm, còn ở Việt Nam thì khá mờ mịt, và đó cũng chính là lý do TS Long chọn làm hướng đi cho mình. "Hơn nữa ngành này rất quan trọng đối với sức khỏe con người. Mình vốn chuyên về sinh hóa và kiến thức cơ sở này hoàn toàn thích hợp để tiếp cận lĩnh vực công nghệ nano" - TS Long chia sẻ.

Khi mới sang Nhật Bản, anh cho biết việc lĩnh hội kiến thức mới bằng ngoại ngữ thực sự là một thử thách, đồng thời hiểu được tính cách và suy nghĩ của những người xung quanh cũng là điều không đơn giản. Nhưng may mắn là anh nhận được sự hướng dẫn tận tâm của giáo sư và sự giúp đỡ nhiệt tình của các đồng nghiệp. Với anh, có một chân lý đơn giản trong cuộc sống mà mình vừa nghiệm ra: "Khi mình hiểu được phong cách làm việc của người khác, mọi thứ sẽ trở nên dễ dàng hơn".

TS Long tâm sự mỗi bước thành công trong học tập và nghiên cứu của mình luôn có sự dùn dắt của những người thầy, sự ủng hộ, động viên của gia đình. Đó là những người anh nhớ ơn sâu sắc. Nhưng người mà anh chịu ảnh hưởng lớn nhất là Giáo sư Nagasaki Yukio - Đại học Tsukuba. "Thầy là người hướng dẫn mình thực hiện luận án tiến sĩ và dẫn dắt mình vào lĩnh vực nghiên cứu nano y học đến tận bây giờ. Thầy chính là hình mẫu của niềm đam mê nghiên cứu khoa học, luôn thấy trọng trách của bản thân trong việc đào tạo thế hệ trẻ" - TS Long nhớ lại.

Vòng Bính Long sẽ phát triển hơn nữa

Đó là sẻ chia của TS Nguyễn Trí Nhân - Trưởng Khoa Sinh học - Công nghệ Sinh học Trường ĐH KHTN ĐHQG-HCM. Theo TS Nhân, Vòng Bính Long là một giảng viên có năng lực chuyên môn vững vàng và có nhiều tiềm năng phát triển hơn nữa nếu có điều kiện thuận lợi.

"Vòng Bính Long rất nồng động và tích cực trong việc tìm kiếm các cơ hội hợp tác trong và ngoài nước, bên cạnh đó Long có trách nhiệm và biết gánh vác công việc chung của tập thể. Còn trong đời sống thường ngày, Long là người hòa nhã, dễ mến, và nhiệt tình với đồng nghiệp, đối tác. Nói ngắn gọn, Bính Long là người khá hoàn hảo, vừa hồng vừa chuyên" - TS Nhân nhấn mạnh.

Gần 8 năm theo đuổi con đường nghiên cứu khoa học và phải đối mặt với nhiều khó khăn, Vòng Bính Long cho biết anh "chưa từng có ý định đi theo một công việc khác". Anh quan niệm: "Nghiên cứu khoa học là một quá trình lâu dài, đòi hỏi lòng kiên trì, tính bền bỉ. Ngoài ra, sự tò mò và niềm đam mê cũng là phẩm chất quan trọng để tạo nên các nhà khoa học tầm cỡ".

Băn khoăn của nhà khoa học trẻ

Một ngày mới của TS Vòng Bính Long bắt đầu bằng việc kiểm tra và trả lời email, lên lịch công việc, phụ giúp việc gia đình rồi mới "an tâm" đến trường nghiên cứu, giảng dạy. Theo anh, sự cân bằng giữa việc nghiên cứu với gia đình và bản thân là rất quan trọng. Đôi khi, lịch công tác hoặc kế hoạch nghiên cứu kéo dài, thì sau đó anh sẽ sắp xếp thời gian bù lại cho gia đình.

Nói về "chuyện nghè", TS Long thẳng thắn chia sẻ rằng để phát triển sự nghiệp nghiên cứu ở Việt Nam, đặc biệt với những ngành mới đòi hỏi trang thiết bị phải hiện đại trong khi thực tế thì "thuận lợi ít mà khó khăn quá nhiều". Trong đó có hai khó khăn lớn mà các nhà nghiên cứu - nếu đơn phương - rất khó thể vượt qua: Thứ nhất là thu nhập phải đủ đảm bảo cuộc sống, vừa trang trải cho bản thân vừa giúp đỡ gia đình. Thứ hai là trang thiết bị thiết yếu cho nghiên cứu phải hiện đại. Thực ra, thiết bị không phải là không có, nhưng phân bổ đơn lẻ tại các đơn vị khác nhau trong trường cũng như ở toàn hệ thống. Vì thế việc sử dụng còn gặp nhiều trở ngại.

Anh mong muốn ĐHQG-HCM sẽ hướng đến mô hình các phòng thí nghiệm chung mà ở đó tất cả nhà nghiên cứu và sinh viên có thể sử dụng hết công năng của các trang thiết bị. Điều này giúp mọi người có cơ hội tiếp cận các thiết bị hiện đại và phương tiện nghiên cứu tiên tiến ■

Tiến sĩ Arvid Carlsson và vợ Ulla-Lisa sau khi hay tin ông sắp nhận được giải Nobel 2000 về Sinh lý học và Y khoa.
Ảnh: Reuters

ARVID CARLSSON - CHA ĐẺ CỦA TRỊ PHÁP BỆNH PARKINSON

Trong quá trình nghiên cứu về những tín hiệu hóa học của não bộ, Arvid Carlsson đã tìm ra cách chữa trị bệnh Parkinson (chứng rối loạn thoái hóa của hệ thần kinh trung ương gây ảnh hưởng đến tình trạng cử động, thăng bằng và kiểm soát cơ). Phát hiện này đã giúp ông đạt giải Nobel Sinh lý học và Y khoa vào năm 2000. Ngày 29/6/2018, Arvid Carlsson tạ thế ở tuổi 95, khép lại cuộc đời công hiến trọn vẹn cho y khoa.

Lê Chung *dịch*

"Khoa học tự nhiên thì hữu dụng hơn"

Arvid Carlsson sinh ngày 25/1/1923 tại Uppsala, Thụy Điển, trong gia đình có bốn người con với truyền thống học thuật sâu sắc. Ông lớn lên tại thành phố Lund, nơi gia đình ông chuyển đến sống sau khi bố ông giữ chức vụ giáo sư lịch sử tại Đại học Lund.

Trong bản tự thuật gửi cho hội đồng trao giải Nobel, Arvid viết: "Mẹ tôi có bằng thạc sĩ khoa học xã hội còn bố tôi là bằng tiến sĩ tại Đại học Uppsala. Mẹ tôi là một người đam mê khoa học nhưng bà đã quyết định tạm gác mọi thứ lại để ưu tiên cho việc nuôi dạy con cái và hỗ trợ việc nghiên cứu của chồng mình. Tuy nhiên, khi bố tôi qua đời ở tuổi 76, khi đó mẹ tôi 71 tuổi, bà đã bắt đầu công hiến hết mình cho lĩnh vực nghiên cứu yêu thích của bà, đó là Tư cách pháp lý của phụ nữ thời Trung cổ ở Thụy Điển. Bà xuất bản vài quyển sách và nhiều bài báo về chủ đề này bằng tiếng Thụy Điển. Điều này giúp bà có được tấm bằng tiến sĩ danh dự tại Đại học Uppsala vài năm sau đó".

Gia đình Arvid Carlsson đều có thiên hướng mạnh mẽ về lĩnh vực nhân văn. Hai anh chị lớn của ông nối bước cha nhưng Arvid lại chọn y khoa tại Đại học Lund vào năm 1941. Sau này, người em út của ông cũng theo y khoa giống ông. Arvid cho rằng lý do của sự lựa chọn này bắt nguồn từ những ý nghĩ khi bé của ông: khoa học tự nhiên thì hữu dụng hơn.

Sau khi hoàn tất việc học, Arvid quyết định hướng vào con đường nghiên cứu. Năm 1944, ông nhận được lời mời làm thư ký cho khoa Dược lý học - một công việc chẳng mấy nổi bật với khởi đầu không có lương. Ông bắt đầu gặt hái thành quả nghiên cứu, qua việc phát hiện thời gian tác dụng của pentylenerazol kéo dài hơn rất nhiều so với kỳ vọng, dựa trên những quan sát về tác động của nó lên động vật chưa tiếp nạp chất gây êm dịu hệ thần kinh trung ương. Đây là công trình chung của ông và sinh viên Georg Theander, được công bố vào năm 1946. Công bố này mang về cho hai người một giải thưởng khiêm tốn dành cho những nhà khoa học trẻ tại Đại học Lund.

Con đường đến giải Nobel

Giữa Thế chiến II, Arvid bước vào năm đầu

của kỳ thực tập. Năm 1944, ông được giao công việc khám nghiệm cho những tù nhân cũ ở trại tập trung của Đức, phần lớn họ là người Do Thái, được đem đến Thụy Điển với số lượng hàng ngàn người thông qua nỗ lực của Hoàng gia Thụy Điển.

"Một phần các tù nhân được đưa đến Lund, họ ở trong chiếc lều to tại một công viên. Là một sinh viên y khoa, tôi được giao nhiệm vụ khám cho các tù nhân này. Nhiều người trong số đó là trẻ em suy dinh dưỡng. Nhiều người bị mắc bệnh lao phổi. Nhưng kinh khủng nhất là trạng thái tâm thần của họ. Họ cư xử như những con thú hoang dã, rõ ràng họ đã phải chịu đựng những dày vò về tinh thần và không còn tin tưởng bất cứ ai" - Arvid viết.

Ông nhận bằng bác sĩ y khoa và bằng tiến sĩ dược lý học vào năm 1951 tại Đại học Lund và gia nhập trường này với chức danh phó giáo sư. Vài năm sau ông ứng tuyển vào vị trí trợ lý giáo sư nhưng bị đánh rớt vì ban giám khảo cho rằng chuyên môn của ông về sự chuyển hóa calcium trong cơ thể không phải là lĩnh vực mũi nhọn.

"Tôi nhận ra tôi phải lựa chọn giữa việc rời bỏ dược lý học và dấn thân vào nội khoa hay là chuyển sang một lĩnh vực nghiên cứu mới" - Arvid cho biết. Việc tìm kiếm lĩnh vực nghiên cứu mới dẫn ông đến Hoa Kỳ và trở thành cộng sự trong 5 tháng với Benard B. Brodie, một nhà dược lý học nổi tiếng tại Viện Tim mạch Quốc gia. Quãng thời gian ngắn làm việc tại phòng thí nghiệm của Brodie đã giúp hồi sinh sự nghiệp của Arvid, và là bệ phóng cho ông trên con đường đến giải Nobel sau này.

Tiến sĩ Brodie khi đó đang nghiên cứu về reserpine, một trong những loại thuốc đầu tiên được dùng để trị chứng tâm thần phân liệt, khiến nó trở thành một chủ đề nóng trong giới nghiên cứu. Khi tiêm reserpine vào những con thỏ làm cho chúng không thể cử động nhưng không ai hiểu lý do vì sao. Brodie đã xác định được reserpine gây suy giảm serotonin, một chất dẫn truyền thần kinh có liên quan đến chứng trầm cảm. Được giao nghiên cứu về những tác động của reserpine lên serotonin trong tế bào máu, Arvid bắt đầu đắm mình vào lĩnh vực nghiên cứu

mới - dược lý học tâm thần.

Arvid viết: "Tôi khó có thể nào mô tả được tôi đã may mắn đến nhường nào khi có cơ hội được làm việc tại phòng thí nghiệm của tiến sĩ Brodie".

Dopamin - chiếc chìa khóa cho chứng Parkinson

Arvid Carlsson bắt đầu việc nghiên cứu của mình vào những năm 1950, khi đó, dopamin - một hóa chất có trong não, vẫn được xem không có vai trò gì quan trọng. Nhưng Arvid phát hiện ra rằng nó thực chất là một chất dẫn truyền thần kinh trọng yếu giúp truyền tín hiệu từ neuron này qua neuron khác.

Sau đó, ông khám phá ra dopamine phân bố tập trung ở hạch nền của não, bộ phận "chuyên trách" về kiểm soát vận động. Ông đưa ra kết quả thí nghiệm trên những con thỏ: chúng bị mất khả năng vận động sau khi tiếp nạp một loại thuốc giúp làm giảm lượng dopamine dự trữ, và chúng lấy lại được khả năng vận động sau khi tiếp nạp L-dopa - loại thuốc chuyển hóa thành dopamine trong não bộ.

Nhận thấy sự trở ngại trong vận động của những con thỏ tương tự các triệu chứng của người mắc bệnh Parkinson, Arvid cho rằng chính sự hao hụt của dopamine đã gây ra chứng bệnh này. Các kết quả nghiên cứu của những nhà khoa học khác đã chứng minh có sự suy giảm dopamine ở những bệnh nhân Parkinson, và vì lẽ đó, L-dopa chính là loại thuốc có thể chữa trị căn bệnh này.

Giải Nobel 2000 về lĩnh vực Sinh lý học và Y khoa được trao Arvid Carlsson cùng với hai nhà nghiên cứu người Mỹ là Eric Kandel và Paul Greengard, họ đã có những khám phá độc lập về sự dẫn truyền của các tín hiệu hóa học trong não bộ. Phát biểu tại buổi trao giải, Viện Karolinska Thụy Điển khẳng định những đóng góp của ba nhà khoa học là "thiết yếu để hiểu rõ chức năng thông thường của não bộ và cách mà những tác động của sự gián đoạn tín hiệu não bộ có thể gây ra những rối loạn thần kinh và tâm thần" ■

Thí sinh phấn khởi sau khi hoàn thành bài thi ĐGNL. Ảnh: Đức Lộc

ĐÈ THI ĐÁNH GIÁ NĂNG LỰC: HAY VÀ MỚI LẠ

Hơn 4.300 thí sinh tham gia kỳ thi Đánh giá năng lực (ĐGNL) tại 3 điểm thi Trường ĐH Bách Khoa, Trường ĐH Khoa học Tự nhiên (ĐHQG-HCM), Trường ĐH Cần Thơ (Cần Thơ) và Trường THPT Lê Quý Đôn (Bình Định) vào sáng 7/7. Đây là năm đầu tiên ĐHQG-HCM tổ chức và sử dụng kết quả kỳ thi ĐGNL như một phương thức tuyển sinh vào các trường thành viên (ngoại trừ Khoa Y).

Phiên An

Bài thi ĐGNL gồm 120 câu hỏi trắc nghiệm với thời gian làm bài 150 phút, tổng điểm là 1.200 điểm. Bài thi gồm ba phần bao quát kiến thức ở nhiều lĩnh vực. Trong đó, phần I kiểm tra khả năng sử dụng ngôn ngữ tiếng Việt, tiếng Anh (40

câu); phần II đánh giá năng lực toán học, tư duy logic và phân tích số liệu (30 câu); phần III kiểm tra khả năng giải quyết vấn đề liên quan các môn học như hóa, lý, sinh, địa, sử, văn hóa và xã hội (50 câu).

Phần lớn thí sinh tham gia kỳ thi ĐGNL đều cho rằng đề thi của ĐHQG-HCM hay và mới lạ. Thí sinh Nguyễn Minh Triết (Kiên Giang) chia sẻ: "Đè dề hơn đề thi THPT, em làm được 90%".

Còn thí sinh Lê Thị Thu Thủy (Bình Phước) cho biết: "Đề thi không tập trung kiến thức lớp 12 mà dàn trải kiến thức, trong đó có những tình huống thực tế nên em rất thích, chắc hơn 70% câu trả lời của em là đúng". Trong khi đó, thí sinh Ngọc Vân (Trường Phổ thông Năng khiếu ĐHQG-HCM) cho rằng phần toán và logic khó, còn các phần khác thì vừa sức với thí sinh.

PGS.TS Đinh Đức Anh Vũ - Trưởng ban Ban Đại học ĐHQG-HCM cho biết, thí sinh đăng ký xét tuyển bằng kết quả thi ĐGNL với các nguyên tắc cơ bản: Thí sinh được đăng ký vào một đơn vị thành viên của ĐHQG-HCM với tối đa 3 nguyện vọng. Các nguyện vọng này được xếp theo thứ tự ưu tiên từ cao xuống thấp (nguyện vọng 1 là nguyện vọng cao nhất). Đồng thời, thí sinh chỉ trúng tuyển vào một nguyện vọng ưu tiên cao nhất trong các nguyện vọng đã đăng ký.

Ông Vũ cho biết thêm, tổng số thí sinh đăng ký xét tuyển bằng kết quả của kỳ thi này là 4.565 em. Trong đó, thí sinh đăng ký xét tuyển nguyện vọng nhiều nhất ở 3 đơn vị: Trường ĐH Bách Khoa với tổng 3 nguyện vọng là 2.773, Trường ĐH KHXH&NV là 2.170 và Trường ĐH Kinh tế - Luật là 2.151. Đây là nguồn tuyển sinh khá tốt, với tỷ lệ chọi là 2,24.

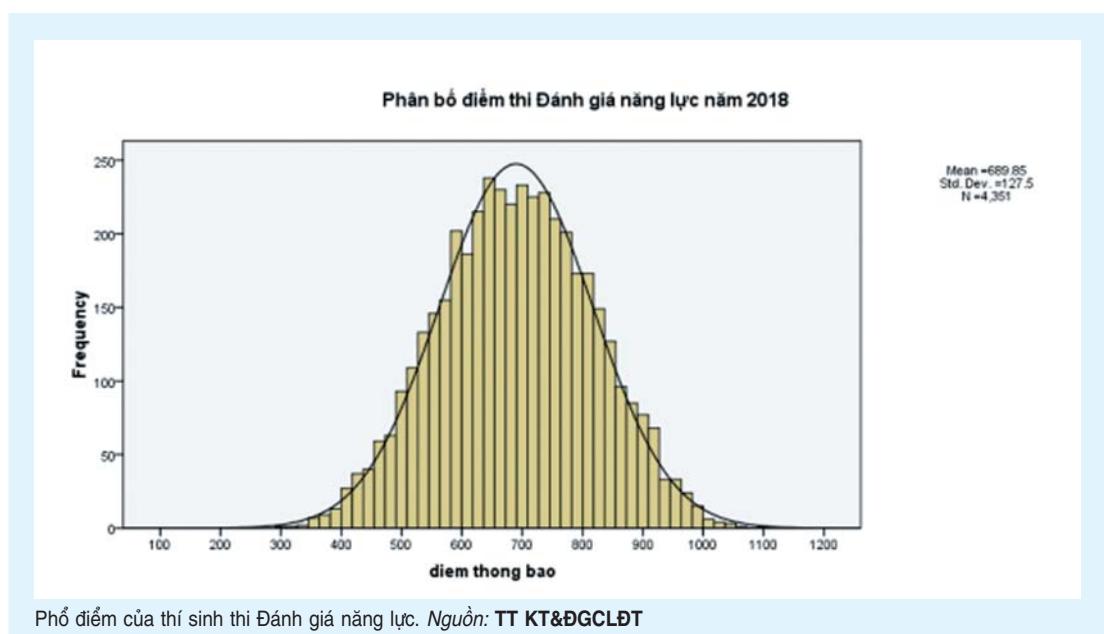
Theo TS Nguyễn Quốc Chính - Giám đốc Trung tâm Khảo thí và Đánh giá chất lượng đào tạo ĐHQG-HCM, có 15/4.351 thí sinh đạt trên 1.000 điểm và thí sinh có bài thi tốt nhất đạt 1.093 điểm. Phổ điểm trung bình của các thí

sinh là 689 điểm. Trong đó, phổ điểm trung bình của thí sinh xét tuyển vào Trường ĐH Bách Khoa là 746 điểm, Trường ĐH KHTN là 710 điểm, Trường ĐH CNTT là 687 điểm, Trường ĐH Kinh tế - Luật là 682 điểm, Trường ĐH Quốc Tế là 676 điểm và Trường ĐH KHXH&NV là 632 điểm.

"Phổ điểm chung của thí sinh trải dài từ 309 - 1093 với mức điểm tập trung ở khung 650-780 điểm. Điều này cho thấy bài thi ĐGNL đã phân loại các thí sinh khá tốt, giúp công tác tuyển sinh của các trường thuận lợi với chất lượng nguồn tuyển đảm bảo" - TS Chính đánh giá.

Các trường thành viên sẽ sử dụng kết quả kỳ thi này để xét tuyển với chỉ tiêu cho từng ngành/nhóm ngành chiếm tối đa 20% tổng chỉ tiêu xét tuyển. Theo đó, Trường ĐH KHTN dành tối đa 20%, Trường ĐH CNTT 15%, Trường ĐH KHXH&NV 12%; Trường ĐH Bách Khoa, Trường ĐH Kinh tế - Luật và Trường ĐH Quốc Tế mỗi trường 10%.

"ĐHQG-HCM đã có kế hoạch dài hơi để theo dõi các thí sinh trúng tuyển từ kỳ thi ĐGNL này và đối sánh với các thí sinh trúng tuyển từ những phương thức khác. Kết quả như thế nào chúng tôi sẽ công bố cho xã hội. Dựa vào tình hình kết quả thi ĐGNL vừa qua, tôi cho rằng, những năm tiếp theo, ĐHQG-HCM nên mở rộng chỉ tiêu xét tuyển tầm 40-60% tổng chỉ tiêu. Số chỉ tiêu còn lại sẽ sử dụng cho các phương thức xét tuyển khác" - TS Nguyễn Quốc Chính cho biết ■

SỰ TÀN NHÃN CỦA "ĐÁM ĐÔNG THỤ ĐỘNG"

Internet và mạng xã hội mang đến nhiều thay đổi cho nhận thức con người nhưng đồng thời cũng mang đến "đám đông thụ động" làm cho xã hội bớt đi sự tử tế hơn xưa.

Bùi Việt Thành (Khoa Văn hóa học)

Quá nhanh - quá nguy hiểm

Ngày 19/2/2018, cháu M (sinh năm 2004) được thông báo là mất tích. Thông tin này lập tức được cộng đồng mạng chia sẻ. Sau đó ông Nguyễn Văn Tuấn (44 tuổi), ở Duy Tiên, Hà Nam, người đến mua bóng bóng của cháu M, bị bắt giữ. Đám đông vây đánh làm gươm mặt ông

Tuấn biến dạng. Sau khi được minh oan, ông Tuấn được cấp cứu tại bệnh viện. Trong khi gia đình ông Tuấn vay mượn tiền để trả viện phí thì trên mạng xã hội "đám đông điên loạn" vẫn chưa tha mà tiếp tục chửi bới một cách hăng máu.

Ngày 22/2/2018, 5 sư cô ở thiền viện Viên

Chiếu, Long Thành (Đồng Nai) đi tắm biển tại Long Điền (Bà Rịa - Vũng Tàu), bị đuối nước, hậu quả làm bốn sư cô chết, một cô mất tích. Câu chuyện đau lòng đủ lay động lòng người về những phận người không may bị thiệt mạng. Thế nhưng một bộ phận cư dân mạng lại bình luận bằng những lời mỉa mai, cay đắng: "tu không lo tu, lo đi tắm biển" hay "đáng đời lầm, ngu chết đáng lầm". Tôi xem xong đoạn clip trên Facebook và ngồi bất động... nếu là người thân của mình thì sao, nỗi đau nào sẽ đến với mình. Với cuộc sống là duyên, đến với biển và trở về hư không cũng là "duyên" của họ. Nếu còn tình người, hãy cho họ một phút mặc niệm, biết đâu họ đang gượng cười với nhân gian rồi về nơi đất Phật.

Và còn hàng trăm sự hiểu lầm khác đã xảy ra bởi các tin đồn trên mạng chỉ vì mục đích câu like và muốn thể hiện mình là quan tòa có quyền phán xử người khác nhân danh "đạo đức con người".

Tôi tự duy nên tôi tồn tại...

Câu nói đó của Descartes, triết gia người Pháp (thế kỷ XVII) bây giờ trở nên nổi tiếng. Nhờ tự duy con người có thể tìm tòi khám phá về các sự kiện xã hội cũng như đưa ra sự đánh giá, lý giải của mình về các sự kiện xã hội đó. Tôi luôn nói với sinh viên: bắt kể sự kiện gì cũng nên tìm câu trả lời theo công thức 5W + 1H vì nó giúp chúng ta lý giải sự kiện một cách đa chiều.

"Đám đông thụ động" ít tự duy và thường hành xử theo cảm tính. Họ chấp nhận những thông tin đầu tiên mà không tiếp nhận và mặc nhiên xem đó là đúng mà không cần xem xét lại về mặt lý trí. Tính thụ động này là do các phương tiện truyền thông có sức mạnh ảnh hưởng lên đám đông. Việt Nam sử dụng rộng rãi Internet đã hơn 20 năm. Mọi người đều có thể tiếp cận nền tri thức thế giới. Bên cạnh những công chúng lý tính thì xuất hiện "đám đông thụ động" với đặc điểm nổi bật được gói gọn bằng cụm từ "quá nhanh, quá nguy hiểm".

Theo nhà nghiên cứu truyền thông Lê Ngọc Sơn, có thể lý giải vấn đề trên từ lý thuyết mũi kim tiêm (viên đạn ma thuật), chịu ảnh hưởng của tâm lý học hành vi: cùng với một kích thích thì sẽ tạo ra tác động giống nhau đối với các đám đông, suy cho cùng thì truyền thông đại chúng có tác động mạnh mẽ trực tiếp đến công chúng mục tiêu. Nó là viên đạn bắn thẳng vào đầu các đám đông và làm cho "đám đông thụ động" tin

rằng các thông tin đó là đúng, không cần xem xét về mặt lý tính. Ở đây, họ được mặc định các nạn nhân là kẻ "bắt cóc", "vô công roii nghề", và họ hành xử theo cảm tính, bất chấp các hậu quả xảy ra.

Một xã hội thiếu lòng vị tha?

Hành động của đám đông thụ động thường mang lại hậu quả thật ghê gớm bởi tính nặc danh, sự phán khích và "quyền lực" mà họ có được trên không gian mạng xã hội. Thực tế đó, như tác giả Dương Trọng Hué đã cảnh báo là "thời đại của sự xao lảng": thời đại cá nhân chơi vơi giữa các suy nghĩ, cảm xúc, hành vi cũng như khuynh hướng thoát khỏi thực tế để tìm kiếm những trải nghiệm khác về bản sắc và khả năng cá nhân, phần nhiều gắn với ảo vọng về sự khác biệt và danh tiếng. Trong đời thực ta có thể gặp 100 người, nhưng trên mạng thì ta gặp gấp nhiều lần và cá nhân sẽ lọt thỏm trong đám bình dân. "Độc, lạ", "đẹp, hở"... dần trở thành tiêu chí thông tin trên mạng xã hội để người ta biết đến các cá nhân.

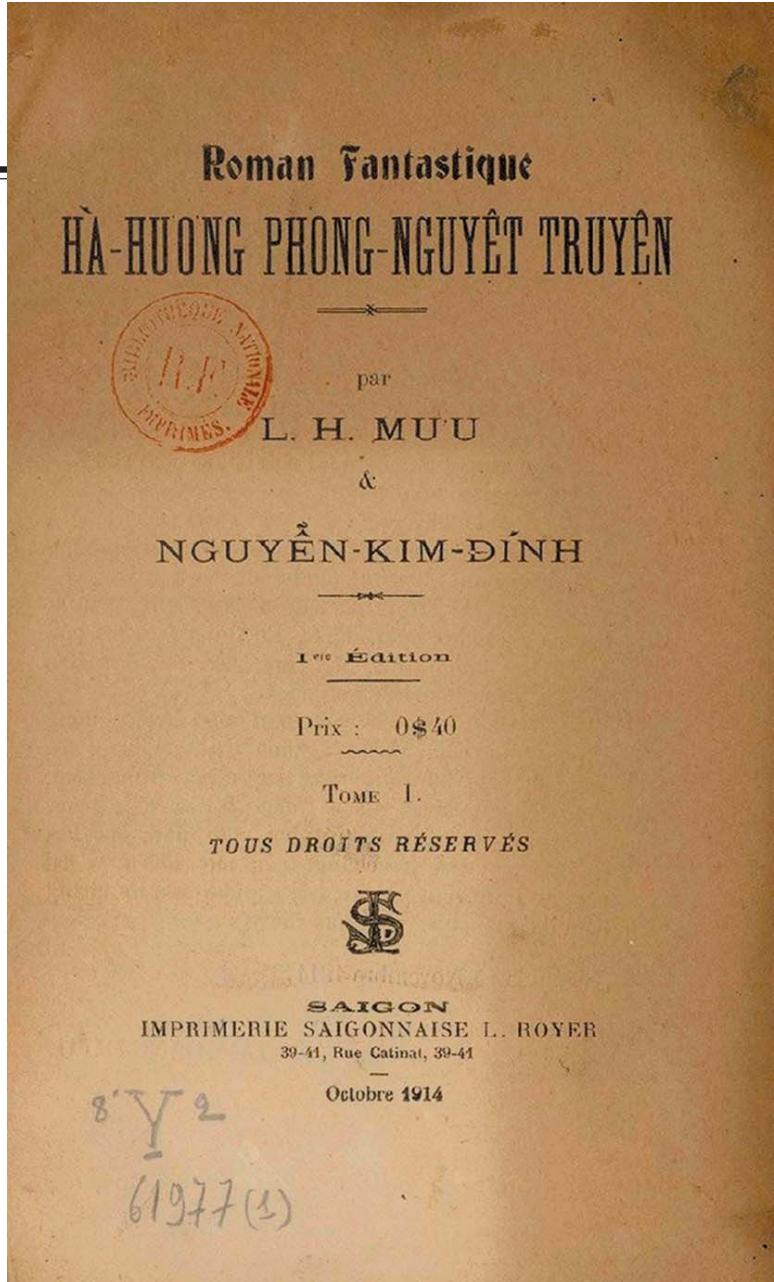
Hàng ngày trên News Feed của Facebook có cả triệu thông tin, chỉ cần thao tác refresh là thông tin mới đổ về. Vui nhất là clip cây cột điện đầy những nhánh tre vươn ra được lan truyền rất nhanh. Nhiều Facebooker chia sẻ và bình luận như đang chứng kiến sự việc: "Thân cột điện nhưng vẫn mọc lá tre đã tố cáo hành vi gian dối. Vậy là bê tông cốt tre xây dựng đập thủy điện và bê tông mốt xốp dùng trong xây dựng cầu đường là có thật nhe bà con". Thật là khôi hài và không cần giải thích, vì ta có thể thấy tre đã chè sao mà sống được. Chỉ tiếc trong nhiều người share với sự hả hê ấy, họ tự đánh mất hình ảnh của mình.

Chúng ta đang bị đầu độc hàng ngày bằng hàng trăm câu chuyện được dựng lên nhằm phục vụ cho mục đích của vài cá nhân; chúng ta hăng hái dõi mắt với quá nhiều nỗi sợ hãi mà có nỗi sợ hãi lại do chính chúng ta tạo ra... Phải chăng xã hội đang càng ít đi lòng vị tha, thay vào đó là sự hằn học ghen túc? Phải chăng sự tử tế trở thành điều xa xỉ, thay vào đó là sự tàn nhẫn của "đám đông thụ động"? ■

Tài liệu tham khảo

- Lê Ngọc Sơn (2016), "Đám đông thụ động" và nghệ thuật tuyên truyền: Từ lý thuyết đến thực tiễn Tây - Ta, Tạp chí Thời Đại Mới, số 35.

- Dương Trọng Hué (2016), Thời đại của sự xao lảng, NXB Văn hóa Văn nghệ.

Hà Hương phong nguyệt
in tập đầu vào năm 1914,
có sửa chữa so với bản in
báo. *Ảnh: TL*

CHỨNG TÍCH ĐẦU TIÊN CỦA TIỂU THUYẾT QUỐC NGỮ

LTS: Sáng 16/6, tại Trường ĐHH&NV ĐHQG-HCM đã diễn ra buổi tọa đàm "Hà Hương phong nguyệt - Tiểu thuyết chũ Quốc ngữ đầu tiên của Việt Nam" nhân dịp tác phẩm này được tái bản đầy đủ sau hơn một thế kỷ thất lạc. PGS.TS Võ Văn Nhơn, Khoa Văn học - người sưu tập và hiệu đính văn bản tác phẩm - giới thiệu hành trình khảo cứu của mình về một chứng tích quan trọng của tiểu thuyết Việt Nam hiện đại.

PGS.TS Võ Văn Nhơn

Hà *Hương phong nguyệt* của nhà văn “khét tiếng” Lê Hoằng Mưu được in trên báo *Nông cổ mìn đàm* từ năm 1912 với tên đầu tiên là *Truyện nàng Hà Hương*. Tác phẩm này từng được một nhà nghiên cứu coi là tiểu thuyết chữ Quốc ngữ đầu tiên ở Nam bộ, đáng kể là một tư liệu quan trọng trong việc nghiên cứu lịch sử tiểu thuyết Việt Nam hiện đại đầu thế kỷ XX.

Bản đầy đủ ở Thư viện Quốc gia Pháp

Về văn bản, *Hà Hương phong nguyệt* được in feuilleton trên báo *Nông cổ mìn đàm* từ số 19 ngày 20/7/1912 đến số 53 ngày 19/6/1915 (trở xuống viết tắt là bản in báo). Đến 1914 trở đi bắt đầu được in thành sách, trong đó phần in báo năm 1912 có khác biệt ít nhiều, tức tác giả có gia công sửa chữa, thay đổi.

Bản *Hà Hương phong nguyệt* in sách (trở xuống viết tắt là bản in sách) có tất cả 6 tập: Tome I (Octobre 1914), Tome II (Mars 1915), Tome III (Juin 1915), Imprimérie Saigonnaire L. Royer, Tome IV (Novembre 1915), Tome V (Avril 1916), Tome VI (Juin 1916). Trong đó Tome I và Tome II đề tên tác giả là Lê Hoằng Mưu và Nguyễn Kim Đính, còn từ Tome III trở đi chỉ đề tên Lê Hoằng Mưu. Nhưng Tome VI chỉ in có đoạn đầu hồi “Con Bảy Nhỏ với Thoàn than tức, Anh Cô mừng nỗi úc đặng minh”, so với bản in báo chỉ mới tới đoạn trên *Nông cổ mìn đàm* số 49 ngày 1/6/1915. Tuy cuối Tome VI có cho biết “Muốn rõ Con Bảy Nhỏ với Thoàn than tức, Anh Cô mừng nỗi úc đặng minh, hãy xem qua cuốn thứ bảy thì rõ” nhưng trong thực tế Tome VII không được in ra, tức bản in sách còn thiếu. Mặt khác bản in báo cũng chưa chấm dứt mà *Nông cổ mìn đàm* hiện lại không được lưu giữ đầy đủ ở Việt Nam, đây là lý do chủ yếu khiến

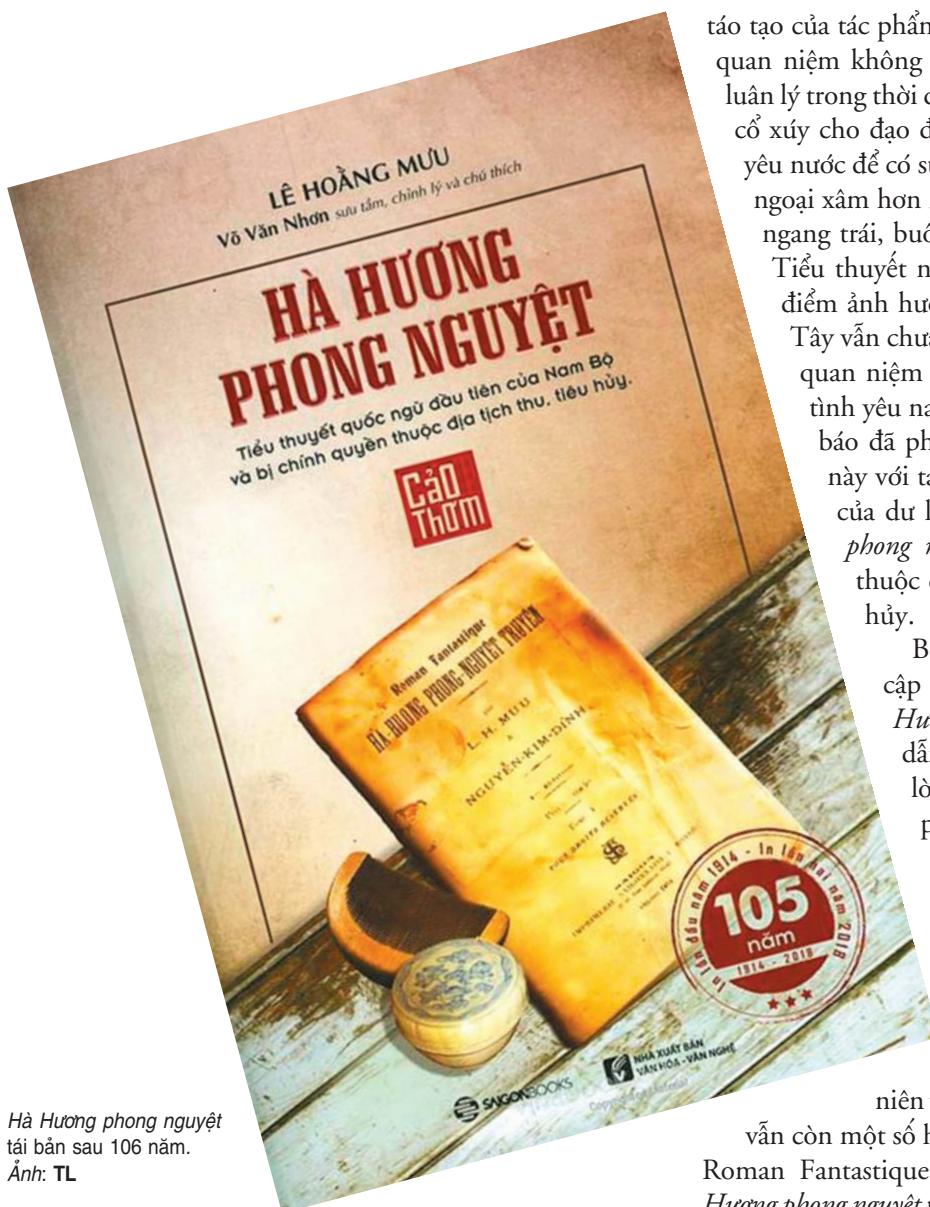
nhiều năm qua *Hà Hương phong nguyệt* chưa được giới nghiên cứu tìm hiểu một cách rốt ráo.

Quan tâm tới tác phẩm này, nhiều năm qua chúng tôi đã lưu ý tìm kiếm nhưng chỉ đọc được Tome III bản in sách ở Thư viện Viện Thông tin Khoa học Xã hội. Về bản in báo chúng tôi cũng đã tìm đọc trên báo giấy và microfilm ở Thư viện Tổng hợp TP.HCM nhưng các số báo *Nông cổ mìn đàm* được lưu giữ từ 1912 ở đây cũng không đầy đủ. Đến tháng 10/2014 chúng tôi mới tìm được sáu tập đầu bản in sách và báo *Nông cổ mìn đàm* năm 1915 ở Thư viện Quốc gia Pháp. Sáu tập này cùng với phần tiếp theo trên *Nông cổ mìn đàm* 1915 cho thấy thông tin về *Hà Hương phong nguyệt* trong các công trình trước nay đều ít nhiều không chính xác. Cho nên chúng tôi tiến hành chỉnh lý và chú thích bước đầu toàn bộ *Hà Hương phong nguyệt*, với mong muốn góp phần xác lập cơ sở văn bản - tư liệu cho việc tìm hiểu tác phẩm này.

Hà Hương phong nguyệt là tiểu thuyết đầu tay của Lê Hoằng Mưu, một tác giả có sách “bán chạy như tôm tươi giữa chợ buổi sớm” như Lãng Tử viết trên báo *Mai* sau này. Việc sáng tác *Hà Hương phong nguyệt* là một phản ứng của một nhà văn Việt Nam trước cơn sốt dịch “truyện Tàu” lúc đó: “Dòm thấy trong xứ cứ ôm truyện Tàu mà dịch mãi, chưa thấy ai viết bộ tiểu thuyết nào cả. Tưởng rằng đầu hay đầu dở cũng của mình. Tôi khởi đầu viết bộ *Hà Hương phong nguyệt*”.

Dấu hiệu của quyển tiểu thuyết đầu tiên

Hiện thực được phản ánh trong *Hà Hương phong nguyệt* khá rộng lớn, có thể coi như một hình ảnh rút gọn của xã hội Nam bộ trước Thế chiến thứ nhất. Trong tác phẩm có các gia đình giàu lấn những gia cảnh nghèo, có cảnh Sài Gòn

Hà Hương phong nguyệt
tái bản sau 106 năm.
Ảnh: TL

đô hội phồn hoa bên cạnh cảnh bần hèn thôn dã, có cảnh tòa xử án, trạng sư biện hộ... Số lượng nhân vật trong tác phẩm cũng rất đông đảo, đa dạng, từ thường dân cho đến quan chức. Có nàng Hà Hương xinh đẹp, buông thả bên cạnh một Nguyệt Ba đẹp người, đẹp nết. Có Nghĩa Hữu đam mê sắc dục, ích kỷ bên cạnh một Ái Nghĩa chung tình. Có cả người nước ngoài như khách trú người Hoa, anh Bảy Chà Và người gốc Án, những trạng sư người Pháp...

Tác phẩm của Lê Hoằng Mưu so với những tác phẩm văn xuôi trước đó nổi bật trên hai yếu tố là phạm vi không gian rộng lớn và khuynh hướng phân tích tâm lý mới mẻ.

Việc *Hà Hương phong nguyệt* bị dư luận lên án nặng nề, đó là bởi diễn ngôn tính dục có phần

táo tạo của tác phẩm này. Việc chuyển tải một quan niệm không truyền thống về tình yêu, luân lý trong thời điểm nhân dân Nam bộ cần cổ xúy cho đạo đức truyền thống, cho tình yêu nước để có sức mạnh chiến đấu với giặc ngoại xâm hơn là những tình cảm cá nhân ngang trái, buông thả là không hợp thời.

Tiểu thuyết này quá mỏng mè trong thời điểm ánh hưởng của văn minh phương Tây vẫn chưa thật sự lấn át được những quan niệm khắt khe của Nho giáo về tình yêu nam nữ. Nhiều nhà văn, nhà báo đã phê phán kịch liệt tác phẩm này với tác giả của nó. Trước áp lực của dư luận, cuối cùng *Hà Hương phong nguyệt* đã bị chính quyền thuộc địa ra lệnh tịch thu và tiêu hủy.

Bên cạnh sự táo bạo khi đề cập đến vấn đề tính dục, *Hà Hương phong nguyệt* còn hấp dẫn người đọc đương thời bởi lời văn giàu nhạc điệu của tác phẩm. Nguyễn Liên Phong từng nhận xét về văn chương Lê Hoằng Mưu rằng: "Hơi nôm na sắp đặt lanh lợi có duyên, người ta xem đến không nhảm mồi".

Hà Hương phong nguyệt ra đời vào thập niên thứ hai của thế kỷ XX, vì thế vẫn còn một số hạn chế của thời đại. Ghi là Roman Fantastique, nhưng câu văn của *Hà Hương phong nguyệt* rất gần với thơ, với văn biền ngẫu. Việc ép vần không hiếm trong tác phẩm; điển cố, điển tích cũng được dùng với không ít sai sót.

Nhưng với dung lượng đáng kể, hệ thống nhân vật đa dạng, ngôn ngữ nghệ thuật độc đáo, đặc biệt là nghệ thuật phân tích tâm lý khá đặc sắc, tác phẩm này của Lê Hoằng Mưu xứng đáng là tiểu thuyết quốc ngữ đầu tiên của Nam bộ, của Việt Nam, như Bình Nguyên Lộc và Bằng Giang đã khẳng định.

Trên nhiều phương diện, tác phẩm này là bằng chứng về những thay đổi của tiểu thuyết Nam bộ nói riêng mà cũng là của tiểu thuyết Việt Nam nói chung trên con đường hiện đại hóa, những thay đổi mà học giới còn cần tiếp tục tìm hiểu rộng hơn, sâu hơn ■

Lưu Quang Vũ và triết lý về cái sai của bác thợ mộc

Năm nay là năm kỷ niệm 70 năm sinh đồng thời tưởng nhớ 30 năm tạ thế của nhà thơ, nhà viết kịch tài hoa Lưu Quang Vũ (1948-1988). Riêng về thơ, anh cùng với bạn đời của mình là Xuân Quỳnh, đã trở thành hiện tượng thi ca đầy cuốn hút và ám ảnh đối với giới nghiên cứu phê bình văn chương và những người yêu thơ dân tộc.

Hồ Khánh Vân

Tác giả Huỳnh Như Phương trong bài viết *Những vần thơ thâm đắm băn khoăn* đã có nhận định: "Lưu Quang Vũ thực sự là một nhà thơ của tuổi trẻ, một tuổi trẻ luôn luôn băn khoăn, dằn vặt, tra vấn về cuộc đời và tự tra vấn chính lòng mình".

Cái nổi bật và bao trùm trong thơ Lưu Quang Vũ là cảm xúc và sự thể hiện, sức thể hiện cảm xúc. Câu thơ tưởng chừng nhu tuôn chảy không nguôi, không ngừng và không dứt ra được trong dòng chảy của xúc cảm. Những xúc cảm "chân thương" nhưng thực ra vẫn đầy ngầm nghẽ. Cái chất tư duy quyết lẩn trong

nhiều xúc cảm tràn đầy, cao độ và đi ra, phát lộ từ những xúc cảm đó hình thành nên những triết lý trong thơ. Những triết lý về lẽ tồn tại, về cuộc sống, về thái độ sống cứ hiện lên tự nhiên theo dòng chảy cảm xúc chứ không được tạo nên bởi một sức ép suy nghĩ khô khan, gắng gượng.

Cuộc sống chỉ đến có một lần như một lần được hát giữa đêm hội, một cuộc đời chỉ là bài ca duy nhất không lặp lại, không tái sinh. Từ triết lý về sự hữu hạn của đời người, Lưu Quang Vũ đi đến triết lý về thái độ sống:

*Nhưng đêm hội này, chỉ một lần tôi được hát
Chỉ sống một cuộc đời giữa vô cùng năm tháng
Chỉ một lần gặp bạn, bạn yêu thương*

Chẳng muôn kỷ niệm về tôi là một điệu hát buồn

(Tôi chẳng muôn kỷ niệm về tôi là một
điệu hát buồn)

Giữa cuộc đời nhiều khổ đau, thất vọng và
nỗi buồn, dựa vào một triết lý sống lạc quan, tin
tưởng như vậy không phải là điều dễ dàng. Lưu
Quang Vũ không đưa triết lý của mình ra một
cách cảm tính. Anh cũng đi qua sự biện luận của
phép tam đoạn logic để đặt điểm tựa cho những
triết lý của mình: Vì "một cuộc đời - một bài ca
duy nhất nên "khổ đau đâu nhiều, tôi chọn niềm
vui".

Là người suốt đời rong ruổi đi kiếm tìm hạnh
phúc đến khát khao, thao thiết như một kẻ lữ
hành đi tìm đích đến trong suốt hành trình cuộc
đời, Lưu Quang Vũ đã chiêm nghiệm ra câu trả
lời cho sự kiếm tìm hạnh phúc: hạnh phúc chính
là sự kiếm tìm hạnh phúc, nằm ngay trong bản
thân sự kiếm tìm hạnh phúc và để có được hạnh
phúc thì con người phải có can đảm kiếm tìm:

Một đời sống

*Như một cuộc phiêu lưu không cùng
Và hạnh phúc chính là can đảm
Chỉ có được khi ta tìm kiếm nó
Hiểu nó chính phục nó*

(Để sống nơi đây)

"Hãy làm việc, yêu thương, hãy sống", Lưu
Quang Vũ thể hiện phương thức sống, thái độ
sống của mình bằng ba động từ áy và biến chúng
thành tiếng gọi thiết tha, chân thành. Ý nghĩa sự
sống không phải chỉ có niềm vui, hạnh phúc,
chính khổ đau, tuyệt vọng cũng là cuộc sống chứ
chúng không đối lập với cuộc sống. Sống là
thuộc về tất cả, từ những điều lớn lao kỳ vĩ đến
những điều nhỏ bé, tầm thường; sống là đi qua
vui và buồn, đớn đau và sung sướng. Đau khổ và
thất vọng cũng là dấu hiệu của sự sống, biểu hiện
của sự sống:

*Đáng lẽ nói sống, chúng ta nói: trông thấy mặt trời
Có những con vờ sinh ra và chết đi trong bóng*

tới

Còn chúng ta, ta đã biết mặt trời

Cả cái bóng của ta đổ xuống

Cả nỗi khổ đang thất vọng của ta

Cũng là dấu hiệu của mặt trời

(Để sống nơi đây)

Từ sự sinh sôi tự nhiên của cuộc sống tự
nhiên, đơn giản và mang tính quy luật, từ tình
yêu có thật của con người, Lưu Quang Vũ đúc
rút niềm tin để chê ngự, để phủ định và xóa tan
nỗi nghi ngờ:

Nếu cuộc đời này toàn chuyện xấu xa

Tại sao cây táo lại nở hoa

Sao rãnh nước lại trong veo đến thế

Sao anh lại yêu em đến thế?

Con chim sẻ tóc xù ơi

Bác thợ mộc nói sai rồi"

(Phố ta)

Hình tượng "bác thợ mộc già buồn bã thở
khói thuốc lên trời" giản dị, gần gũi, vừa giàu
chất thực, vừa đầy chất thơ của Lưu Quang Vũ
đã đi vào trí nhớ và làm lay động trái tim của
những người yêu quý, say mê thơ Lưu Quang Vũ.
Nỗi buồn, niềm bi quan của bác thợ mộc là cái
sai bởi lẽ sự sống vẫn tiếp tục sinh sôi, nảy nở,
tràn đầy năng lượng và trong trẻo như thiên
lương con người. Một triết lý gần như cảm tính,
nhưng không thể nào bẻ gãy được vì triết lý ấy
sinh ra từ sự sống, gắn chặt với sự sống mà sự
sống thì có thật, dù chỉ là đơn giản thôi, đơn giản
đến không ngờ:

Sau bao nhiêu đắng cay buồn tủi

Trái dưa vàng thơm ngọt đến ngày thơ

Trái dưa vàng đơn giản thế thôi ư

Như hạnh phúc, tình yêu, như cuộc sống

(Trái dưa vàng)

Và trong cuộc sống, dù có những ước vọng,
những khát khao, những mong mỏi không vươn
đến được, không chạm tay tới được mà mãi mãi
vẫn là dang dở thì chính trong sự dang dở, cuộc

sóng đã trọn vẹn, đủ đầy vì những điều con người sở hữu, con người nắm giữ, vì những điều cùng con người tồn tại:

*Không ôm được cả bầu trời lồng lộng
Nhưng có thể cầm được chùm quả trên tay
Có thể trồng thêm một bóng mát cho ngày
Không tới được một vì sao xa lắc
Nhưng có thể đến trong mùa cây gặt*

(Bài hát ây vẫn còn là dang dở)

Sức sống nội tại bất diệt của những vần thơ Lưu Quang Vũ chính là ở đây, ở những triết lý thâm trầm, sâu sắc và sáng trong, nồng ấm khi đã trải nghiệm mọi trắc luân của khổ đau, tuyệt vọng. Những bài thơ từ đáy sâu của nỗi khổ, nỗi đau thương nhưng không bị chìm lấp trong tăm tối mà sáng bừng lên trong niềm tin yêu, lạc quan ấm áp. Chính vì thế mà cấu trúc nội dung của bài thơ Lưu Quang Vũ luôn đi từ phủ định đến khẳng định, từ hoài nghi đến niềm tin, từ tuyệt vọng đến hy vọng. Dấu chấm hết ở cuối mỗi bài thơ lại mở ra một tình yêu mới, một niềm tin và hy vọng mới đối với con người và cuộc sống như một ngọn lửa vẫn âm thầm nhen nhôm, vẫn âm thầm cháy với sức nóng đầy khát khao dù con người đi suốt cuộc đời đau khổ. Đi qua những tột cùng bi thương, niềm tin và hy vọng trong thơ Lưu Quang Vũ là niềm tin, niềm hy vọng đã biết tự ý thức, đã tìm cho mình một điểm tựa lý trí, một điểm tựa chân lý sau khi đi qua trải nghiệm.

*Đường xa lắm mà đời người thật ngắn
Phải có sức lực và lương ăn cho mỗi chuyến đi
Phải hiểu thấu mọi điều để thắng nổi hoài nghi
Để sống với đời thường và sống cùng giấc mơ
phía trước*

(Em)

Cuộc đời như một cuộc hành trình mà con người phải luôn mang theo hành lý cho những chuyến đi của mình, phải có "sức lực và lương ăn" để có thể dấn bước, để luôn luôn tiếp tục

bước đi. "Sức lực và lương ăn" ấy chính là niềm tin. Thế nhưng, với Lưu Quang Vũ, niềm tin đích thực không còn là niềm tin đơn thuần nữa, không còn là tin để mà tin nữa mà phải là hiểu để mà tin. Chính vì vậy, nhà thơ không đặt "hoài nghi" trong thế đối lập với "niềm tin" mà đặt trong thế đối lập với sự "hiểu thấu mọi điều". Chỉ có hiểu thấu mọi điều bằng lý trí và con tim, bằng sự trải nghiệm đời sống thì mới có thể sống, "sống với đời thường và sống cùng giấc mơ phía trước". "Hiểu thấu" để mãi tin, mãi tin để sống và để ước mơ. Nhưng niềm tin ấy không phải là một niềm tin lạnh lùng, thuần lý trí mà rất nồng nàn, quyến luyến với khát khao mãnh liệt. Đây không phải là sự đối lập, mâu thuẫn trong nội tại quan niệm nghệ thuật của Lưu Quang Vũ mà là một quá trình vận động của quan niệm nghệ thuật, đồng thời, còn là một sự vận động của quan niệm sống:

*Tất cả sẽ giản đơn, chân thành, dễ hiểu
Trên đất đai từng đau khổ của ta*

(Mưa)

Đọc thơ Lưu Quang Vũ, người ta chợt thấy yên lòng, thấy nhẹ nhàng vì anh dắt người đọc đi từ mọi đắng cay của cuộc đời đến mọi hạnh phúc của cuộc đời, anh khiến cho người ta tin khổ đau là có thật như chính những nỗi đau mà mỗi người có thể gặp trong cuộc đời mình và rồi khiến cho người ta tin hạnh phúc cũng có thật như chính những hạnh phúc mà mỗi người có thể có trong cuộc đời mình và những triết lý của anh làm điểm tựa cho bài thơ và cho lê sống, làm điểm tựa cho bước chuyển đi từ đau khổ đến niềm vui, từ hoài nghi tuyệt vọng đến hy vọng, tin tưởng. Đó là triết lý của niềm tin, của tình yêu, triết lý dựa trên niềm tin và tình yêu. Chính điều ấy đã làm cho thơ Lưu Quang Vũ đi ra từ tâm hồn anh đến trang sách rồi vẫn mãi mãi còn ngồi lại với người đọc, và vì thế, vẫn luôn gắn chặt với tâm hồn bất tử của anh ■

Những vọng âm khác biệt của chiến tranh

Nguyễn Trọng Nhân

Svetlana Alexievich là nữ nhà báo điều tra và nhà văn xuôi hiện thực người Belarus. Bà sinh năm 1948 trong một gia đình có nhiều thành viên hy sinh trong cuộc "Chiến tranh Vệ quốc Vĩ đại". Tuy sinh ra sau ngày đại thắng nhưng tuổi thơ của bà, cũng như bao đứa trẻ cùng thời, đều bị chiến tranh, mang hình hài của một nỗi sợ vô hình ám ảnh: "Tôi có ký ức gì về chiến tranh? Ký ức về nỗi lo sợ của đứa trẻ ngác giũa những từ khùng khiếp và không thể hiểu. Tuổi thơ, chúng tôi không có ý tưởng về một thế giới không có chiến tranh, thế giới chiến tranh là thế giới duy nhất chúng tôi biết và những con người chiến tranh là những con người quen biết duy nhất của chúng tôi". Để vượt qua nỗi ám ảnh dai dẳng đó và để thấu hiểu được nó, năm 30 tuổi, bà bắt tay vào việc thu thập tư liệu chấp bút cho tác phẩm thời danh của mình: *Chiến tranh không có một khuôn mặt phụ nữ*. Đó cũng là thời điểm bắt đầu cuộc hành trình - cuộc chiến kéo dài 7 năm của riêng bà.

Chiến tranh không có một khuôn mặt phụ nữ

là một thiên phỏng sự quy mô, tập hợp những mẩu chuyện được kể lại từ hàng trăm con người từng kinh qua cuộc "Chiến tranh Vệ quốc Vĩ đại": bác sĩ, y tá, lính bắn tỉa, xạ thủ phòng không, pháo binh, công binh, du kích, hộ lý, cảng thương, liên lạc viên... với cùng một điểm chung: họ đều là phụ nữ. Khác với các tác phẩm viết về chiến tranh thông thường, trong *Chiến tranh không có một khuôn mặt phụ nữ*, ta không bắt gặp hình ảnh người thầy - người lính Robert Jordan, hay chàng lính trẻ Paul Baumer với những tư tưởng vĩ đại, những dàn xé nội tâm sâu sắc của bậc trượng phu khi không may bị cuốn vào vòng xoáy giữa lòng ái quốc, sự căm thù và tình yêu thương con người. Không có những trận Stalingrad, Moscow, Kursk, hay Monte Cassino, không có những chiến công hiển hách, không anh hùng, không tượng đài... Cuốn sách này không viết về những thứ kỳ vĩ, lớn lao đó, mà về những điều nhỏ bé, tầm thường hơn, những câu chuyện không được ghi vào lịch sử lớn - những câu chuyện về người phụ nữ.

Trong cuộc chiến vệ quốc của Liên Xô, có đến hàng trăm nghìn cô gái tự nguyện ghi danh vào quân ngũ, dù tuổi đời chỉ mới mười tám đôi mươi, thanh xuân còn phơi phới phía trước. Họ xung phong vào những tuyến đầu - "trung tâm của địa ngục", nơi cái chết luôn lơ lửng và sợi dây sinh mệnh chỉ chực chờ đứt phứt. Những gì một người đàn ông phải trải qua trong khói lửa chiến tranh, phụ nữ tất thảy đều gánh chịu, vì họ cũng là một người lính. Vì thế, họ hoàn toàn xứng đáng được ngợi ca như những anh hùng dân tộc. Nhưng đây không phải hình ảnh mà tác giả muốn làm nổi bật, bà muốn khắc họa bộ mặt khác, không phải của một chiến binh, mà của một người phụ nữ.

Vậy bộ mặt đó là gì? Đó là những nữ quân nhân, khoác trên mình bộ quân phục Hồng quân danh giá, gánh vác trên vai trọng trách cao cả với Tổ quốc, lại dễ dàng rơi lệ khi bị cắt mất búi tóc, hay khi phải bắn chết một chú ngựa non nhằm tiếp tế thực phẩm cho đoàn quân sắp chết đói. Đó là cô xạ thủ bắn tỉa luôn đeo một chiếc khăn choàng màu đỏ khi ra trận, bất kể việc nó biến cô thành mục tiêu hoàn hảo cho kẻ địch.

Svetlana Alexievich (31/5/1948) là nhà báo điều tra và nhà văn xuôi hiện thực. Bà là người Belarus nhưng viết báo, viết văn bằng tiếng Nga. Năm 2015, bà được trao giải Nobel Văn học vì "lối viết phức điệu, một tượng đài tưởng niệm sự thống khổ và lòng dũng cảm trong thời đại chúng ta".

Ngoài *Chiến tranh không có một khuôn mặt phụ nữ*, Svetlana Alexievich còn viết nhiều sách về đề tài chiến tranh như *Những nhân chứng cuối cùng* (1985), *Quan tài kẽm* (1989), *Tiếng vọng từ Chernobyl* (1997)...

Ngoài Nobel Văn chương, Svetlana Alexievich còn nhận nhiều giải thưởng khác như giải Leninsky Komsomol ở Nga, PEN Award, Peace Prize of the German Book Trade, Giải Médicis Essai (Pháp), giải National Book Critics Circle (Mỹ)...

Đó còn là cô gái bị bắn chết trong khi đang cố tắm rửa. Cô tắm để tẩy đi vết máu kinh thâm dày trang phục sau biết bao ngày hành quân không ngừng nghỉ trong một tiểu đoàn có nhiều đàn ông. Cô tắm vì cô thấy xấu hổ.

Yếu đuối. Nông nỗi. Cảm tính. Tầm thường. Chẳng đáng được nhắc đến trong sử sách. Tác giả có dụng ý gì khi muốn tái hiện chân dung người phụ nữ qua những mẩu chuyện như thế?

Đàn ông, trở về từ chiến tranh với huân chương trên áo, dù mắt đi đôi tay, đôi chân, dù khuôn mặt chùng chát những sẹo, hoặc bị cháy quá nửa, xã hội vẫn kính trọng họ. Bởi lẽ, với đàn ông, mỗi vết sẹo là một chiến công, mỗi ngón tay, ngón chân mất đi là một niềm tự hào. Nhưng với những huân chương đó, những vết thương và dung mạo bị tàn phá đó, trên thân xác của một phụ nữ, mọi thứ đã khác đi rất nhiều.

"Tổ quốc đã đón chúng tôi như thế nào? Tôi không thể nói chuyện đó mà không rơi nước mắt... Đã bốn mươi năm qua mà hai bên má tôi còn cháy bỏng. Đàn ông thì im lặng, còn đàn bà... Họ hét lên với chúng tôi: 'Chúng ta biết các người làm những gì ngoài ấy. Các người ngủ với chồng của chúng tôi. Đò lính đĩ. Đĩ rạc mặc quân phục!'".

Và với những con người thấu hiểu họ nhất, những chàng lính từng cùng họ đồng cam cộng khổ, trải qua thời khắc sinh tử, liệu khi chiến tranh kết thúc có lựa chọn họ để xây dựng hạnh phúc lứa đôi?

"Nhưng sau chiến tranh... sau những cái bẩn thỉu, sau cháy rụn, sau những người chết... Người ta mong muốn một cái gì đó đẹp đẽ, rực rỡ. Người ta mong muốn những phụ nữ đẹp... Chúng tôi muốn quên chiến tranh. Và chúng tôi cũng quên các cô gái của chúng tôi..." .

Chiến tranh chưa bao giờ đủ sức mạnh ngăn cản tình yêu đơm hoa kết trái. Giữa mưa bom bão đạn, các sinh linh mới vẫn ra đời. Nhưng

trong khói lửa chiến tranh ấy, họ ý thức được rằng họ không có quyền vì con mình mà đánh đổi sinh mạng của nhiều người khác.

"Cùng ở với chúng tôi có một nữ điện báo viên. Cô vừa sinh dậy. Đứa bé còn rất nhỏ, phải cho bú. Nhưng người mẹ không đủ ăn, thiếu sữa, và đứa bé khóc. Bọn SS ở rất gần... Với cả chó. Nếu chúng nghe được, thì chúng tôi chết hết. Cả đội. Ba chục người... Cô hiểu không?"

Chúng tôi có một quyết định...

Không ai dám truyền đạt lệnh của người chỉ huy, nhưng tự người mẹ đoán ra. Cô nhận đứa bé địu trên người xuống nước và giữ hồi lâu... Đứa bé không còn rống lên nữa..." .

Đàn ông nói về chiến tranh bằng các sự kiện cụ thể, và cách mà họ dự phần vào sự kiện đó. Còn với phụ nữ, thứ duy nhất đọng lại trong tâm trí họ chính là cảm xúc. Đó là điều chân thực nhất, sống động nhất, con người nhất, thứ không thể bị bóp méo bởi tư tưởng chính trị, thời cuộc, lòng tự tôn cá nhân hay tinh thần dân tộc. Bởi lẽ, khác với đàn ông, phụ nữ không có cái nhu cầu được lưu danh sử sách, họ mãn nguyện với một cuộc sống bình yên bên những người thân thương.

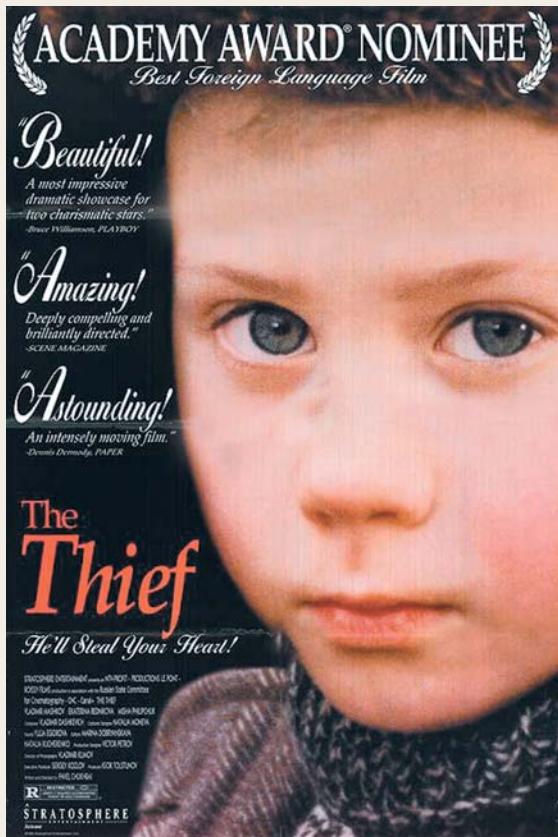
Chiến tranh qua đi, thứ duy nhất họ mong muốn là sự lãng quên. Họ cố tránh xa nhất những thương tổn, những dư chấn mà quãng thời gian kinh hoàng này có thể gây ra cho cuộc sống bình yên hiện tại của họ. Vì vậy, để tiếp cận thứ cảm xúc nguyên sơ đó, Svetlana Alexievich buộc phải phá vỡ lớp băng dày đặc ngăn cách giữa họ và thế giới tàn khốc mà họ muốn vĩnh viễn quên đi. Công việc này đòi hỏi một lòng quyết tâm mãnh liệt và một trái tim tràn đầy yêu thương, nhiệt huyết. Nhưng như thế vẫn chưa đủ, để lắng nghe, tiếp nhận hết thảy những mảnh ghép quá khứ đen tối đó, tác giả hẳn phải có một chí mạnh mẽ và một tinh thần vững vàng. "Tôi không còn đủ sức để nghe. Nhưng họ, họ còn cần nói..." ■

The Thief

VÀ PHẬN NGƯỜI THỜI HẬU CHIẾN

The Thief (tên tiếng Nga: *Bop/Vor*) là bộ phim điện ảnh về thời hậu Đệ nhị Thế chiến của đạo diễn Pavel Chukrai sản xuất năm 1997. Từng được đề cử giải Oscar cho phim tiếng nước ngoài hay nhất và giải thưởng Nika cho phim hay nhất, đạo diễn xuất sắc nhất.

Trường Sơn

Bộ phim ngay từ khi công bố poster đã gây được sự chú ý đến khán giả.

Nguồn: cineplex.com

Liên Xô từ góc nhìn của trẻ thơ

Bộ phim xoay quanh cậu bé Sanya, với mẹ là Katya, một phụ nữ trẻ, cũng là người tình của Tolyan - sĩ quan kỳ cựu của Liên Xô cũ. Họ gặp nhau vào năm 1946 trên một chuyến tàu và trở thành gia đình. Sau này, Tolyan nhanh chóng đạt địa vị cao trong xã hội Liên Xô lúc bấy giờ. Thế nhưng, đây cũng là lúc mà cả Katya và Sanya nhận ra sự thay đổi đến tận nhẫn của người "bố dượng" này. Dù vậy, họ vẫn không lựa chọn tách rời khỏi anh ta.

Với nhan đề *The Thief* (Tên trộm), bộ phim làm khán giả dậy lên băn khoăn về số phận của những con người trong phim; đồng thời cũng kích thích sự tò mò, nghi hoặc. Kéo theo đó là những giả thiết được đặt ra vì ở đầu phim không cho thấy ai là kẻ trộm. Để rồi đến cuối phim, cả khán giả và cậu bé Sanya phát hiện ra kẻ trộm chính là ông "bố dượng" Tolyan.

Không chỉ vậy, nhan đề còn có nhiều tầng nghĩa và sự châm biếm khác. Qua việc kể về cuộc đời của những con người trong thời hậu chiến, bộ phim mỉa mai một cách sâu cay bệnh sùng bái cá nhân mà Tolyan là nhân vật điển hình.

Trong phim, những bí mật, dối trá lừa lọc mà cậu bé Sanya trải qua trong cuộc sống của mình dường như không là gì so với những thứ mà hàng triệu người dân Liên Xô phải chịu đựng trong cuộc chiến tranh vệ quốc vĩ đại. *The Thief* là hợp thể hoàn chỉnh của việc pha trộn giữa những yếu tố phức tạp và đơn giản trong một bộ phim. Sự phức tạp được thể hiện qua hiện thực của những con người trong bối cảnh Liên Xô sau chiến tranh. Tất cả được tập trung khai thác một cách vô cùng giản dị thông qua góc nhìn của người dẫn chuyện - Sanya - một đứa trẻ.

Người xem bị đạo diễn Pavel Chukrai dẫn dụ đi theo góc nhìn thơ ngây, để rồi cuối cùng phát hiện ra nhiều sự thật đen tối đằng sau sự kỳ vọng của mình. Cuối cùng là cảm xúc bàng hoàng cùng với nhân vật Sanya.

Quãng thời gian Sanya lớn lên là một khoảng

trông vô định trong phim vì không ai biết được cậu đã lớn thế nào, trải qua những gì trong trại mồ côi khi mẹ cậu qua đời. Điều duy nhất khán giả biết được chính là niềm hy vọng của cậu về người bố mà cuối cùng cậu cũng thừa nhận trước khi ông bị đẩy vào tù. Mặt khác, phim cũng đồng thời nhấn mạnh vào yếu tố tâm lý và cách suy nghĩ cũng như vị trí mà Sanya chọn lựa để đặt tình cảm.

Hòa bình không đồng nhất với bình yên

The Thief là dòng hồi tưởng của người kể chuyện, nhưng câu chuyện sau đó lại đi theo cấu trúc tuyễn tính, từ một sự tưởng như đơn giản, bộ phim dần vạch ra những mảng tối sáng trong bức tranh xã hội và con người đương thời khiến khán giả đầy ấn tượng. Bởi thủ pháp xây dựng và sắp đặt các tình tiết nhằm hé lộ sự thật một cách tự nhiên nhất. Điều này giúp người xem cảm giác như chính mình là một phần của giai đoạn lịch sử đặc biệt và nhạy cảm này. Nói cách khác, lịch sử đang sống lại, động đậy trên màn ảnh như một thực thể khóa thân trước mặt người xem chứ không khoác lên lớp áo chính trị hay tư tưởng nào cả.

Mâu thuẫn chính trong bộ phim được xây dựng dựa trên những suy nghĩ của trẻ thơ đối với sự phức tạp của thế giới. Nó minh họa cho cách người ta sau này nói về thời kỳ chiến tranh kết thúc và việc trải qua thời kỳ đó. Đây là hai phạm trù hoàn toàn khác nhau. Chiến tranh kết thúc không có nghĩa là mọi điều xấu xa sẽ tan biến, hòa bình không đồng nhất với bình yên. Tất cả những gì tồn đọng không nằm trong cách mà các sử gia kể lại, nó nằm trong đời sống và những đấu tranh về tư tưởng của mỗi con người, từ những nhân vật mang tính thời đại như Stalin đến chú bé Sanya, một người Nga bình thường.

Đó là cách mà đạo diễn Pavel Chukrai ám chỉ, rằng không chỉ chiến tranh mới cướp đi cuộc sống hạnh phúc của người dân. Giai đoạn hậu chiến với những chính sách lệch lạc cũng là một "kẻ trộm" khủng khiếp ■

An Chi

Kiều oanh có phải là một loài chim không?

Thụy Du (TP.HCM): Trong bài “Tìm hiểu bài thơ *Giang bẠn đeC bỘ tÂM hoA* của Đỗ Phủ” đăng trên *Tạp chí Hán Nôm*, số 1 (62)/2004, khi bình về ý câu thứ 4 (*Tự tại kiều oanh kháp kháp đê*), tác giả Đặng Văn Lộc có viết:

“Cánh tươi đẹp của ngàn vạn đáo hoa, tiếng hót thánh thót của chim kiều oanh đã như là được ‘chạm tay’ để trái tim thơ hơn một lần được xao xuyến.” (trang 65)

Ở một đoạn sau, tác giả viết tiếp:

“Đọc tiếp câu luận và câu kết với cảnh đàn bướm say vẻ đẹp mà cứ nửa ở, nửa đi, bồi hồi lưu luyến, rồi tiếng chim kiều oanh thành thoi ‘ca hát’, thì hoa cũng làm ta lưu luyến bồi hồi (...) ‘Tự tại kiều oanh kháp kháp đê’ là chim kiều oanh thành thoi hót tiếng của mình (kháp kháp đê). Có bản dịch đã chuyển ‘tự tại’ thành ‘ung dung’, ‘thỏa thích’, thật vô tình chúng ta đã nhân cách hóa kiều oanh xinh đẹp thành bậc tiên phong đạo cốt”.

Sở dĩ tôi phải trích dẫn hơi dài dòng như trên là vì trong một văn cảnh chỉ có 125 chữ (âm tiết) mà tác giả đã dùng hai tiếng “kiều oanh” đều bốn lần. Xin cho biết “kiều oanh” có phải là tên một loài chim không. Có phải người ta vẫn dịch từ “oanh” sang tiếng Pháp là *loriot* và tiếng Anh là *oriole* không? Hai từ này của tiếng Pháp và tiếng Anh có quan hệ bà con gì với nhau? Nếu có thì tại sao tiếng Pháp có *l-* ở đầu còn tiếng Anh thì không và tại sao âm cuối của hai từ đó cũng không giống nhau?

Xin trả lời câu hỏi của ông trong hai ý chính sau:

Không có giống chim nào

tên là kiều oanh

Chắc ông cũng đã sẵn sàng đồng ý với chúng tôi rằng, cả trong Hán ngữ lẫn trong thiên nhiên Trung Hoa, không có giống chim nào tên là *kiều oanh* 鳴鶯 cả. *Kiều* ở đây không phải là một định ngữ hạn định (restrictive adjunct) đi chung với *oanh* thành danh ngữ *kiều oanh* để chỉ tên của một giống chim. Đó chỉ là một định ngữ miêu tả (descriptive adjunct) giống hệt như *chữ hí* trong danh ngữ *hí điệp* ở câu thơ trên:

*Lưu liên hí điệp thời thời vũ
Tự tại kiều oanh kháp kháp đê.*

Hí điệp là “những con bướm tinh nghịch” còn *kiều oanh* chẳng qua cũng chỉ là “những con (chim) oanh xinh xắn” mà thôi. Xét về cả từ ngữ lẫn “vật thực” thì đây cũng chỉ là những con chim cùng một giống nòi với “con oanh (học nói trên cành mả mai)” trong *Truyện Kiều* chứ không phải là một giống chim nào khác. Và đây cũng là những con chim cùng một giống với những con “đè oanh” trong bài *Thính oanh khúc* của Vi Üng Vật đời Đường và con “lưu oanh” trong bài *Lưu oanh* của Lý Thương Ân, cũng đời Đường. *Đè oanh* là “những con chim oanh (đang) hót” còn *lưu oanh* là (hình ảnh) “con chim oanh lưu lạc” mà Lý Thương Ân đã dùng để ám chỉ... chính mình.

Vậy nếu ta thừa nhận rằng *kiều oanh* là tên của một giống chim thì ta cũng phải theo đó mà nói rằng “đè oanh” và “lưu oanh” cũng là tên của hai giống chim khác nữa! Rõ ràng là ta không thể diễn đạt như tác giả Đặng Văn Lộc mà nói “tiếng chim kiều oanh thành thoi ca hát”, nhất là lại càng không thể

nói “kiều oanh xinh đẹp”. *Kiều* đã là xinh đẹp rồi cho nên “kiều oanh xinh đẹp” là một trùng ngữ (pleonasm) không thể chấp nhận được, nhất là khi bình giảng Hán văn.

Tóm lại, *kiều oanh* không phải là tên của một giống chim vì danh ngữ này chỉ có nghĩa là “(chim) oanh xinh đẹp” mà thôi. Tuy vẫn có người dịch *oanh* sang tiếng Pháp thành *loriot* hoặc sang tiếng Anh thành *oriole* nhưng trong trường hợp này thì tiếng Hán và tiếng Pháp (hoặc tiếng Anh) lại không chỉ một giống chim đồng nhất. Cũng chính vì một sự khác biệt như thế mà *Mathews' Chinese - English Dictionary* mới dịch *oanh* là “the Chinese oriole” (xin xem chữ 7.472) chứ không dịch thẳng thành “oriole”. Còn *A New English - Chinese Dictionary* do Zheng Yili (Trịnh Dịch Lý) và Cao Chengxiu (Tào Thành Tu) nguyên biên (The Commercial Press, Beijing, 1996) cũng vì thế mà dịch *oriole* là “(Âu châu) kim oanh” chứ không dịch thẳng là “oanh”.

Hai từ *oriole* (Anh) và *oriol* xưa (Pháp) không có quan hệ tộc thuộc

Tiếng Anh *oriole* bắt nguồn từ tiếng Pháp cổ *oriol* còn *oriol* của tiếng Pháp thì bắt nguồn từ tính từ Latin *aureolus*, hình thái giảm thiểu (diminutive) của tính từ *aureus*, cả hai đều có nghĩa là bằng vàng, mạ vàng, có màu giống như màu của vàng. *Aureolus* chính là nguyên từ (etymon) của danh từ *oriol* trong tiếng Pháp cổ. Đây là một danh từ; nếu đi chung với quán từ xác định thì thành *l'oriol* (*l'* là quán từ ríu - article élidé) nhưng về sau người ta không ngờ rằng trong *l'oriol* đã có

Oriole

quán từ *l'* nên mới cho rằng *loriot* là một danh từ “nguyên khôi”. Trường hợp này không phải là duy nhất trong tiếng Pháp vì ta còn có, chẳng hạn: *landier* (cây kim tước), *lendemain* (ngày hôm sau - đối với ngày đang nói đến), *lierre* (dây thường xuân), *lingot* (thỏi, nén), *luette* (lưỡi gà) vốn chỉ là: *andier*, *endemain*, *ierre*, *ingot*, *uette*. Nhưng ngày nay không còn ai - mà cũng hiếm người biết được như thế! - chấp nhận cách nói: *l'andier*, *l'endemain*, *l'ierre*, *l'ingot*, *luette* vì mọi người đều phải nói: *le landier*, *le lendemain*, *le lierre*, *le lingot*, *la luette*. Riêng đối với từ *loriol* thì sau khi đã “hút” quán từ ríu *l'*, nó còn gấp thêm một sự cố ngữ âm khác nữa: đó là sự cố đã biến đổi phụ âm cuối của nó từ *-l* thành *-t*. Do đó mà ngày nay ta mới có danh từ *loriot*.

Tuy danh từ *oriole* của tiếng Anh bắt nguồn từ tiền thân của danh từ *loriot* trong tiếng Pháp (là *orioł*) nhưng đây chỉ là kết quả của một sự vay mượn chứ chẳng có quan hệ bà con gì cả. Dùng hai tiếng “bà con” là nói cho vui chứ chúng tôi thích dùng hai tiếng “tộc thuộc” hơn. Quan hệ tộc thuộc chỉ có giữa những ngôn ngữ cùng bắt nguồn từ một ngôn ngữ gốc.

Chẳng hạn, tiếng Pháp, tiếng Ý, tiếng Tây Ban Nha, tiếng Bồ Đào Nha, tiếng Romania đều bắt nguồn từ tiếng Latin bình dân nên mới là những ngôn ngữ có quan hệ tộc thuộc. Đó là các ngôn ngữ Roman. Hoặc như tiếng Anh, tiếng Đức, tiếng Hà Lan, tiếng Đan Mạch, tiếng Thụy Điển, tiếng Iceland đều bắt nguồn từ ngôn ngữ Germanic chung. Giữa những ngôn ngữ có quan hệ tộc thuộc đó mới có những từ cùng nguồn gốc trực tiếp. Chẳng hạn danh từ chỉ cánh tay trong các ngôn ngữ Roman là: Pháp *bras*, Ý *braccio*, Tây Ban Nha *brazo*, Bồ Đào Nha

braço, Romania *braț*. Tất cả đều bắt nguồn từ tiếng Latin *bracchium*.

Hoặc danh từ chỉ cái móng (tay, chân) trong các thứ tiếng đó là: Pháp *ongle*, Ý *unghia*, Tây Ban Nha *una*, Bồ Đào Nha *unha*, Romania *unghie*. Tất cả đều bắt nguồn từ tiếng Latin *unguis*.

Những từ cùng nguồn gốc như thế trong từng ngôn ngữ hiện nay cũng không còn nhiều như ban đầu và trong quá trình phát triển thì giữa các ngôn ngữ đó cũng có sự vay mượn lẫn nhau. Chẳng hạn, rất nhiều từ thuộc lĩnh vực âm nhạc trong tiếng Pháp đã được vay mượn từ tiếng Ý: *concerto*, *sonate* (<*sonata*), *trio* ((nhóm) tam táu), *quintette* (< *quintetto*), *piano*... Đây là những từ mà tiếng Pháp đã mượn từ tiếng Ý chứ không phải cùng bắt nguồn từ tiếng Latin.

Trở lại với danh từ *oriole* trong tiếng Anh, chúng tôi xin nhắc lại rằng đây chỉ là kết quả của một sự vay mượn từ tiếng Pháp chứ *oriole* (Anh) và *oriol* xưa (Pháp) không phải là hai danh từ có quan hệ tộc thuộc như các từ chỉ “cánh tay” hoặc “móng (tay, chân)” trong các ngôn ngữ Roman đã nêu làm thí dụ ở trên ■

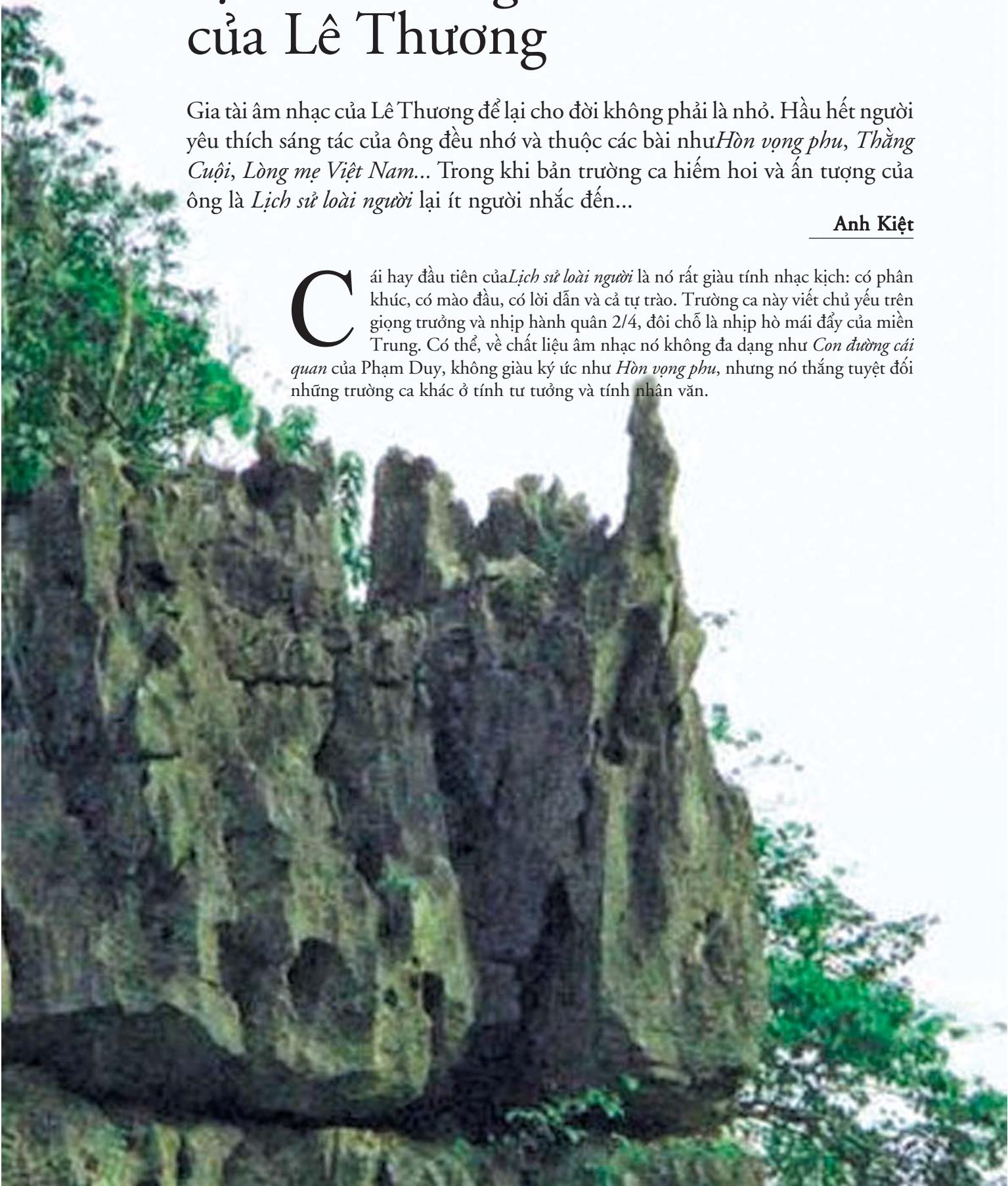
Kiều oanh

Lịch sử loài người của Lê Thương

Gia tài âm nhạc của Lê Thương để lại cho đời không phải là nhỏ. Hầu hết người yêu thích sáng tác của ông đều nhớ và thuộc các bài như *Hòn vọng phu*, *Thằng Cuội*, *Lòng mẹ Việt Nam*... Trong khi bản trường ca hiếm hoi và ấn tượng của ông là *Lịch sử loài người* lại ít người nhắc đến...

Anh Kiệt

Cái hay đầu tiên của *Lịch sử loài người* là nó rất giàu tính nhạc kịch: có phân khúc, có mào đầu, có lời dẫn và cả tự trào. Trường ca này viết chủ yếu trên giọng trưởng và nhịp hành quân 2/4, đồi chô là nhịp hò mái đầy của miền Trung. Có thể, về chất liệu âm nhạc nó không đa dạng như *Con đường cái quan* của Phạm Duy, không giàu ký ức như *Hòn vọng phu*, nhưng nó thắng tuyệt đối những trường ca khác ở tính tư tưởng và tính nhân văn.

Người góp phần khai mở nền tân nhạc Việt

Lê Thương (1914-1996) tên thật là Ngô Đình Hộ, có bố mẹ là những nghệ sĩ cổ nhạc. Ông là một trong những nhạc sĩ tiêu biểu nhất cho nền tân nhạc Việt Nam thời kỳ tiền chiến với bài *Bản đàn xuân*.

Từ khi vào miền Nam năm 1941, Lê Thương phổ nhạc cho nhiều bài thơ như *Lời ký nữ* (Xuân Diệu), *Bông hoa rừng* (Thé Lữ), *Tiếng thu* (thơ Lưu Trọng Lư)...

Lê Thương cũng là một trong những người đầu tiên viết truyện ca với các tuyệt phẩm như *Nàng Hà Tiên*, *Lịch sử loài người*, *Hoa thủy tiên*... đặc biệt là bộ ba *Hòn vọng phu*...

Lịch sử loài người xây dựng hình ảnh một đám nô lệ trên thuyền, là những vong thần nhà Lê bị tên thuyền trưởng bắt nạt. Họ than khóc cho số phận của mình và cô con gái thuyền trưởng, nàng Mộc Lan an ủi, nàng kể rằng, từ khi loài người sinh ra đã sống trong hạnh phúc, nhưng đến khi bị chia lìa buộc phải tranh đấu cho sự sống mà sinh ra tàn ác. Ở nội dung này, có lẽ Lê Thương chịu ảnh hưởng chính của *Kinh Thánh*, đặc biệt là Cựu ước; và quan điểm của phái Darwin xã hội. Việc mô tả con người ở cạnh đám thần tiên, sống nhàn nhã để gọi hình ảnh vườn Địa đàng; còn khi con người bị đày ra ngoài, buộc phải tìm hạt giống trồng cây, sống thành đoàn, lập nên giang san và tìm súng giết nhau lại thấp thoáng luận thuyết đấu tranh sinh tồn giữa muôn loài trên Trái đất.

Lý giải cho cái ác, Lê Thương nói: "Loài người không phải tự nhiên mà tàn ác mà chính vì lẽ sinh tồn. Vì một số mạng khắt khe run rẩy mà loài người phải tranh đấu diệt trừ lẫn nhau đó thôi. Nhưng cũng lắm khi vì những lẽ tham ô, những mộng bá đố mà trở nên tàn ác". Rõ ràng hai câu đầu, cho thấy ông chịu ảnh hưởng thuyết tiến hóa Darwin, xem cạnh tranh sinh tồn là nguồn cơn của sự phát triển. Còn ở câu cuối lại chứng tỏ ông khá thức thời và mới mẻ. Theo ông, cái ác của con người đôi lúc còn là sự chọn

lựa hơn là thuộc về bản năng sinh tồn. Ở sự chọn lựa, nó làm nổi bật nhân vị trong mỗi con người, con người ác vì họ đã chọn điều ác. Quan điểm đó rõ ràng chịu ảnh hưởng thuyết hiện sinh của Jean-Paul Sartre, nhưng vị tất Lê Thương đã đọc qua thuyết hiện sinh, chủ yếu ông chịu ảnh hưởng gián tiếp từ thời đại. Chính điểm đó khiến trường ca này dường như là trường ca đầu tiên chịu ảnh hưởng bởi phong trào hiện sinh vào thập niên 1960.

Trường ca *Lịch sử loài người* còn hay ở nhiều phương diện khác. Chẳng hạn, lời dẫn cuối: "Về đến quê cha đất tổ về hạnh phúc đơn thuần... hay về cõi vô chừng của biển đổi". Cái về đó, trong bản nhạc chỉ là về ký ức, rõ ràng đám tù nhân đó vẫn là tù nhân, vẫn học nhăn trên trường giang và chẳng có gì cho thấy họ được tự do. Họ đang cùng xây dựng một ký ức chung để san sẻ nỗi đau:

*Nhin cổ hương thêm tủi niềm thương
Như buồm đời gió
Lòng héo khô trong con mong chờ,
Gửi mơ hồ khoan
Nhờ tháng năm trôi theo xa xăm.*

Dưới góc nhìn lưu vong học hiện đại, xây dựng ký ức chung là bước đầu hình thành nên bản sắc. Nỗi nhớ nhà, nhớ quê, chính là yếu tố đầu tiên để mỗi sắc dân tạo nên sự khác biệt của mình. Nên nhớ, thời điểm đó người Việt chưa hề có kinh nghiệm lưu vong sâu sắc như lúc này, chưa cảm nhận thân phận tha phương nơi xứ người như lúc này. Có thể nói điểm độc đáo của tư tưởng bài trường ca nằm ở đó, ở sự dự phóng đầy bi ai.

Năm 1990, nhạc sĩ tài hoa Lê Thương mắc chứng Alzheimer. Suốt sáu năm kế tiếp, ông quên sạch mọi người và cả cuộc đời mình cho đến lúc chết. Có một giai thoại chưa được kiểm chứng, trước lúc chết, mỗi ông mấp máy lời ca *Hòn vọng phu* theo máy thu thanh. Ông mất tất cả, kể cả ký ức về mình. Phải chăng đó là cái được lớn nhất của một người nghệ sĩ? ■

Trần Văn Khê, Trần Văn Trạch và Lê Thương ở Sài Gòn năm 1949.

Nguồn: nguoikesu.com

Tôi đứng lặng giữa lòng Hà Nội, nhìn ánh chiều thu phủ lên mặt nước Hồ Tây một gam màu buồn. Tôi cố kiềm tìm hình ảnh đàn sâm cầm vỗ cánh mặt trời như lời nhạc sĩ Trịnh Công Sơn đã viết nhưng mãi không thấy. Hà Nội lại thêm một mùa thu...

Người ta cho rằng mùa thu Hà Nội bắt đầu từ tháng 8. Thế nhưng, Hà Nội tháng 8 vẫn lát phát mưa ngâu, đầu tháng 9 khí trời còn nóng bức. Đến độ cuối tháng 9 sang tháng 10, Hà Nội mới chính thức vào thu. Đó là lời bố kể với tôi trong suốt những năm qua ở Sài Gòn "thiếu lá

thu vàng" lẫn "gió heo may lành lạnh".

Bố sinh ra và lớn lên ở đất Hà thành thanh lịch, trong một căn nhà nhỏ ngõ Hàng Hành. Sau năm 1975, bố theo gia đình vào Nam lập nghiệp. Lưu lại trong ký ức bố là một trời hoa lộc vừng đỏ kín hè phố quanh Hồ Gươm giữa một ngày thu tháng 8. Một lần ra đi khó có ngày trở lại. Hơn hai mươi năm chưa rời khỏi Sài Gòn, có lẽ, sự nhộn nhịp vẫn không làm người đi trót thu Hà Nội trong ký ức của bố, cả tuổi thơ và một thời trai trẻ đầy ngây dại.

Bố yêu mùa thu Hà Nội đến lạ lùng. Nhiều người hay nói, Hà Nội thực sự đẹp nhất là vào

Mùa thu của bố

Nhung Nguyễn

những chiều đông. Thế nhưng, mùa thu vẫn chiếm một vị trí đặc biệt trong tim bố. Bố đặt tên chị tôi là Hoài Thu. Chị sinh vào một ngày giữa thu. Có lần, cả nhà tôi nói về những cái tên, của chị và của tôi. Mẹ tôi ca thán: "Chẳng qua bố mày đặt tên con gái theo tên mối tình đầu đây!". Cả nhà bật cười, nhưng tôi nhận ra trong nét cười bối rối của bố là ánh mắt hoài niệm xa xôi. Hoài Thu, bố nhớ mùa thu, hay nhớ về người con gái mang tên một mùa buồn?

Bố hay kể cho tôi nghe về một mùa thu xa xôi lắm. Tôi vẫn chưa cảm nhận được cái lạnh tê tái của mùa thu nơi đầu gió trong lời bố kể, chưa thưởng thức được vị cẩm vỉa hè dịu dàng mà xao xuyến, chưa tận hưởng trọn vẹn mùi sen thoảng qua trên gánh hàng rong nơi góc phố cuối đường. Dẫu vậy, tôi vẫn thích nghe bố kể về Hà Nội, về mùa thu. Có lẽ vì bố hay bảo, Hà Nội là quê bố, cũng là quê hương của tôi dù chưa một lần tôi được về thăm mảnh đất ấy.

Trước nhà, bố trồng một cây bàng nhỏ, cao tầm bốn mét. Mẹ thường than phiền vào cuối thu bàng thay lá, bố chẳng buồn quét dọn dù lá bàng đố phủ đầy mặt sân. Có những chiều lảng lặng mây bay, bố con tôi nghêu ngao vài câu hát về Hà Nội rêu phong. Bố ôm đàn ghi-ta, ngân nga bài hát của nhạc sĩ Trần Quang Lộc:

"Tháng tám mùa thu lá khởi vàng em nhỉ? Từ độ người đi thương nhớ âm thầm".

Mẹ bảo bố có chất hào hoa nghệ sĩ của một chàng trai Hà thành, và cái chất Hà Nội ấy cũng chảy trong tôi. Tôi không nhớ bắt đầu từ lúc nào tôi thích ngồi nghe bố hát bên cây ghi-ta. Năm mươi tuổi tôi bắt đầu tập đánh những điệu nhạc thân thuộc bố hay đàn và ngân nga những câu nhạc Trịnh, dù tôi không hiểu cũng không cảm được là bao. Chị búi môi trêu tôi là "cụ non", nhưng tôi biết chị cũng yêu mùa thu qua lời hát của bố, như đôi mắt thơ thẩn nhuộm màu buồn của chị theo lời bố ngân nga.

Năm mươi sáu tuổi, tôi phải lòng một cô bạn cùng lớp vào một buổi tan trường nọ. Em đẹp xe giữa phố đông người, tà áo trắng tinh khôi trong nắng chiều. Cơn gió nào lướt qua tóc mây buông dài khiến tôi ngạc nhiên. Nắng buông nhẹ trên mái tóc dài, tựa như chiều thu vương trên cành hoa sữa hai bên gốc phố Hà Nội cổ kính mà tôi vẫn hay nghe. Những ngày sau đó, tôi cứ nghe đi nghe lại bài hát *Em ơi, Hà Nội phố* trong đĩa nhạc của nam ca sĩ Bằng Kiều. Tôi mê mẩn những lời tự sự đầu bài hát của anh:

"Bắt đầu có bạn gái, lúc đó tôi mới cảm nhận được mùi thơm của hoa sữa trên đường Nguyễn Du, mới thấy vẻ đẹp cuối thu của Hà Nội khi lá cây bàng chuyển thành màu đỏ, mới biết hết vẻ đẹp của Hồ Tây mỗi khi chiều xuống...".

Bố nghe được, bật cười rồi bảo: "Điều đấy! Hoa sữa sao hơn hoa ngọc lan".

Bố bảo không phải ai cũng thích cái mùi nồng nàn của hoa sữa phá vào trong gió mát chiều thu. Thế nên, người ta thích hương hoa ngọc lan hơn, một hương thơm thanh tao, dễ chịu và rất Hà Nội. Ngày đó, dưới bóng ngọc lan gốc phố, bố tặng cô gái một nhành ngọc lan cuối thu. Không một câu ngỏ lời, mối tình đầu chớm nở bâng khuâng như hương ngọc lan cuối phố. Bố thường chở nàng trên chiếc xe đạp ngang qua bờ Hồ Tây yên ả mộng mơ, đàn cho nàng nghe những bản tình ca mùa thu. Ngày bố đi, bóng dáng ai bên kia phố nhìn bố lên xe. Không một câu chào tạm biệt, mối tình kết thúc tựa như cách nó bắt đầu. Bố nghe thấy hương ngọc lan nhòa dần theo chiếc xe lăn bánh. Tôi hỏi bố còn nhớ cô ấy không, bố cười nhàn nhạt, bảo mình nhớ những tháng năm còn trẻ hơn. Bố nhớ những ngày rong ruổi trong lòng Hà Nội, nhớ tuổi trẻ một thời lảng漫 mạn hào hoa của mình bên bờ Hồ Tây giữa chiều thu. Nhiều năm sau đó, tôi mới càng thấm thía lòng bố, cái thuở tôi mười sáu tuổi, thật vụng dại mà ngây ngô.

Bố yếu đi nhiều vì bệnh. Mẹ và chị túc trực bên giường bố. Bố bảo tôi hát cho bố nghe những khúc ca quen thuộc. Cây đàn ghi-ta theo bố gần ấy năm cũng tróc gân hết lớp sơn, đã "vỡ tiếng" không biết bao lần. Một ngày đầu đông trong vắt, cây bàng đổ lá đỏ đầy sân. Bố cùng chúng tôi ăn bữa cơm tối vui vẻ. Bố bảo vất vả bao năm, muôn về lại Hà Nội du lịch ít hôm. Rồi bố bảo chị lên mạng đặt vé cho cả nhà. Đêm đó, bố đi, nhẹ nhàng và lặng lẽ như chiếc lá vàng rơi trong mùa thu. Năm đó, tôi tròn hai mươi.

Chị tôi sắp kết hôn. Chồng chị là một chàng trai Hà Nội vào Nam lập nghiệp. Cả nhà cùng anh chị ra Hà Nội thăm già đình anh và chụp ảnh cưới cho đôi vợ chồng trẻ. Chị nói muốn chụp ảnh cưới ở Hồ Tây chiều thu. Chị mặc áo dài trắng, tóc buông ngang lưng, tay cầm bó sen dịu dàng tựa vào lưng anh trên chiếc xe đạp cũ kỹ. Tôi mỉm cười, nhìn dòng người qua lại trong cái thơ mộng của Hà Nội vào thu, nghe như đâu đây hương ngọc lan xao xuyến trong từng gốc phố... ■

Đài Trang

Thu

*Thôi xin mùa thu đây
Đừng làm mưa rơi hoài
Để tôi còn nhặt nắng
Đem nỗi buồn hong khô*

*Thôi xin mùa thu đây
Đừng cuốn mây đi hoài
Để tôi còn kịp nhặt
Một đôi lời yêu thương*

*Thôi xin mùa thu đây
Đừng nhuộm lá úa vàng
Để tôi còn hy vọng
Trong màu xanh tươi non*

*Thôi xin mùa thu đây
Đừng có mãi hững hờ
Để tim tôi thốn thức
Máy nhịp buồn vu vơ*

*Thôi xin mùa thu đây
Đừng lặng lẽ vô tình
Để tôi thành tro tro
Giữa cuộc đời thinh khong*

*Thôi xin mùa thu đây
Cho tôi giấc ngủ vùi
Mùa thu là tiếng hát
À ơi câu ru hời*

Thôi xin mùa thu đây... ■

Phạm Đài Trang

Phố người mùa thu

*Có người thu này về lại phố
Phố vẫn hiền hòa những hát thương
Người cười bâng quơ hỏi lại phố,
Có nhớ người cũ mùa thu xưa?*

*Có người thu này về lại phố,
Phố vẫn bình yên những con đường
Người bước chậm chạp trên phố vắng,
Nhớ người đi cạnh mùa thu xưa*

*Có người thu này về lại phố
Phố buồn hiu hắt những cơn mưa
Người buồn làm thịnh nên chẳng nói,
Nhớ người nép cạnh những ngày xưa*

*Có người thu này về lại phố,
Nắng vẫn ươm vàng như ngày xưa.
Mùa thu của phố, thu vẫn vậy.
Còn thu của người, thu ở đâu?*

*Mùa thu của người, người lặng lẽ.
Mùa thu của người, người ra đi ■*

Các chiến sĩ MHX Trường ĐH Bách Khoa đang đổ bê tông hoàn thành các tuyến đường. Ảnh: Thái Việt

3.700 SINH VIÊN THAM GIA CHIẾN DỊCH MXH 2018

Chiến dịch Mùa hè xanh 2018 (MHX) của ĐHQG-HCM diễn ra từ 18/6 tới 15/8.

Đã có 3.700 sinh viên tham gia hoạt động tình nguyện ở các tỉnh Kiên Giang, An Giang, Bến Tre, Bình Thuận, Bình Phước, Gia Lai, TP.HCM. Sinh viên ĐHQG-HCM còn góp mặt trong hai đội hình chung của sinh viên TP.HCM tại đảo Thổ Chu (Kiên Giang) và CHDCND Lào.

Nhật Minh

Những con đường Bách Khoa ở Bến Tre

Sau một tháng, "liên quân" chiến sĩ MHX của Trường ĐH Bách Khoa và Phân hiệu ĐHQG-HCM tại Bến Tre đã cùng với nhân dân 11 xã, thị trấn của huyện Chợ Lách hoàn thành bê tông hóa và thắp sáng 13.007m đường giao thông nông thôn, xây mới một nhà tình thương, sơn mới 21 phòng học. Các bạn trẻ Bách Khoa cũng đã trao 300 suất học bổng cho học sinh nghèo vượt khó và tặng nhiều phần quà cho các gia đình chính sách, lắp 1.010m² tấm cách nhiệt với tổng giá trị công trình 25 tỷ đồng.

Như vậy, sau 3 năm ký kết với huyện Chợ Lách trong việc thực hiện xây dựng nông thôn mới (2016-2018), các chiến sĩ MHX Trường ĐH Bách Khoa đã chung tay với nhân dân địa phương làm 45 tuyến đường giao thông nông thôn với tổng chiều dài 37km; xây mới 2 cầu bê tông, 3 căn nhà tình thương - tình nghĩa; tặng 10

hệ thống lọc nước, 10 hệ thống năng lượng mặt trời, 12 bộ tủ thờ; trao 1.056 suất học bổng cho học sinh có hoàn cảnh khó khăn; và thăm hỏi, tặng quà cho hàng trăm hộ gia đình chính sách... với tổng kinh phí 73 tỷ đồng.

Ông Nguyễn Hữu Phước - Phó Chủ tịch UBND tỉnh Bến Tre cho biết: "Chiến dịch MHX đã có những đóng góp tích cực cho sự phát triển kinh tế, xã hội ở địa phương, góp phần thay đổi diện mạo nông thôn, cũng như tạo dựng lòng tin của nhân dân đối với thế hệ trẻ. Với các công trình để lại cùng tác phong làm việc khoa học, kỷ luật, hiệu quả, sinh viên Trường ĐH Bách Khoa đã xây dựng được uy tín cho chính mình và trở thành biểu trưng đẹp cho tinh thần tình nguyện của chiến dịch MHX".

Phát huy thế mạnh của các trường

Mỗi trường trong hệ thống ĐHQG-HCM đều có thế mạnh chuyên ngành riêng. Dựa vào đó, các trường đều phát huy chuyên môn, sở trường của mình khi tham gia chiến dịch MHX.

Năm nay Trường ĐH Kinh tế - Luật với đội hình tại TP.HCM, Bình Thuận, Bến Tre đã tổ chức tuyên truyền, phổ biến kiến thức pháp luật cho khối công nhân lao động và người dân địa phương thông qua các phiên tòa giả định và các buổi tư vấn tại chỗ. Phiên tòa giả định đã trở thành "thương hiệu" của Trường ĐH Kinh tế - Luật. Đây là hình thức tuyên truyền pháp luật khách quan và sinh động. Bên cạnh đó, Trường ĐH Kinh tế - Luật cũng huy động 300 triệu đồng tiền mặt để trao tặng quà và học bổng cho

các đối tượng khó khăn; tổ chức khám bệnh, phát thuốc miễn phí cho 1.000 lượt người nghèo.

Với thế mạnh về Anh ngữ, các chiến sĩ Trường ĐH Quốc Tế phối hợp các sinh viên tình nguyện quốc tế tham gia chiến dịch MHX bám sát địa bàn TP.HCM, mở lớp dạy tiếng Anh căn bản cho công nhân, hướng dẫn khách du lịch nước ngoài tham quan các danh thắng của thành phố.

Các chiến sĩ Trường ĐH CNTT tiếp tục thực hiện công trình số hóa nghĩa trang liệt sĩ ở huyện Củ Chi, lập dữ liệu về một số ba má phong trào học sinh - sinh viên tiêu biểu. Tại Gia Lai, các chiến sĩ tổ chức lớp học về lập trình, tạo website, quyên góp máy tính cũ về sửa chữa, làm mới tặng cho địa phương.

Trường ĐH KHTN thì tập trung vào các đội hình chuyên ứng phó biến đổi khí hậu như đội hình Ông nghiên cứu, đội hình Sông xanh để xây dựng mô hình cung cấp nước sạch cho người dân.

Tại TP.HCM và An Giang, các chiến sĩ Trường ĐH KHXH&NV tổ chức tư vấn giáo dục sức khỏe sinh sản, phòng chống HIV/AIDS. Đội hình chuyên Tự hào Việt Nam tổ chức tuyên truyền về lịch sử dân tộc, kiến thức về biển đảo Việt Nam. Đội hình chuyên Ông sẽ chia giúp đỡ các bệnh nhi ở Bệnh viện Ung Bướu, Chợ Rẫy, Nhi đồng 2.

Khoa Y ĐHQG-HCM có 50 sinh viên tham gia chiến dịch MHX tại Bình Phước. Các bạn tuyên truyền, phổ biến cho người dân kiến thức ngăn ngừa dịch bệnh, sử dụng thực phẩm an toàn. Ngoài ra, các bạn còn tổ chức đội hình tình nguyện tại các bệnh viện, hướng dẫn người dân làm thủ tục khám chữa bệnh, tư vấn sức khỏe, cấp phát thuốc miễn phí cho bệnh nhân có hoàn cảnh khó khăn.

Anh Nguyễn Nhật Thông, Chánh Văn phòng Ban Cán sự Đoàn ĐHQG-HCM cho biết, năm 2018 đánh dấu 25 năm hình thành và phát triển các chiến dịch tình nguyện hè của thanh niên TP.HCM. Đoàn viên và sinh viên ĐHQG-HCM luôn tiên phong và có nhiều đóng góp to lớn trong phong trào này. Tuy nhiên, sắp tới Đoàn viên và sinh viên ĐHQG-HCM sẽ tập trung vào các đội hình chuyên để phát huy tốt hơn chuyên môn của mình trong các công trình cụ thể khi tham gia chiến dịch MHX và các hoạt động phục vụ cộng đồng khác ■

Chương trình *Nhịp sống sinh viên* được “livestream” qua Facebook.
Ảnh: Chụp màn hình

Khi Đoàn trường... livestream

Nhạc Sơn

Sức khỏe nam khoa, các vấn đề về răng miệng hay tâm lý hơn là chuyện chông “ngõ độc” trong tình yêu... Đó là ba chủ đề đầu tiên trong chương trình tư vấn trực tuyến *Nhịp sống sinh viên* trên Fanpage Tuổi trẻ UIT của Đoàn Trường ĐH Công nghệ Thông tin ĐHQG-HCM (CNTT) được rất nhiều sinh viên theo dõi, tương tác.

Cụ thể, chương trình “livestream” với chủ đề *Sức khỏe nam khoa* phát sóng vào tháng 12/2017 đã thu hút hơn 10.000 lượt tiếp cận và hơn 30 câu hỏi được bác sĩ giải đáp trực tiếp. Còn chủ đề *Chồng “ngõ độc” trong tình yêu* con số lên tới gần 16.000 lượt tiếp cận và hơn 25 câu hỏi. Một thống kê thú vị khác, sau số đầu tiên lên sóng, có hơn 87% sinh viên Trường ĐH CNTT được khảo sát cho rằng các bạn rất quan tâm những chương trình gần gũi như thế này.

Đó là những thành quả mà theo chị Cao Thị Thu Duyên - Phó Bí thư Đoàn Trường ĐH

CNTT cho rằng không quá bất ngờ, bởi nó xuất phát từ mong muốn “được gần gũi hơn với sinh viên”.

Trường ĐH CNTT có đặc thù là rất đông nam sinh viên, việc học gắn với máy tính, và hơn nữa sinh viên thường có tâm lý “ngại tư vấn trực tiếp”. Nên không gì bằng việc Đoàn trường chủ động “livestream” qua mạng xã hội Facebook để sinh viên có thể tiếp cận kiến thức về tâm sinh lý.

Thêm một điều “ghi điểm” trong mắt sinh viên là các chương trình đều “livestream” vào giờ vàng: 19-21g. Khoảng thời gian này, tuy có phần “gây khó” với ban tổ chức và diễn giả nhưng lại rất phù hợp với sinh viên, kể cả những sinh viên ngoài ĐHQG-HCM. Việc Đoàn trường “chịu khó” như thế là một minh chứng cho việc nắm bắt đúng tâm tư, tình cảm của sinh viên, tránh được những chương trình mang nặng tính phong trào.

Tất nhiên, để một chương trình đạt chuẩn về nội dung lẫn hình thức ra đời và làm hài lòng sinh viên là không hề dễ. Cho nên, như chia sẻ của chị Cao Thị Thu Duyên, Đoàn trường phải chuẩn bị rất kỹ trước khi “livestream”. Bắt đầu từ việc liên hệ diễn giả, sau đó đến việc truyền thông, thu nhận câu hỏi, biên tập kịch bản, kỹ thuật... Tất cả phải cần một nhóm thực hiện xuyên suốt, chịu nhiều áp lực và tốn sức hết lòng mong muốn “gần gũi hơn, chia sẻ nhiều hơn với sinh viên”.

Từ số phát sóng đầu tiên vào tháng 12/2017, đến nay Đoàn trường Trường ĐH CNTT đã thực hiện được ba chương trình “livestream”. Tuy không đạt về số lượng như dự kiến (mỗi tháng ra một số) nhưng chương trình mới mẻ này đã và đang tác động tích cực đến đời sống sinh viên. Như sinh viên Hồng Minh cho biết đây là một chương trình đánh trúng tâm lý, hay, gần gũi và tuyệt vời với giới trẻ.

Nhịp sống sinh viên là một trong các mô hình giải pháp hiệu quả tiêu biểu được trình bày tại Hội nghị tổng kết công tác Đoàn và phong trào thanh niên ĐHQG-HCM năm học 2017-2018. Sắp tới, Đoàn trường Trường ĐH CNTT sẽ tiếp tục “livestream” với nội dung về công nghệ, ngành nghề mà sinh viên quan tâm ■

Hình ảnh hạng mục thiết kế đề án Trạm xe buýt xanh. *Ảnh: Nhóm cung cấp*

Trạm xe buýt xanh

Đức Lộc

"Green Bus Stop" (Trạm xe buýt xanh) là dự án xây dựng một trạm xe buýt tại Trường ĐH Bách Khoa ĐHQG-HCM (Đường A1, Khu đô thị ĐHQG-HCM) để giúp tiết kiệm năng lượng (nước, điện), sử dụng vật liệu tái chế được thiết kế bền vững và thân thiện với môi trường.

Dự án này của ba sinh viên ngành Kiến trúc Trường ĐH Bách Khoa vừa giành giải Nhì cuộc thi Xây dựng bền vững INSEE Prize 2018 được tổ chức vào ngày 14/6.

Ý tưởng từ những lần đi xe buýt

Mỗi ngày đều đi học bằng xe buýt qua con đường A1, Khu Đô thị ĐHQG-HCM, ba sinh viên Nguyễn Đức Diền, Doãn Công Giang, Cao Đình Thi nhận thấy nơi đây đang thiếu trạm chờ xe buýt che nắng mưa. Chính điều này đã thôi thúc nhóm "làm một cái gì đó đúng với chuyên ngành kiến trúc mà mình đang theo học". Và ý

tưởng về trạm xe buýt xanh ra đời.

"Theo thống kê của nhóm, mỗi ngày ở đoạn đường A1 có khoảng 3.000 lượt sinh viên đi xe buýt. Ở đây có trạm chờ nhưng không có mái che, vì thế nhóm đã nảy ra ý tưởng xây dựng dự án trạm xe buýt xanh. Điểm khác biệt trong dự án này so với các trạm chờ xe buýt thông thường ở chỗ không gian mát mẻ, có nơi đựng rác và thu gom rác để tái chế cũng như có hệ thống cung cấp nước uống cho sinh viên" - Bạn Nguyễn Đức Diền chia sẻ.

Khi quyết định đưa dự án tham gia cuộc thi INSEE Prize, nhóm phải mất tới 10 ngày cho việc hoàn thiện ý tưởng. Theo yêu cầu của Ban tổ chức cuộc thi, mỗi dự án phải đáp ứng được 4 tiêu chí: Đóng góp xã hội, thân thiện môi trường, hiệu quả kinh tế và ứng dụng thực tế. Vì thế thời gian triển khai dự án Trạm xe buýt xanh của nhóm kéo dài ròng rã suốt 3 tháng. Chưa kể đến khoảng thời gian nhóm thay đổi một số hạng mục cho phù hợp với thực tế.

Bạn Doãn Công Giang tâm sự: "Có một ý tưởng tốt, giàu tính nhân văn thôi chưa đủ. Mà khi trình bày phải cho Ban tổ chức biết rằng dự án này đảm bảo tính hình thức cũng như ứng

dụng được các yếu tố phát triển bền vững. Nhưng điều khó khăn nhất với nhóm nằm ở mức đầu tư gần 200 triệu đồng cho một dự án thực tế. Vì thế ba thành viên phải tính toán rất kỹ lưỡng".

Sáng tạo và có tính khả thi cao

Phân tích về dự án Trạm xe buýt xanh, Đức Điền cho biết các kỹ thuật ứng dụng trong dự án này đều được tính toán kỹ càng để đảm bảo yêu cầu phát triển bền vững. "Dự án sử dụng hệ thống tưới nước nhỏ giọt vừa tiết kiệm 60% nước so với tưới thủ công, vừa tận dụng áp lực nước của thủy đài giúp tiết kiệm 300W/ngày so với tưới tự động. Về năng lượng sẽ sử dụng đèn LED tiết kiệm 30% lượng điện tiêu thụ so với đèn neon thông thường. Trạm sẽ sử dụng một số vật liệu thân thiện môi trường, như gạch không nung hay pallet tái chế có rất nhiều ở TP.HCM để làm thùng rác. Bên cạnh đó, đúng như tên gọi, dự án sẽ tăng diện tích cây xanh để tạo không gian thoáng mát, tăng độ ẩm không khí, lọc bụi, giảm bức xạ nhiệt, tạo cảm giác thân thiện. Và

cuối cùng là cung cấp tiện ích nước uống miễn phí từ máy lọc lấy nước của hệ thống cấp nước ĐHQG-HCM" - Đức Điền phân tích.

Đinh Thị chia sẻ thêm, ở giai đoạn hoàn thiện, lúc đầu nhóm có các hạng mục sử dụng pin năng lượng mặt trời, hầm thu nước mưa. Tuy nhiên sau đó phải cắt bỏ để phù hợp với mức tài trợ và đầu tư. Ngoài những nét độc đáo trong xây dựng, Trạm xe buýt xanh còn giúp phát triển nhận thức của giới trẻ, khuyến khích người dân sử dụng phương tiện vận chuyển công cộng, đáp ứng tốt 5 tiêu chí của cuộc thi: môi trường, sáng tạo, khả thi, cộng đồng, thẩm mỹ.

Theo TS.KTS Lê Thị Hồng Na (Trường ĐH Bách Khoa ĐHQG-HCM), đây là một dự án thiết kế có tính khả thi cao. Bà phân tích: "Ngay từ giai đoạn đầu tham gia, nhóm đã bám sát những tiêu chí của cuộc thi để lựa chọn vị trí, đề xuất giải pháp thiết kế và thi công. Công trình được chọn có quy mô nhỏ với địa điểm xây dựng rõ ràng và chi phí đầu tư hợp lý. Bên cạnh đó, dự án này cũng áp dụng tốt các nguyên tắc thiết kế kiến trúc, phù hợp với điều kiện khí hậu địa phương qua việc lựa chọn hình

khối, giải pháp che nắng hiệu quả, đảm bảo thông thoáng tự nhiên... Và điều đặc biệt là nhóm đã đưa ra phương án thiết kế bền vững như lựa chọn vật liệu thân thiện môi trường, hệ thống phân loại rác, thu gom và tái sử dụng nước mưa, sử dụng cây xanh để che nắng và cải tạo vi khí hậu... Trạm xe buýt xanh là một ví dụ về giải pháp kiến trúc bền vững, góp phần khuyến khích người dân sử dụng phương tiện giao thông công cộng và thay đổi nhận thức về vấn đề bảo vệ môi trường" ■

Từ trái qua: Doãn Công Giang, Nguyễn Đức Điền, Cao Đình Thi tại cuộc thi INSEE Prize 2018.

Ảnh: Nhóm cung cấp

Sinh viên ĐHQG-HCM giành "cú đúp" giải thưởng

Bên cạnh giải Nhì của dự án Trạm xe buýt xanh, dự án Khu sinh hoạt cộng đồng, học thuật dành cho sinh viên của nhóm sinh viên Trường ĐH Bách Khoa ĐHQG-HCM và Trường CĐ Công nghệ Thủ Đức cũng đã đạt giải Khuyến khích tại INSEE Prize 2018.

Ông Nguyễn Công Minh Bảo - Giám đốc bền vững và truyền thông của Công ty INSEE Việt Nam, cho biết năm nay đề tài của sinh viên có sự tiến bộ rõ rệt về ý tưởng và chất lượng cũng như tính ứng dụng cao, đồng thời sinh viên cũng đã hiểu rõ hơn về xây dựng bền vững - xu hướng của ngành xây dựng ngày nay.

INSEE Prize 2018 (tiền thân là giải thưởng Holcim Prize) là cuộc thi hướng đến chủ đề "Xây dựng bền vững" với tổng giá trị giải thưởng lên đến 370 triệu đồng. Cuộc thi đề cao các tiêu chí đóng góp cho xã hội, hiệu quả kinh tế, thân thiện môi trường và tính ứng dụng. Năm nay, cuộc thi nhận được 256 bài dự thi từ 20 trường ĐH, CĐ trên cả nước.

Sinh viên Trường ĐH KHTN ôn bài dưới cổng vòm. Ảnh: TL

"RICH KIDS": CHỈ LÀ MỘT TRÀO LƯU VUI

Giữa tháng 7/2018 cộng đồng mạng "dậy sóng" với clip các bạn trẻ tham gia Sneaker Fest Impact Con 2018 công bố giá tiền quần áo, phụ kiện trên người. Trong clip đó, nhiều người giật mình vì có những bộ trang phục lên tới hàng chục, thậm chí hàng trăm triệu đồng trong khi độ tuổi của "rich kids" dao động từ 14-18.

Nhạc Sơn - Anh Nguyễn

T rào lưu gây nhiều tranh cãi này đã đặt ra một góc tiếp cận: Vậy với những người trẻ được mệnh danh là "poor kids" như sinh viên thì họ

nghĩ gì? Liệu trào lưu "rich kids" là để thể hiện giá trị bản thân?

"Poor kids" thấy... bình thường

Dễ thấy, trên mạng xã hội những ngày nỗi lên trào lưu "rich kids" có rất nhiều người lên án trào lưu "ăn chơi" này. Lý lẽ để họ nói trào lưu này "không tốt" đơn giản rằng "những đứa trẻ giàu có" chưa kiềm ra tiền và phải dùng tiền từ gia đình để khoe giá trị bản thân. Hoặc phân tích sâu hơn, qua trào lưu "rich kids" cho thấy giới trẻ chưa có năng lực quản lý tài chính, và hãy học cách Bill Gates không để lại tài sản cho con...

Còn với những sinh viên khi được phỏng vấn về câu chuyện này, rất nhiều câu trả lời cho biết đó chỉ là một trào lưu vui, và không nên "vào hùa ném đá".

Bạn Nguyễn Đức Diền (Trường ĐH Bách

Khoa) chia sẻ đây là một trào lưu mang tính chất vui vẻ, rất bình thường. "Chỉ một clip xuất hiện trên mạng thì không đủ cơ sở để phán xét. Hơn nữa người ta có tiền thì người ta xài, tiêu cực hay tích cực thì họ sẽ tự biết. Chuyện này không có gì đáng lên án cả, có nhiều người đam mê những thứ còn tồn tiền hơn vẫn được cơ mà" - Đức Diên nhấn mạnh.

Đồng quan điểm, bạn Lê Hoàng Bảo (Trường ĐH KHXH&NV) cho hay đây là một trào lưu vốn rất bình thường ở nước ngoài, mặc dù về Việt Nam có phần "hơi lố" thật, nhưng đó cũng chỉ là một trào lưu, không nói lên điều gì cả. Theo Hoàng Bảo thì để thể hiện bản thân có rất nhiều cách nhưng cách thể hiện qua vẻ bề ngoài, tức là ánh tượng đầu tiên khi người khác nhìn vào mình cũng rất quan trọng. "Các bạn ấy đều tư cho vẻ bề ngoài của mình đúng cách thì không có gì là sai hết" - Hoàng Bảo tâm sự.

Nói sâu hơn về câu chuyện này, bạn Phạm Đàm Trang (Trường ĐH KHXH&NV) phân tích "rich kids" tức họ đã có sẵn điều kiện thì mua sắm không có gì sai. "Nhìn ở một khía cạnh khác thì cũng có thể thấy được sự phát triển của

nền kinh tế thông qua việc tiêu dùng từ các sản phẩm cao cấp như vậy, điều đó cho thấy mức sống của nhiều người là khá tốt, một đất nước có nhiều người giàu thì đó là một tín hiệu lạc quan. Còn nếu như các bạn không đủ điều kiện để chi tiêu cho các sản phẩm trên nhưng lại muốn đi theo trào lưu thì như vậy mới là sai" - Đàm Trang phân tích.

Có nhiều cách thể hiện bản thân

Hầu hết sinh viên khi được phỏng vấn đều đồng tình với trào lưu "rich kids". Thứ nhất theo các bạn, đây chỉ là một clip vui, diễn ra ở một sự kiện lớn nên việc ăn mặc "khủng" là điều rất bình thường. Thứ hai, với "rich kids" chắc chắn họ có đủ điều kiện để ăn mặc nhu vậy, nên không cần bàn đến chuyện "vì sao họ giàu thế". Và cuối cùng, việc đánh giá, phán xét "rich kids" qua cách ăn mặc của họ là không công bằng.

Bạn Nguyễn Trần Anh Kiệt (Trường ĐH Bách Khoa) cho biết hiện nay có những cộng đồng đam mê thời trang, và bản thân Anh Kiệt cũng thuộc cộng đồng này nên thấy trào lưu "rich kids" là rất bình thường. Anh Kiệt tâm sự: "Đó chỉ là một clip để trả lời phỏng vấn vui thôi, chứ không ai tự nhiên lại đi khoe giá trị của những món đồ trên người mình với một người xa lạ. Việc này cũng không phải để thể hiện bản thân, mà đơn giản chỉ làm họ cảm thấy tự tin, thoải mái hơn".

Còn bạn Lê Thị Thùy Dương (Trường ĐH KHXH&NV) nói rằng người trẻ ngày nay có rất nhiều cách để thể hiện bản thân, và ăn mặc là một trong số đó. "Nếu bạn giỏi hãy thể hiện qua sự thông minh, dí dỏm của mình. Bạn đẹp hãy thể hiện điều đó qua nhan sắc, còn bạn sành điệu thì hãy thể hiện qua cách ăn mặc. Bản thân mình tôn trọng quyền tự do cá nhân nên việc 'rich kids' ăn mặc như thế nào, dùng tiền của ba mẹ hay tự họ làm ra cũng được, miễn không phải là tác nhân ảnh hưởng xấu đến xã hội" - Thùy Dương chia sẻ.

Kết lại, dưới góc nhìn của những người trẻ là sinh viên, "rich kids" chỉ dừng lại ở một clip phỏng vấn vui, "những đứa trẻ giàu có" được hỏi nên mới trả lời một cách rất thật thà, chứ không hề thể hiện điều gì. Việc nhiều người lên mạng "ném đá" cách tiêu tiền của "rich kids" cũng là theo phong trào, tất cả rồi sẽ lắng xuống khi một trào lưu mới nổi lên, thay thế trào lưu này ■

Café AH2 (Ký túc xá Khu A) trong ngày hội World Cup. Ảnh: Anh Nguyên

Mùa World Cup đáng nhớ

World Cup 2018 đã kết thúc nhưng dư âm của ngày hội bóng đá lớn nhất hành tinh vẫn còn đọng lại, không chỉ trong lòng người dân Nga mà với cả hàng triệu người hâm mộ trên toàn thế giới. Trong số những fan nhiệt thành nhất, không thể không nhắc đến các bạn trẻ là sinh viên.

Anh Nguyễn

Nỗi lo không được xem World Cup

World Cup năm nay thêm phần kịch tính khi VTV công bố sở hữu bản quyền phát sóng trước lễ khai mạc chỉ vài ngày. Vẫn là câu chuyện muôn thuở về vấn đề "livestream" trên các website mà trước đây VTV từng bị cắt bản quyền Cup C1, nên World Cup này FIFA vào cuộc rất gay gắt.

Nhớ lại khoảng thời gian thấp thỏm đợi chờ đó, bạn Nguyễn Văn Đức (Trường ĐH KHTN) chia sẻ: "Khi VTV cứ úp mở chuyện mua bản quyền, không chỉ mình mà rất nhiều bạn khác cùng chung nỗi lo sẽ không được xem World Cup. Nhưng thật may mắn, vào phút 89, VTV cũng sở hữu bản quyền truyền hình, đó là một điều quá tuyệt vời".

Thế nhưng, với sinh viên sau câu chuyện bản

quyền là một câu chuyện khác, đáng lo hơn: Xem World Cup bằng gì khi ở Ký túc xá?

Không tivi, sinh viên chỉ biết hy vọng vào laptop, điện thoại. Tuy nhiên, theo bạn Nguyễn Ngọc Huy (Trường ĐH Công nghệ Thông tin) thì việc xem online "khổ trăm bể". "Website của VTV thường xuyên rơi vào tình trạng quá tải, nhất là các trận cầu đỉnh với sự góp mặt của các đội như Đức, Tây Ban Nha, Brazil... Và xem online thường 'thua bạn thua bè' vì bên kia hô vào rồi mà bên mình chỉ thấy cầu thủ đang lên bóng" - Ngọc Huy tâm sự.

Mặc dù ở Ký túc xá ĐHQG-HCM, các tiệm tạp hóa, quán café đều có tivi và sẵn sàng tường thuật trực tiếp để phục vụ miễn phí, nhưng theo các "tín đồ túc cầu giáo" thì ở đây chỉ tường thuật những trận có khung giờ "đẹp". Còn những trận diễn ra lúc 1 giờ sáng thì... cô chủ quán bận đi ngủ.

Những màn hình kỳ diệu

Có lẽ hiểu được nỗi niềm của sinh viên nên Trung tâm Quản lý Ký túc xá ĐHQG-HCM đã đầu tư màn hình led ở Hội trường CLB Sinh viên A16 (khu A) và phòng chiếu phim C3 (khu B) để tường thuật trực tiếp tất cả trận đấu World Cup. Với nhiều sinh viên đây chính là những chiếc màn hình kỳ diệu.

Bạn Đoàn Phương Tùng (Trường ĐH Bách Khoa) hào hứng nhớ lại: "Mùa World Cup vừa rồi mình chọn xem ở nhà A16 - Ký túc xá khu A. Ở đó màn hình rộng, chất lượng âm thanh 'cực đã' nên mang lại cho mình rất nhiều cảm xúc. Mình muốn gửi lời cảm ơn đến thầy cô trong ban quản lý vì đã tạo điều kiện cho sinh viên có một mùa World Cup trọn vẹn".

Việc Trung tâm Quản lý Ký túc xá trang bị những màn hình rộng phục vụ mùa World Cup, ngoài việc giúp sinh viên tiết kiệm được tiền, còn tạo ra một không gian đậm ấm và sôi động để sinh viên ở các trường thành viên ĐHQG-HCM được giao lưu với nhau. "Cùng nhau sống trong không khí của ngày hội bóng đá lớn nhất hành tinh này là điều thật tuyệt vời. Ở đây dù bạn là fan đội nào thì vẫn vui vẻ chia sẻ với nhau từng cảm xúc" - bạn Nguyễn Ngọc Huy tâm sự.

Chung độ, tìm thấy... tình yêu

Bạn Nguyễn Phúc Thịnh (Trường ĐH Công

nghệ Thông tin) cho biết, trước mỗi trận đều có... bắt độ. Tất nhiên nói "độ" nghe ghê gớm nhưng thực ra giữa Phúc Thịnh và những người bạn sinh viên chỉ dừng lại ở việc "ai thua trả tiền nước, hoặc sang hơn là ăn sáng, uống café. "World Cup 4 năm mới quay lại một lần nên mình hầu như không bỏ sót trận nào. Mình thường bắt độ vui với bạn bè, tao không khí hòi hộp, phấn khích khi cùng ngồi trước màn hình. Mùa World Cup vừa rồi mình... toàn thua" - Phúc Thịnh cho hay.

Với bạn Nguyễn Đức Điện, World Cup đặc biệt hơn, khi được dịp quen thêm nhiều bạn nữ chung niềm đam mê quả bóng tròn. Và "biết đâu còn tìm được 'một nửa' của đời mình" như Đức Điện chia sẻ, vì "khi tập trung xem bóng đá trong Ký túc xá mình thấy có rất nhiều bạn nữ theo dõi đèn tắt sáng. Mình nhận ra rằng bóng đá không chỉ dành cho đàn ông, và hy vọng qua mùa World Cup mình tìm được một bạn nữ nào đó để sau này xem bóng đá cùng mình".

World Cup 2018 đã đi qua, các địa điểm truyền hình trực tiếp trong Ký túc xá ĐHQG-HCM không còn nhộn nhịp nữa. Thế nhưng với những sinh viên từng sống qua những khoảnh khắc tuyệt vời đó thì World Cup đã giúp họ thư giãn, thỏa mãn đam mê với bóng đá sau một kỳ học tập, thi cử mệt mỏi.

Một World Cup rất đáng nhớ! ■

World Cup cùng bạn bè bên laptop. Ảnh: Anh Nguyễn

Mâm bánh xèo huyền thoại
của dì Tám.

Ảnh: Thương Lê

Bánh xèo bông điên điển

Dì Tám quê Hồng Ngự hẹn tôi về nhà chơi trong những ngày giữa hè. Tôi quen dì qua vài lần đi lấy hàng từ địa phương lên TP.HCM để bán. Dì nói sẽ đái tôi một món ngon lắm. Trong đầu tôi không khỏi tò mò hiện ra nǎm bảy món đặc sản miền Tây...

Thương Lê

bánh xèo to vật vã ở cồn Âu Cần Thơ, nhưng đây là lần đầu tiên tôi nghe tới món bánh xèo với bông điên điển hoang dại.

Một nhà đỗ bánh, cả làng được ăn

Dì Tám pha bột gạo đỗ bánh xèo trong một cái xô to oạch. Ở nhà, tôi pha một gói bột 300g là ăn muôn ná thở. Vậy mà dì đỗ hẳn một ký bột. Dì cười, tôi không biết sao có thể ăn hết. Dì pha bột với nước cốt dừa, bột nghệ, nem ném theo công thức từ thuở nào, có khác biệt là không cho vào hành lá thái nhỏ như ở nhà tôi hay làm.

Dì bảo, bánh xèo ngon ngoài công thức pha bột thì phải có chảo "đẹp". Đẹp ở đây là chảo không dày không mỏng, độ vũng vừa phải. Còn dùng chảo chống dính để đỗ thì bánh xèo không ngon, vỏ thường dày, không giòn và bị nhão.

Nhân bánh được xào từ bông điên điển, củ sắn, giá đỗ... tất cả đều là đồ chay. Hương vị không giống tôm thịt xèo xèo bán đầy đường ở thành phố mà tôi hay ăn. Tôi háo hức chờ tới lúc được nêm thử hương vị kỳ công mà đậm chất Nam bộ này.

Trong lúc dì đỗ bánh chúng tôi qua hàng xóm xin rau. Ngoài những rau thông thường như cải xanh, xà lách, húng quế, rau tía tô... còn lại hơn chục loại rau vô danh mọc đầy ở vườn không theo hàng theo lối. Mặc kệ, Tuấn bảo ăn được thì cứ hái. Mải miết mà đầy một rổ rau đủ loại, đủ vị, đủ màu. Rổ rau này ở Sài Gòn chắc không có hoặc có thì cũng phải tốn cả trăm ngàn chứ không ít.

Về tới nhà, một mâm bánh xèo ba chục chiếc đã được bày sẵn. Dì đem chia cho hàng xóm mỗi người vài cái. Vậy là trưa nay cả xóm này ăn bánh xèo trừ cơm. Dì bảo, nay đỗ ít, chứ có đám giỗ là đỗ cả thau bự, xếp một hàng, ăn vừa ngon vừa vui nhà vui cửa.

Tôi lấy chiếc lá rau to nhất, "sưu tập" đủ mười mấy loại lá, mỗi thứ một ít, thêm vỏ bánh xèo, nhân điên điển vào giữa cuộn lại một khoanh to, chấm vào chén nước mắm ngọt đỗ au ớt, cắn một miếng để cảm nhận độ ngậy của vỏ bánh nước dừa, độ giòn chua có phần nhẫn nhẫn của bông điên điển và đủ mùi hương rau tập tàng.

Tôi trở về thành phố, sau lưng không phải là đồng quê mênh mông và hương vị bánh xèo. Sau lưng tôi là cái chảo "hồi môn" mà dì Tám cho tôi đem về thành phố để khi nondonhớ bánh xèo bông điên điển thì đỗ ăn chơi

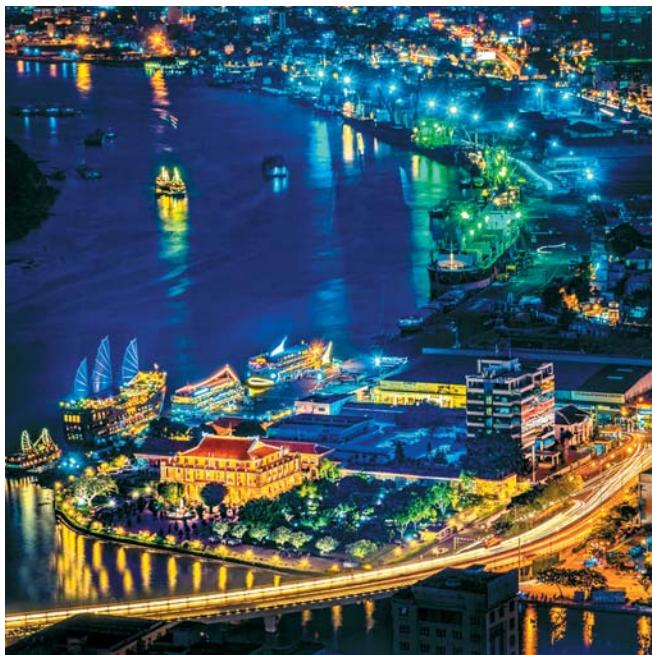
Đẹp cỏ tìm bông

Sau một giấc ngủ đông đảnh trên xe đò, bỗ lạy một mớ công việc lộn xộn ở thành phố, qua một con phà là tới nhà dì Tám. Đúng là ngủ một giấc dậy thấy thiên hạ thái bình hẳn. Nhà dì nằm nép bên con sông, thực ra là một cái xóm đảo chia tách thành nhiều cồn nhỏ yên lành. Tuấn, đứa con của dì rủ tôi đi hái bông điên điển thật sớm. Tuấn bảo đi trễ là bông điên điển nở sạch, ăn không ngon. Những bông điên điển sáng sớm còn ẩn trong bụi mới là đặc sản chính hiệu.

Điên điển và so đũa mọc khắp nơi quanh xóm này. Bông so đũa ở cao chót vót, cây nào cây ấy to kèn cựa, còn điên điển thì nhỏ hơn, cành lá rũ đầy ven sông. Chúng tôi phải đập những bụi cỏ cao quá đầu, hái từng chùm bông. Nhà nào có chủ ý trồng thì cây mọc ở chỗ dê hái, còn không, điên điển mọc tự nhiên toàn ở bờ sông, bờ rào, hái vô cùng vất vả.

Trở về với hai bịch điên điển, dì Tám đã nạo sẵn máy trái dừa khô và bào đi vắt lấy cốt. Dì nói sẽ đai tôi mòn bánh xèo bông điên điển. Tôi lấy làm ngạc nhiên vì tôi từng ăn bánh xèo miền Trung giòn tan đầy dầu mỡ, hay những chiếc

Sài Gòn về đêm. Nguồn: News.zing.vn

SÀI GÒN ƠI! SAO VỘI THẾ?

Thanh Trúc

Sài Gòn - thành phố trẻ nhộn nhịp và tấp nập, ai cũng vội vàng vì đường như chỉ chậm chút thôi bạn sẽ bị bỏ lại giữa một đô thị năng động và phát triển không ngừng. Sài Gòn chạy, người Sài Gòn cũng chạy, để rồi nhiều lúc ta vô tình bỏ qua những giá trị vô hình giữa một thị thành luôn hối hả.

Ta bận rộn với công việc, lúc nào cũng cảm thấy không có đủ thời gian. Các bữa ăn qua loa, những giấc ngủ chập chờn dường như đã trở nên quá quen thuộc. Mọi người cố gắng cho một tương lai tốt đẹp, chẳng có gì là sai cả, khi làm việc và nhìn thấy thành quả lao động của chính mình thì sẽ cảm thấy cuộc sống ý nghĩa hơn. Nhưng để rồi một phút nào đó nghĩ lại ta lỡ quên sinh nhật của Mẹ chỉ vì một nút công việc bủa vây. Đôi khi, Mẹ chỉ chờ để cùng ăn một bữa cơm với đứa con xa quê, Mẹ chỉ chờ một cuộc gọi hay một tin nhắn từ nút ruột thân thương của mình. Đã bao lâu rồi bạn chưa nghe giọng

nói của Ba? Đã bao lâu rồi bạn chưa ôm lấy Mẹ?

Sài Gòn bỗn bè là thế. Mãi miết chạy theo thành công đôi khi ta phải chấp nhận đánh mất những thứ khác. Không ít người con xa quê lên Sài Gòn lập nghiệp hay theo đuổi ước mơ, tất cả đều hy vọng có một tương lai tốt đẹp, được chăm sóc cho đáng sinh thành một cuộc sống đầy đủ tiện nghi. Sài Gòn - miền đất hứa, buộc người ta sống mạnh mẽ, vươn lên. Nhưng đừng để công việc cuốn ta xa dần với gia đình, bạn bè và những người yêu thương.

Lúc vi vu trên những con đường Sài Gòn có bao giờ bạn bắt gặp hình ảnh người khiếm thị bán tiếng hát cho đời để mưu sinh hay hình ảnh những cậu bé, cô bé đáng lý ra được đến trường cùng chúng bạn, thì lại cầm trên tay xấp vé số, rổ trái cây hay bịch kẹo cao su để bán lấy tiền phụ giúp cho gia đình. Họ phải buôn chải từng ngày, vật lộn từng bữa giữa đất Sài Gòn rộng lượng và hào sảng nhưng cũng tiềm ẩn không ít thị phi và bi kịch.

Dẫu biết rằng trong cuộc sống còn nhiều góc khuất phía sau, nhưng khi bắt gặp những hình ảnh ấy giữa chốn phồn hoa đô thị, ta thực sự cảm thấy chạnh lòng. Tấp nập, náo nhiệt nhưng Sài Gòn vẫn mang một nét buồn, một nỗi ưu tư của những con người "chậm". Đôi khi ta nên chậm lại một chút, mua hộ bà cụ này một tờ vé số, mua giúp em bé kia một cây kẹo cao su, kèm theo một nụ cười... có lẽ cũng không làm nhõ việc của ai. Nhưng khi đó, cái ta cho đi không chỉ là tiền mà còn là tình người trong nụ cười mà ta trao cho họ.

Sài Gòn không thiếu những người đang mơ về một cuộc sống bình dị bên gia đình, không hối hả, không lo toan. Cũng không thiếu những người đang loay hoay với chính ước mơ và cuộc đời của mình. Sài Gòn cho ta rất nhiều nhưng cũng buộc ta đánh mất một số thứ. Điều quan trọng là sự lựa chọn của mỗi người.

Một ngày ở Sài Gòn trôi qua nhanh lắm, nhanh đến nỗi, ta chưa kịp cảm nhận nó. Khi mà công việc, đồng tiền ngày một chạy nhanh hơn, khiến ta mãi mê đuổi theo nó, bỏ lại sau lưng tình yêu, sở thích và nụ cười...

Phải chăng Sài Gòn đang vội hay chính bản thân ta chẳng chịu chậm lại để cảm nhận trọn vẹn những giá trị của cuộc sống?

1 Tôi đến Làng Nuôi Gió vào một sáng mát lạnh, trời còn tờ mờ, mọi vật vẫn chìm trong cái tĩnh lặng của giấc ngủ, và sông nước thì êm trong lặng ngắt.

Hồi nhỏ, đã nhiều lần tôi nghe người lớn kể về Làng Nuôi Gió nhưng tôi không để ý nghe. Tôi thích lội rùng bắt ong với anh tôi hơn, rùng hấp dẫn với tôi rất nhiều so với cái làng gì đó

Làng Nuôi Gió

Kiều My

Bất động sản
VIỆT NAM

ở đâu đâu mà dân xóm tôi chưa ai đặt chân tới lần nào. Dù họ nói giàn lắm. Họ kể về dân ở đó, mà loanh quanh lẩn quẩn cúng chỉ là người này truyền miệng người kia. Anh tôi thậm chí còn không tin cái làng đó có thiệt. Nhưng Xà Lợi thì tin, rất tin, cô sẵn sàng bỏ tất cả mọi việc ruộng đồng cơm nước để nghe chuyện Làng Nuôi Gió, dù câu chuyện cô đã nghe rồi, cô vẫn ngồi chú ý từng câu. Mấy lần bỏ anh tôi đứng chờ từ xế tối chiều ngoài bờ chuối, chố hẹn của hai người. Xà Lợi là người anh tôi thầm thương. Chiều qua tình trạng này lặp lại. Anh tôi chờ đến tối mịt mà không thấy Xà Lợi ra, về nhà giả bộ đi ngang qua ngõ thì hay cô ngồi nghe thẳng nào đang kể về Làng Nuôi Gió. Anh bức dọc thẳng căng về dựng tôi dậy chén tạc chén thù. Trong khi tôi thì đang tranh thủ ngủ cho đủ giấc để khuya bơi xuồng vô rừng chở than ba đốt ra chợ bán. Anh tôi cũng đi chung. Mà ổng đang rầu quá! Tôi đành ngồi dậy mắt nhắm mắt mở nhai cúc ổi nốc rượu đế với ánh. Khuya, tôi ra đẩy xuồng, tát nước, dỗ cơm chiết mắm đem theo ăn rồi vô mùng khèu ông anh, nhưng có làm kiểu gì cũng không khiến ổng mở mắt được, đêm ổng uống rượu nhiều. Tôi bức bối khép cửa nhà, xuống xuồng bơi đi. Bơi cho đến tờ mờ sáng, tôi được một bác câu đêm về cho hay là tôi đang bơi xuồng trên kinh của Làng Nuôi Gió.

Thật không ra làm sao, vô rừng mà thành ra vô cái làng lạ

hoặc. Có lẽ, thói đúng rồi, tôi đã cho xuồng queo lộn hướng chổ kinh Ngã Bát.

- Bây dân ở đâu?
- Bác câu đêm hỏi.
- Dạ con người Làng Mộc!
- Vừa trả lời tôi vừa khuấy dầm quành mũi xuồng ngược lại.

- Vô đây kiếm chi? - Bác hỏi tiếp.

- Dạ tại con bơi lộn đường. Vài người làng đã thức và đang đứng rửa mặt bên lu nước kê nhè. Họ dừng mắt về tôi phút chốc rồi lại quay đi. Tiếng vịt đâu đó bỗng rèn lên bát nháo.

- Anh! Anh gì oi!
Tôi ngó về hướng gọi, dưới gốc dừa mé nước có một thằng nhóc tuổi cỡ chừng mười bốn mươi lăm, mới sáng hùng trời mà nó làm gì thở hoi lên như chừng mới vác xong mấy ghe cây khúc lên bờ.

- Anh cho em có giang với!
Nhà em dưới kia!

- Nó chỉ tay về phía tôi đang bơi ra.

- Xuồng mày!
- Tôi cập xuồng sát vô bờ.
Vừa chở thằng nhóc, tôi vừa nghĩ đến gương mặt hầm hầm của ba, cái im lặng nặng nề đáng sợ. Tôi sẽ đổ thừa tại ông anh rủ nhậu, tại con kinh Ngã Bát khó phân, tại đêm ba mươi tối trời, rồi ba sẽ cần nhẫn vài câu, tôi biết, xong cái là cha con lại thuận hòa. Hiểu vậy, tôi vẫn sợ ba vô cùng.

Trên bờ kinh, những người làng đem ra hiên treo những chiếc lồng tre, trống không, rỗng hoác, nhà nào cũng treo vài ba lồng, kiểu như bày bán.

- Tới nhà em rồi anh!
Thằng nhóc chỉ tay về phía căn nhà lá cao ráo, vách đóng ván xẻ, trước sân có đám mười giờ trải thảm. Cũng như những

ngôi nhà tôi qua, nhà nó cũng đang treo lủng lẳng bốn cái lồng tre ngoài hàng ba.

- Xuồng chưa sát bờ thằng nhóc đã nhún chân nhảy lên.
- Cám ơn anh!
- Ồ!

Tôi lui xuồng ra. Từ trong nhà thằng nhóc, một người đàn bà mập mạp chạy xộc ra sân, trên tay cầm nhánh trúc dài, bà không nói tiếng nào, nhầm thằng nhóc mà quát. Tôi chỉ mới bơi mấy dầm, tai còn nghe rất rõ tiếng vun vút của roi trúc và tiếng kêu chói lói của nó, từ trên sân.

- Đồ lì lợm! Đồ mất dạy! Lì lợm! Lì lợm!

Thằng nhóc như con lươn quằn mình khi bị quăng vào tro bếp, nó hả miệng, mắt nhắm nghiền như rặn nước mắt, tay che theo từng lần roi. Người đàn bà càng hăng chửi rủa, càng quát mạnh tay.

Tôi cập xuồng sát bờ, cắm dầm cái pháp nep nó lại rồi nhảy lên bờ, ấm xốc thằng nhóc xuồng xuồng, rồi rút dầm phóng vụt đi. Từ sau lưng, tôi nhận được một chiếc dép phang thẳng vô đầu cùng một đống bụi nhùi những lời chửi rủa.

- Anh chở em ra Cánh Đồng Gió giùm!

- Thằng nhóc lên tiếng khi tôi bơi đã cách xa nhà nó.

- Gần hông? Tao đâu biết đường! Tao còn ra rừng tiếp ba tao nữa.

Tôi thoảng ngượng. Thằng nhóc luôn lẽ phép gọi anh xưng em. Còn tôi, theo thói quen, cứ nhỏ hơn là mày tao hết.

- Dạ cũng gần! Anh bơi tới nữa đi! Ngó bên trái nè, chừng nào anh thấy con mương mà đầu có bụi bông mua tím thì cứ quẹo thẳng vô, bơi một chút xíu là tới Cánh Đồng Gió à!

- Mày ra đó chi?
- Em giàu Con Gió của em ở đó - Nó nói lí nhí
- Mới đổi chỗ giàu.
- Giàu nói tao chi! Không sợ tao la làng hả?
- Anh đâu phải người chỗ em.
- Ồ!

Xa xa, bụi mua tím lờ mờ hiện ra trong sương, tôi quẹo vào. Kêu là mương nhưng cũng không hép lầm. Dư sức cho cái xuồng be tám của tôi thong dong... một mình.

2. Anh là người làng khác, nhìn cái tôi biết liền, dù hồi mới thấy anh bơi lão ngáo giữa kinh trời còn mờ lầm. Nhưng cái kiểu ngó dọc ngó xuôi ngó ngang ngó ngửa đó thì bị lạc là cái chắc. Anh trầm tính, chắc chừng mười tám mười chín là cùng, nói năng thì cộc lốc, cũng không thèm mở miệng trước. Trời sáng tò tôi nhìn anh kỹ hơn, trắng hơn tôi một chút. Nếu bạn hình dung da tôi là cà phê đen, thì anh, người đang bơi xuồng vèo vèo vừa bị má tôi cho ăn dép lên đầu có nước da cà phê sữa. Lúc quẹo vào đường mương dẫn ra Cánh Đồng Gió, tôi hỏi:

- Anh tới làng em lần nào chưa?
- Chưa.
- Anh có nghe Làng Nuôi Gió chưa?

- Rồi - Ngừng một lát
- Nghe mà hóng quan tâm. Ai mà hóng có cái này cái nọ để nuôi. Lo mình còn không xong.

Tôi cụt hứng, như bị anh đưa dao phay chặt pháp ngang gốc chuối.

- Ủa! Vậy thôi.
- Mà mày muốn kể gì thì kể đi! Kể cho quên đau. Cái bà đó dữ hơn má tao nữa.

Má ai trên đồi mà hông dứ,
tôi nghĩ.

- Mà làm gì để bả đánh mày
ghê vậy?

- Anh hỏi.

Tôi ngập ngừng:

- Tại em. Em không nghe lời.

- Kể nghe coi!

- Em nuôi một Con Gió.

Nhưng con gió này không phải
em nhận trứng từ Cánh Đồng
Gió mà do em lượm trên ngọn
cây tràm. Hên là em thấy, không
mà lỡ rót bể là tiêu luon.

- Rồi sao?

- Tại anh không biết, mỗi
năm làng em có bốn mùa ra
Cánh Đồng Gió lấy trứng gió về
bỏ lồng chờ nở mà nuôi, khi đủ
lớn thì sẽ tập trung lại cả làng
cùng mở lồng thả gió ra ngoài.

- Mày trốn không thả gió chớ
gì!

- Ủ! Em trốn. Vì nó là gió
của em. Em không lấy nó ở
Cánh Đồng Gió nên em nghĩ
nó không là của làng, nó là của
em. Em trốn được mùa này là
mùa thứ ba rồi. Làng giận lắm.
Má em cũng giận. Tại con gió
của em càng ngày càng lớn, hơn
hắn những con gió của người
ta. A! Tới Cánh Đồng Gió rồi
anh ơi!

3. Cánh Đồng Gió là một
lòng chảo khổng lồ sâu
hút, y như chảo xào
nếp gói bánh tét của nội được
phóng bụi ra. Một cái chảo xanh
ngắt bởi bạt ngàn lau sậy reo vi
vu và đợt cong theo trăm hướng
bởi như lời thằng nhóc, có hàng
ngàn Con Gió Nguyên Thủy
đang ở đây.

Thằng nhóc đến một gốc cây
cố buộc cọng dây, nó tháo nút
rồi kéo, tôi kéo tiếp nó vài phát
thì lôi lên được một cái lồng lớn
gấp mười mấy lần nhưng cái
lồng treo lẳng nhẳng trong làng.

- Đây là Con Gió của em!
Tôi trợn mắt. Thằng nhóc
hốt nấm bụi quăng vào lồng, tôi
lập tức thấy một vòng xoáy hình
tròn ốc hiện diện cùng lúc đó là
luồng khí mát lạnh.

- Người làng từ khi phát
hiện Con Gió của em thì rất
ghét nó. Tại sao anh biết
không? Vì các con gió khác
được nuôi bằng lửa. Mỗi tối
người làng em sẽ đốt một cây
đèn cầy bỏ vô lồng cho gió ăn,
để gió lớn. Gió của em không
vậy. Nó ăn mỗi ngày một ít
phần thân các con gió khác, dù
con gió bị ăn không hề ốm đi,
cũng không vì vậy mà chậm
lớn, nhưng người làng cho như
vậy là rất xấu xa. Họ ép em thả
Con Gió sớm hơn khi nó còn
chưa lớn, kiểu chỉ là gió hiu hiu
thôi. Em hẹn đến mùa sau. Mà
càng nuôi em càng thương nó.
Anh nghĩ coi, thả nó ra, dù
khỏe mạnh mấy những Con
Gió thế nào cũng bị cắt xé thân
thể bởi những hàng cây, bị
đánh mảng bởi những mặt cắt,
và sẽ chết dần chết mòn. Đời
gió ngắn như đời phu du.

Những Con Gió Xám thì khôn
ngohan hơn, biết tụ tập anh em
mà thành giông bão, ngu ngốc
thay, chính kẻ mạnh bạo lại là
kẻ chết sớm.

- Lê làng không cho nuôi gió
hoài hả?

- Không! Phải thả. Trước
đây có bà Hai ở mình ên, bà lén
nuôi riêng một con gió, khi quá
lớn, nó thành bão rồi cuốn bay
hết nhà cửa trong làng. Từ đó,
hết ai mà khăng khăng không
chiếu thả gió quá sáu mùa thì
làng sẽ đuổi nhà đó đi. Nhưng
anh nhìn mà coi, Con Gió của
em tinh khiết biết là bao nhiêu,
nó hiền lành, mát rượi. Em
biết, em biết là nó dù có lớn lên
bao nhiêu đi nữa thì cũng

không là giông bão cuốn làng đi
đâu.

- Vậy mày sẽ nuôi nó tới
chừng nào?

- Em không biết!

- Mày thương nó lắm hả?

- Dạ!

- Vậy sao mày cầm tù nó lâu
vậy?

- Thả ra nó sẽ chết!

- Thằng nhóc cãi.

- Sao mày biết!

- Mọi Con Gió đều chết.

- Con Người ai sống hoài.

Mày có thích ngồi yên trong
lồng, chỉ ăn và ăn suốt đời
không?

- Không!

- Mày không thích mà mày
lại đối xử nó như vậy.

- Anh chưa nuôi cái gì thì
anh biết gì mà nói.

- Cỏi! Tao có nuôi. Tao nuôi
tao. Tao thả tao. Tao không
đóng khung mình. Vì tao
thương tao.

- Anh là đồ khùng! Anh đi đi!

Tôi xuống xuồng. Chiếc lòng
bay lên lơ lửng, một làn khí lạnh
mát phà ra.

- È! Mày chỉ tao ra khỏi làng
mày giùm!

- Kệ anh!

Tôi thấy nó ngồi ôm lòng.
Nó không chỉ, tôi bơi ra khỏi
mương, gấp ai hỏi đó. Mà chắc
cứ bơi ngược lại hướng hồi sorm
là được.

- Anh!

- Nó gọi.

- Gì?

Nhưng nó chẳng nói thêm
câu gì, gương mặt buồn, rất
buồn. Tôi tính nói thêm lần nữa
kêu nó hãy thả con gió ra đi, mà
nó đã quay lại nhìn xuống Cánh
Đồng Gió. Tôi thôi, bơi xuồng
đi, phải bơi riết, ba tôi đang chờ
trong rừng.

Còn nó, tôi không biết có thả
Con Gió ra không ■